

Gmina Sława

ZAŁĄCZNIK NR 1
DO UCHWAŁY NR XL/236/17
RADY MIEJSKIEJ W SŁAWIE
Z DNIA 31 sierpnia 2017 r.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY SŁAWA NA LATA 2017-2020
Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 ROKU**

Sława, 2017 rok

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SŁAWA NA LATA 2017-2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2024 ROKU

ZAMAWIAJĄCY:

Urząd Miejski Sława
ul. Henryka Pobożnego 10
67-410 Sława
Tel. 68 355 83 10
slawa@slawa.pl

WYKONAWCA:

TERRA PROJEKT Danuta Mazurczak, Joanna Witkowska s.c.
ul. Zamkowa 4a/1 62-070 Dąbrówka
tel. +48 692 290 324, +48 883 855 117
biuro@terraprojekt.pl, www.terraprojekt.pl

Spis treści:

1. WSTĘP	8
1.1 Podstawa prawna i metodyka opracowania	8
1.2 Ogólna charakterystyka Gminy Sława	8
1.2.1 Położenie geograficzne i demografia	8
1.2.2 Położenie fizycznogeograficzne	11
1.2.3 Instalacje na terenie gminy, których funkcjonowanie może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości	13
2. STRESZCZENIE	13
3. OCENA STANU ŚRODOWISKA GMINY SŁAWA	16
3.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza	16
3.1.1 Źródła powierzchniowe („niska emisja”)	16
3.1.1.1 Sieć gazowa	16
3.1.1.2 Zaopatrzenie mieszkańców w energię elektryczną	17
3.1.1.3 Energia odnawialna	17
3.1.2 Źródła liniowe	17
3.1.2.1 Infrastruktura komunikacyjna	17
3.1.3 Źródła przemysłowe	18
3.1.4 Jakość powietrza	18
3.1.5 Klimat	20
3.1.6 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony powietrza	20
3.1.7 Analiza SWOT dla obszaru ochrona klimatu i jakości powietrza	21
3.2 Zagrożenia hałasem	22
3.2.1. Źródła hałasu	22
3.2.2 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony przed hałasem	23
3.2.3 Analiza SWOT dla obszaru zagrożenia hałasem	24
3.3 Pola elektromagnetyczne	24
3.3.1 Źródła promieniowania elektromagnetycznego	24
3.3.2 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska	24
3.3.3 Analiza SWOT dla obszaru Pola elektromagnetyczne	25
3.4 Gospodarowanie wodami	25
3.4.1 Wody powierzchniowe	25
3.4.1.1 Wody płynące	25
3.4.1.2 Wody stojące	26
3.4.2 Wody podziemne	29
3.4.3 Jakość wód podziemnych	30
3.4.4 Melioracje	30
3.4.5 Powódź	30
3.4.6 Retencja wód powierzchniowych	31
3.4.7 Susza	31
3.4.8 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodnej	31
3.4.9 Analiza SWOT dla obszaru Gospodarowanie wodami	32
3.5 Gospodarka wodno-ściekowa	33
3.5.1 Sieć wodociągowa	33
3.5.2 Gminne ujęcia wód	33
3.5.3 Wykorzystanie wód podziemnych	34
3.5.4 Jakość wód w wodociągach	34
3.5.5 Sieć kanalizacyjna	35
3.5.6 Oczyszczalnie ścieków	36

3.5.7 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.....	37
3.5.8 Analiza SWOT dla obszaru Gospodarka wodno-ściekowa.....	37
3.6 Zasoby geologiczne	38
3.6.1 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony zasobów geologicznych	39
3.6.2 Analiza SWOT dla obszaru Zasoby geologiczne	39
3.7 Gleby	39
3.7.1 Ochrona gleb w kontekście adaptacji do zmian klimatu	40
3.7.2 Sposób użytkowania gruntów	40
3.7.3 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony gleb.....	41
3.7.4 Analiza SWOT dla obszaru gleby	42
3.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.....	42
3.8.1 Gospodarka odpadami komunalnymi.....	42
3.8.1.1 Istniejący system gospodarki odpadami	42
3.8.1.2 Instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych.....	44
3.8.2 Odpady zawierające azbest	45
3.8.3 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami.....	45
3.8.4 Analiza SWOT dla obszaru gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	46
3.9 Zasoby przyrodnicze	46
3.9.1 Obszar chronionego krajobrazu	46
3.9.2 Użytki ekologiczne.....	47
3.9.3 Pomniki przyrody.....	47
3.9.4 Obszar Natura 2000	52
3.9.5 Korytarze ekologiczne	53
3.9.6 Ochrona gatunkowa	53
3.9.7 Lasy	54
3.9.8 Tereny zieleni urządzonej.....	55
3.9.9 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych	56
3.9.10 Analiza SWOT dla obszaru zasoby przyrodnicze.....	56
3.10 Zagrożenia poważnymi awariami	57
3.10.1 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska dotyczące poważnych awarii	57
3.10.2 Analiza SWOT dla obszaru zagrożenia poważnymi awariami	57
4. Cele i zadania programu ochrony środowiska	57
5. System realizacji Programu ochrony środowiska.....	74
5.1. System instytucji zaangażowanych w realizację Programu ochrony środowiska	74
5.2 Wykaz interesariuszy zaangażowanych w prace nad programem ochrony środowiska.....	74
5.3 Monitorowanie, sprawozdawczość, ewaluacja oraz aktualizacja	74
Spis tabel	76
Spis wykresów	77
Załącznik nr 1 - Zestawienie najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych	78
Załącznik nr 2 - Zestawienie regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych dla regionu wschodniego z Aktualizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z planem inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych	94

Wykaz skrótów

GUS	–	Główny Urząd Statystyczny w Warszawie
GZWP	–	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
JCWP -	-	Jednolite Części Wód Powierzchniowych
JCWPd -	-	Jednolite Części Wód Podziemnych
KPOŚK	–	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
NFOŚiGW	–	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie
OOS	–	Obszary ochrony ścisłej
OSChR	-	Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza
OSO	–	Obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	-	Odnawialne Źródła Energii
PM2,5	-	pył zawieszony o granulacji do 2,5 µm
PM10	–	pył zawieszony o granulacji do 10 µm
POliŚ	–	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
RDOŚ	–	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RLM	–	równoważna liczba mieszkańców
RPOWL	-	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubuskiego
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SOO	–	Specjalne obszary ochrony siedlisk
WFOŚiGW	–	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	–	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WSO	–	Wojewódzki System Odpadowy

1. WSTĘP

Program ochrony środowiska dla Gminy Sława na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku zwany dalej *Programem* został sporządzony w celu realizacji na szczeblu gminy polityki ochrony środowiska. Celem *Programu* jest realizacja przez Gminę Sława polityki ochrony środowiska zbieżnej z najważniejszymi dokumentami strategicznymi i programowymi. Zgodnie z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519 z późn. zm.) polityka ochrony środowiska jest bowiem prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r., poz. 383), a także za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Ostatni Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sława dotyczył lat 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 i został przyjęty uchwałą nr XXXVIII/253/13 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 29 sierpnia 2013 roku.

1.1 Podstawa prawna i metodyka opracowania

Podstawą prawną sporządzenia programu ochrony środowiska jest art. 17 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. 2017 poz. 519 ze zm.), który zobowiązuje burmistrza gminy do jego sporządzenia. Program ochrony środowiska, stosownie do art. 17 ust. 2 i art. 18 ust. 1 ww. ustawy, po zaopiniowaniu przez organ wykonawczy powiatu jest uchwalany przez radę gminy.

Program, został sporządzony zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” przygotowanymi przez Ministerstwo Środowiska uwzględniając cele najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. (Załącznik nr 1 do Programu – Zestawienie najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych).

W pierwszym etapie dokonano oceny stanu środowiska na terenie gminy. Diagnozę stanu środowiska sporządzono głównie na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze (WIOS), Starostwa Powiatowego we Wschowie oraz Urzędu Miejskiego w Sławie. Do opracowania wykorzystano również dane uzyskane z niżej wymienionych jednostek:

- Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego,
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. (RDOŚ),
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu (RZGW),
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Nowej Soli (PSSE),
- Okręgowa Stacja Chemiczno - Rolnicza w Gorzowie Wlkp. (OSCHR),
- Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze (LZMiUW),
- Nadleśnictwo Sława Śląska,
- Zarząd Dróg Powiatowych we Wschowie (ZDP),
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze (ZDW).

Dane o stanie środowiska podano według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku lub 31 grudnia 2015 r. o ile dane za 2016 nie były dostępne.

Przeanalizowano efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska oraz przeprowadzono analizę SWOT. Następnie na podstawie zdefiniowanych wcześniej zagrożeń i problemów określono cele i zadania dla poszczególnych obszarów interwencji. W formie tabelarycznej przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy, w którym określono zadania do realizacji, jednostkę odpowiedzialną za realizację poszczególnych zadań, szacunkowe koszty oraz źródła finansowania. Określono również mechanizmy prawno-ekonomiczne oraz zasady monitorowania i przeglądu stopnia realizacji celów przyjętych w *Programie*.

1.2 Ogólna charakterystyka Gminy Sława

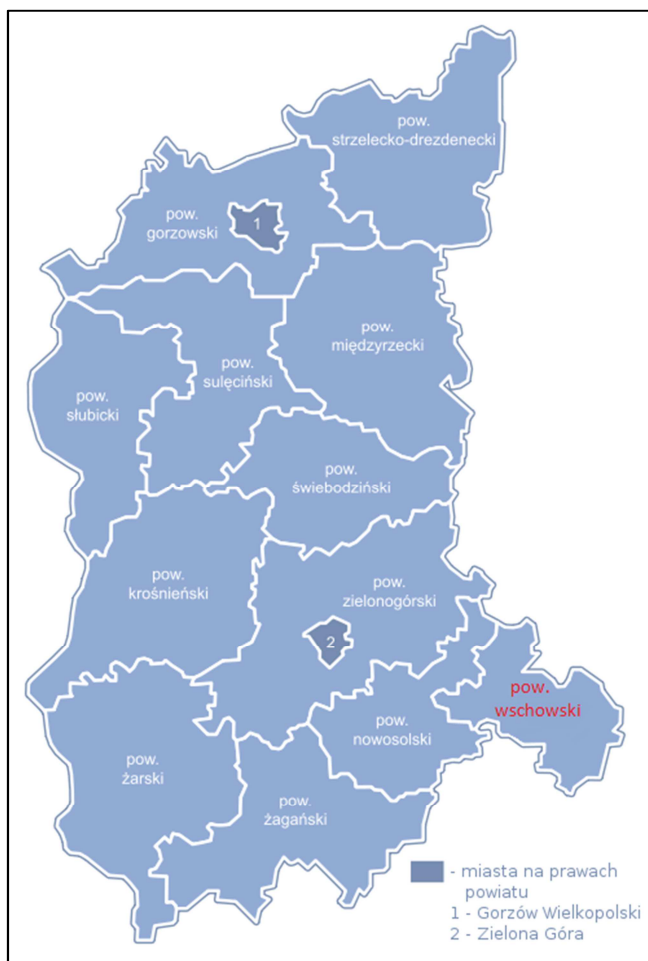
1.2.1 Położenie geograficzne i demografia

Gmina Sława położona jest w województwie lubuskim w północno-zachodniej części Powiatu Wschowskiego. Graniczy z dziewięcioma innymi gminami:

- Od zachodu z gminą Kolsko, gminą Nowa Sól i gminą Siedlisko
- Od południa z gminą Kotła,

- Od wschodu z gminą Szlichtyngowa, gminą Wschowa, gminą Wijewo i gminą Przemęt,
- Od północy z gminą Wolsztyn.

Rysunek 1 Położenie Powiatu Wschowskiego w Województwie Lubuskim

Rysunek 2 Położenie Gminy Sława w Powiecie Wschowskim

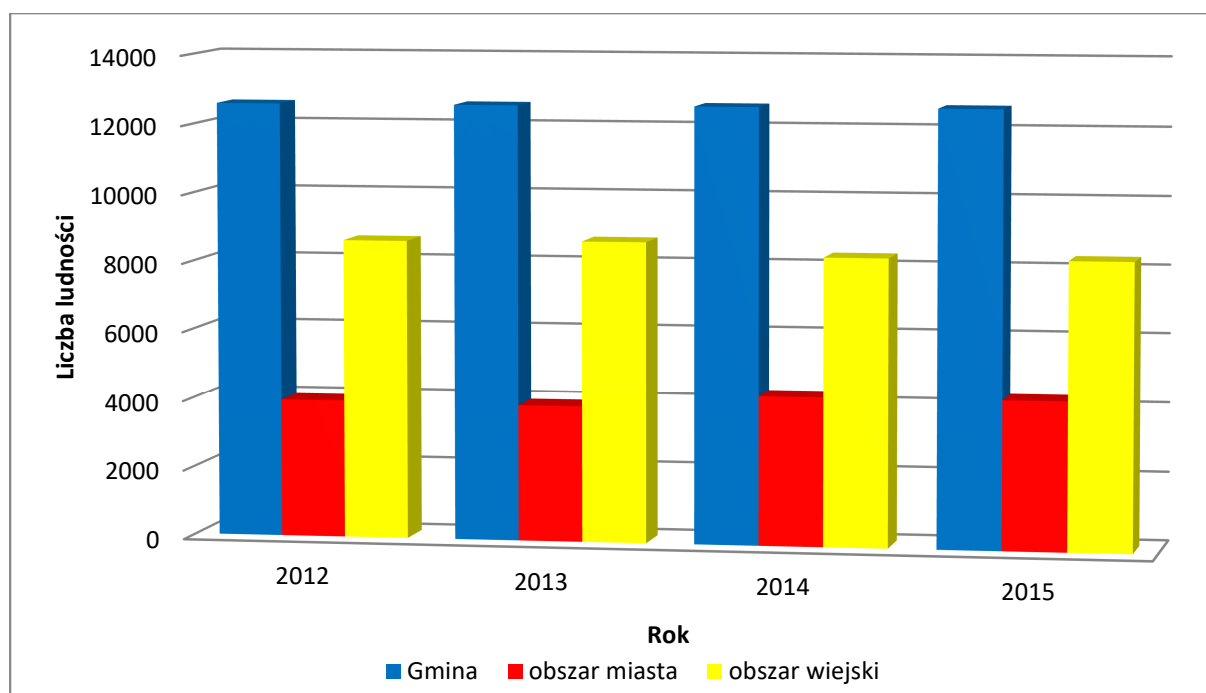
Według danych ewidencyjnych gmina zajmuje powierzchnię 32 700 ha (co stanowi 52,4% powierzchni powiatu), z czego miasto Sława zajmuje 1 490 ha. Gmina Sława jest największą gminą w powiecie wschowskim oraz piątą gminą pod względem wielkości w województwie lubuskim (większą są tylko gminy Drezdenko, Gubin, Torzym i Dobiegniew). W skład gminy wchodzi miasto Sława i dwadzieścia jeden sołectw: Bagno, Ciosaniec, Droniki, Gola, Krążkowo, Krzepielów, Krzydłowiczki, Kuźnica Głogowska, Lipinki, Lubiatów, Lubogoszcz, Łupice, Nowe Strącze, Przybyszów, Radzyń, Spokojna, Stare Strącze, Szreniawa, Śmieszkowo, Tarnów Jeziorny, Wróblów.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2015 roku Gminę Sława zamieszkiwało 12 630 osób, co stanowi 32,1% ludności powiatu wschowskiego. Kobiety stanowiły 50,2% ludności gminy, współczynnik feminizacji (określający liczbę kobiet na 100 mężczyzn) ukształtował się na poziomie 101, co oznacza, że w gminie jest więcej kobiet. Liczbę ludności w latach 2012-2015 przedstawiono w tabeli.

Tabela 1 Liczba ludności gminy Sława w latach 2012-2015

Jednostka administracyjna	Liczba ludności w latach			
	2012 rok	2013 rok	2014 rok	2015 rok
Obszar miasta	3957	3913	4299	4307
Obszar wiejski	8640	8694	8326	8323
Gmina Sława	12597	12607	12625	12630

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Wykres 1 Liczba ludności Gminy Sława w latach 2012-2015 (źródło: BDL GUS)

Gmina w ciągu ostatnich 4 lat notuje systematyczny wzrost liczby ludności. W stosunku do roku 2012 liczba ludności zwiększyła się o 33 mieszkańców. W mieście wzrost jest systematyczny, natomiast na obszarach wiejskich od 2014 roku następuje spadek liczby mieszkańców. Gmina ma niską gęstość zaludnienia 39 os/km² (w powiecie wschowski 63 os/km²). Z danych GUS wynika, że w 2015 roku 20,7% ludności gminy stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 62,2% w wieku produkcyjnym, a 17,1% w wieku poprodukcyjnym. Z roku na rok spada liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, wzrasta przede wszystkim liczba osób w grupie poprodukcyjnej. Wyraźna jest tendencja starzenia się społeczeństwa.

W Gminie Sława na koniec 2015 roku funkcjonowało 1 066 podmiotów gospodarczych. W sektorze prywatnym działało 97% podmiotów.

Tabela 2 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

Jednostka administracyjna	Sektor publiczny			Sektor prywatny			
	Ogółem	Państwowe i samorządowe jedn. prawa budżetowego	Spółki handlowe	Ogółem	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Spółki handlowe	Spółdzielnie, fundacje, stowarzyszenia
Gmina Sława	32	25	2	1033	799	69	65

Źródło: Główny Urząd Statystyczny wg stanu na 31.12.2015 r.

Wiodącą rolę w funkcji usługowo-przemysłowej pełni miasto Sława. Jest to ośrodek, w którym koncentrują się usługi turystyczne oraz produkcja żywności o znaczeniu ponadregionalnym oraz usługi o znaczeniu gminnym dla obsługi ludności i budownictwo mieszkaniowe. Sława jest także gminnym ośrodkiem administracyjnym.

Na koniec 2016 roku bezrobocie w Powiecie Wschowskim wynosiło 11,1% i było najniższe w ciągu ostatnich pięciu lat. W powiecie było 1 485 zarejestrowanych bezrobotnych, z czego na gminę Sława przypada 429 bezrobotnych. Liczba bezrobotnych w gminie systematycznie spada, od 2012 roku zmniejszyła się o 245 osób. Większość (ponad 61%) bezrobotnych stanowiły kobiety.

Tabela 3 Stopa bezrobocia w Powiecie Wschowskim na tle kraju i Województwa Lubuskiego

Jednostka terytorialna	Stopa bezrobocia w 2016 roku [%]
Polska	8,3
Województwo Lubuskie	8,7
Powiat Wschowski	11,1

Źródło: Główny Urząd Statystyczny wg stanu na 31.12.2016 r.

1.2.2 Położenie fizycznogeograficzne

Gmina Sława leży w obrębie makroregionów Pojezierze Leszczyńskie, Nizina Południowowielkopolska i Obniżenie Milicko-Głogowskie. Większa część gminy leży w zasięgu mezoregionu Pojezierze Sławskie, które jest najniższą, zachodnią częścią Pojezierza Leszczyńskiego. Region obejmuje powierzchnię około 770 km². Wzgórza kemowe osiagające wysokości ponad 100 m n.p.m. wyznaczają granice zasięgu zlodowacenia wiślańskiego w postaci wygiętego na południe łuku i kończą się na północ od Wschowy. W jego obrębie występuje kilkanaście jezior, z których największe są: Sławskie (8,55 km², głębokość 12,3 m), Przemęckie z Osłonińskim i Wieleńskim (6,4 km², głębokość 5,6 m), Dominickie (3,4 km², głębokość 17,1 m), Białe (1,1 km², głębokość 10,2 m), Tarnowskie (1,0 km², głębokość 7,5 m). Pojezierze Sławskie ze względu na urozmaicone ukształtowanie terenu, obecność lasów i jezior jest regionem o dużej atrakcyjności turystycznej. Południowa i południowo-zachodnia część gminy leży w zasięgu mezoregionu Pradolina Głogowska, która stanowi północno-zachodnią część Obniżenia Milicko-Głogowskiego. Pradolina jest dużą niecką położoną na wysokości ok. 90 m n.p.m., cały obszar jest lekko pofałdowany. Cechuje się dużą krętością oraz występowaniem licznych starorzeczy. Jest to region naturalny, stanowiący fragment doliny Odry wraz z zachodnią częścią doliny jej prawobrzeżnego dopływu - Baryczy. Niewielki południowo-wschodni fragment gminy leży w zasięgu Wysoczyzny Leszczyńskiej, która charakteryzuje się monotonnym krajobrazem.

Rysunek 3 Regiony fizyczno-geograficzne Gminy Sława (źródło:geoportal.gov.pl)

Morfologia terenu gminy Sława związana jest ze zlodowaceniem bałtyckim. Obszar w skład, którego wchodzi okolice Sławy stanowi południową granicę występowania jezior na Niżu Europejskim. Wały moren czołowych, znaczące postój lądolodu w czasie stadiału leszczyńskiego zamykają Pojezierze Sławskie od południa. Przeważa tutaj krajobraz młodoglacialny, typu pagórkowatego pojeziernego. Pojezierze stanowi wyraźną depresję, na której brzegach usytuowana są formy strefy marginalnej – moreny czołowej, wydmy kopalne i sandry. Dno depresji zajmuje między innymi Jezioro Sławskie, które jest okazałą rynną z 854,6688 hektarowym lustrem wody. Brzegi jeziora położone są 57 m n.p.m. Zlewnia Jeziora Sławskiego ma kształt owalny, a jej granice na południu bieżą wzgórzami moren czołowych, których kulminację sięgają 131 m n.p.m. – Stara Winna Góra położona u stóp Starego Strącza. Powierzchnia zlewni Jeziora Sławskiego wynosi 207,8 km². Na jej obszarze wyróżniamy trzy strefy geomorfologiczne: strefę moreny czołowej – Pagórki Sławskie, strefę moreny dennej na południowym wschodzie – Równina Przybyszowska, strefę zastoiisk jeziernych – Niecka Brneńsko-Sławska. Każda ze stref charakteryzuje się inną rzeźbą terenu oraz budową geologiczną, co w konsekwencji prowadzi do różnicowania szaty roślinnej na badanym obszarze.¹

Gmina Sława jest atrakcyjna turystycznie ze względu na położenie na Pojezierzu Sławskim, wysoką lesistość oraz korzystny klimat. Główną atrakcją regionu jest Jezioro Sławskie, którego linia brzegowa jest bardzo urozmaicona – liczne zatoki, półwyspy i wyspy. Wokół jeziora zlokalizowane są liczne ośrodki wypoczynkowe. Nad jeziorem znajdują się porty jachtowe, wypożyczalnie sprzętu pływającego. Infrastruktura turystyczna składa się ze:

- Szlaków wodnych:
  - Lubuski Szlak Wodny: Sława – Santok,
  - Jezioro Sławskie – Rzeką Obrzyca – Jezioro Rudno – Południowy Kanał Obrzy i grupa jezior Męcno-Wieleńskich,
  - Sława – Rzeką Obrzyca – Jezioro Rudno – dalej Obrzycą do Odry.
- Szlaków pieszych:

¹ „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sława”

- Szlak zielony: Sława – Głuchów – Jodłów – Józefów – Świętobór – Konotop,
- Szlak żółty: Sława – Radzyń – Jeziorna – Mesze – Lubiatów – Ciosaniec – Świętyno.
- Szlaków rowerowych:
  - Wschowa – Sława – Lubiatów.
- Ścieżki przyrodniczo-leśnej „Wzgórza Pszczółkowskie”.

1.2.3 Instalacje na terenie gminy, których funkcjonowanie może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości

Gmina Sława charakteryzuje się bogatymi walorami przyrodniczymi, ponad 50% jej powierzchni porośnięta jest lasami, a położenie nad Jeziorem Sławskim i mniejszymi jeziorami sprawia, że region ten jest wyjątkowo atrakcyjny turystycznie. Poza strefą turystyczno-wypoczynkową można wyróżnić strefę rolniczą we wschodniej i północnej części gminy oraz strefę usługowo-przemysłową. Gospodarka gminy związana jest z produkcją i przetwórstwem artykułów spożywczych oraz produkcją i przetwórstwem mięsnym. Sława i jej okolice są jednymi z największych ośrodków uprawy pieczarek w południowo-zachodniej Polsce. Funkcjonowanie tych zakładów wpływa na stan środowiska naturalnego gminy. Marszałek Województwa Lubuskiego i Starosta Wschowski wydali pozwolenia zintegrowane dla następujących instalacji:

- Promarol-Plus Sp. z o.o. z siedzibą w m. Ciepiałówek 2 – eksploatacja instalacji do termicznego przekształcania odpadów niebezpiecznych o zdolności przetwarzania ponad 10 ton na dobę,
- Zakład Uboju i Rozbioru w Sławie, przy ul. Przemysłowej 6, 67-410 Sława - instalacja do uboju zwierząt o zdolności produkcyjnej ponad 50 ton tusz na dobę
- Zakład Utylizacyjny w m. Ciepiałówek, gm. Sława - instalacja do unieszkodliwiania lub odzysku padłych lub ubitych zwierząt oraz odpadowej tkanki zwierzęcej o zdolności przetwarzania ponad 10 Mg na dobę.

2. STRESZCZENIE

Program ochrony środowiska dla Gminy Sława na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku został sporządzony w celu realizacji na szczeblu gminnym polityki ochrony środowiska zbieżnej z najważniejszymi dokumentami strategicznymi i programowymi (krajowymi i wojewódzkimi).

Jest to kolejny Program ochrony środowiska dla Gminy Sława, a ostatni program dotyczył lat 2013-2016 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2017-2020.

We wstępie przedstawiono podstawy prawne i metodykę opracowania oraz podstawowe informacje o gminie tj. położenie, liczbę ludności, stan gospodarki narodowej.

W rozdziale trzecim omówiono ocenę stanu środowiska na terenie gminy dla 10 obszarów interwencji (tj. ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne, gleby, gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami). Dla poszczególnych komponentów środowiska przedstawiono wyniki realizacji zadań zaplanowanych w dotychczasowym Programie ochrony środowiska za lata 2013-2015 oraz wyniki analizy SWOT (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Poniżej przedstawiono niektóre informacje z tego rozdziału.

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy są małe kotłownie, i indywidualne paleniska służące do ogrzewania domów. Związane jest to ze spalaniem w znacznej części z nich węgla o niskiej jakości, a czasami nawet odpadów komunalnych. Istotnym źródłem emisji do powietrza jest także emisja pochodząca z rosnącego ruchu komunikacyjnego.

Jakość powietrza na terenie strefy lubuskiej (która obejmuje m.in. Gminę Sława) w odniesieniu do większości zanieczyszczeń jest dobra. W 2015 roku stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu określonego ze względu na ochronę zdrowia dla benzo(a)pirenu. W klasyfikacji przeprowadzonej ze względu na ochronę roślin strefa otrzymała klasę A.

Dominującym źródłem hałasu w gminie jest ruch drogowy. Przez teren gminy przebiega pięć odcinków dróg wojewódzkich oraz drogi powiatowe i gminne. W 2015 roku prowadzone były badania

natężenia hałasu w miejscowości Stare Strącze, jednak nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych wartości zarówno dla pory dnia jak i nocy.

Głównymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy są napowietrzne sieci energetyczne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej. Na podstawie prowadzonych pomiarów na terenie gminy nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu pól elektromagnetycznych.

Stan wód powierzchniowych rzecznych (badanych) na terenie gminy określono jako umiarkowany. W przypadku wód jeziornych ich stan określono jako zły (Jezioro Sławskie) i dobry (Jezioro Tarnowskie Duże). Natomiast wody podziemne na terenie gminy nie były w ostatnich latach badane. Najbliższe badania wykonano we Wschowie, a wody zostały zakwalifikowane do III klasy. Na terenie gminy jest 8 zbiorników małej retencji, które mogą zabezpieczać przed zjawiskiem suszy lub przed podtopieniami.

Stopień zwodociągowania gminy wynosił na koniec 2015 roku 85,74%. a skanalizowana 37,97%. Istnieją duże dysproporcje pomiędzy dostępnością sieci wodociągowej a siecią kanalizacyjną. Na terenie gminy znajduje się jedna oczyszczalnia komunalna. Mieszkańcy, którzy nie są podłączeni do sieci kanalizacyjnej ścieki gromadzą w zbiornikach bezodpływowych lub korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Obecnie na terenie gminy znajduje się 8 złóż, z czego wydobywanie nie jest prowadzone. Cztery złoża rozpoznane są szczegółowo – są to piaski i żwiry oraz gaz ziemny.

Jakość większości gleb na terenie gminy charakteryzuje się niską żyznością. Z przeprowadzonych badań wynika, że większość użytków rolnych miała lekko kwaśny odczyn ale ich wapnowanie było zbędne. Większość przebadanych gleb wykazywała bardzo wysoką zawartość fosforu i potasu oraz średnią zawartość magnezu.

System gospodarowania odpadami na terenie gminy opiera się na założeniach wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. W dotychczasowym planie Gmina Sława przynależy do regionu wschodniego. Za organizację i funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi odpowiedzialny jest Związek Międzygminny „Eko-Przyszłość”. Systemem odbioru odpadów komunalnych objętych jest ok. 86,46% mieszkańców gminy, z czego ok. 85,09% mieszkańców zadeklarowało prowadzić selektywną zbiórkę odpadów.

Na terenie Gminy Sława nie funkcjonuje żadne składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne.

Obszary prawnie chronione na terenie gminy zajmują powierzchnię około 14800 ha, co stanowiło 45% powierzchni gminy. Na terenie gminy znajdują się: część obszaru chronionego krajobrazu Pojezierze Sławsko-Przemęckie, dwa użytki ekologiczne: Łąka Kochana, Myszkowskiego Bagno, 18 pomników przyrody oraz obszar Natura 2000 – Pojezierze Sławskie. Lesistość gminy wynosiła 49% .

Na podstawie analizy stanu środowiska na terenie gminy oraz celów i kierunków działań określonych w strategicznych dokumentach i programach (krajowych i wojewódzkich) w rozdziale czwartym zestawiono dla Gminy Sława (w odniesieniu do poszczególnych obszarów interwencji) cele i kierunki interwencji.

Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: Poprawa jakości powietrza

Kierunki interwencji:

- Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych,
- Spełnianie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza.

Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem

Cel: Ochrona przed hałasem

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców

Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne

Cel: Ochrona przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Kierunki interwencji:

- Utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych

Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami

Cel: Zrównoważone gospodarowanie wodami powierzchniowymi i podziemnymi

Kierunki interwencji:

- Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Cel: Ochrona przed skutkami suszy i powodzi

Kierunki interwencji:

- Działania w zakresie ochrony przed powodzią i suszą

Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: Powszechny dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

Kierunki interwencji:

- Zwiększenie dostępu ludności do infrastruktury wodno-ściekowej

Obszar interwencji: Zasoby geologiczne

Cel: Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin

Kierunki interwencji:

- Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego

Obszar interwencji: Gleby

Cel: Ochrona powierzchni ziemi przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

- Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju

Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami

Kierunki interwencji:

- Działania w zakresie kształtowania systemu gospodarki odpadami
- Działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi
- Likwidacja azbestu

Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze

Cel: Ochrona walorów przyrodniczych

Kierunki interwencji:

- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: Przeciwdziałanie poważnym awariom

Kierunki interwencji:

- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

Określono także zadania zarówno własne gminy jak i zadania innych jednostek działających na terenie gminy. Realizacja tych zadań powinna spowodować osiągnięcie zaplanowanych celów. Zadania własne wraz z szacunkowymi kosztami oraz potencjalnymi źródłami finansowania zostały przedstawione w harmonogramie na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024.

W rozdziale piątym przedstawiono system realizacji programu. Wymieniono również instytucje zaangażowane w realizację Programu, procedury monitoringu oraz wykaz interesariuszy zaangażowanych w prace nad Programem. Jako komórkę monitorującą wyznaczono Referat Rolnictwa, Ochrony Środowiska. Odpowiedzialnym za każdy etap realizacji programu jest Burmistrz Gminy.

3. OCENA STANU ŚRODOWISKA GMINY SŁAWA

3.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

Rozkład przestrzenny emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie województwa lubuskiego jest nierównomierny. Największe ilości zanieczyszczeń emitowane są na obszarach powiatów gęsto zaludnionych i uprzemysłowionych. Duży wpływ na jakość powietrza, szczególnie w miastach, ma tzw. emisja niska. W miastach i w rejonach tras o dużym natężeniu ruchu coraz większy problem, ze względu na emisję zanieczyszczeń do powietrza oraz emisję hałasu, stanowi komunikacja samochodowa. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne (szczególnie benzen) oraz pyły zawierające m.in. związki: ołowiu, kadmu, niklu i miedzi.

3.1.1 Źródła powierzchniowe („niska emisja”)

Podstawowym źródłem zaopatrzenia w ciepło, a zarazem źródłem tzw. niskiej emisji na terenie gminy są lokalne kotłownie i indywidualne paleniska domowe. Na terenie miasta i gminy nie ma centralnego systemu grzewczego zasilającego znaczą grupę obiektów. Jedynymi instalacjami zbiorowego zaopatrzenia w ciepło są 3 kotłownie osiedlowe Spółdzielni Mieszkaniowej Sławianka, wyposażone w 8 kotłów opalanych miałem węglowym i groszkiem, o łącznej mocy 1260 kW. Kotłownie produkują łącznie 7068 GJ ciepła rocznie i ogrzewają 11 bloków mieszkalnych o powierzchni 18726 m². Niewielką ilość energii Spółdzielnia sprzedaje innym odbiorcom. Zdecydowana większość zabudowań w gminie jest ogrzewana energią ze źródeł indywidualnych, tj. gazem bezprzewodowym, węglem kamiennym i jego pochodnymi oraz drewnem. Część zakładów posiada własne kotłownie, np. przedsiębiorstwo „Promarol-Plus” Sp. z o.o. w Ciepiałówku posiada dwa kotły opalane ciężkim olejem opałowym, o łącznej mocy produkcyjnej 9,75 Mg pary/h. Na ogrzewanie i przygotowanie posiłków w gospodarstwach domowych w 52% wykorzystywane jest drewno, 44,2% węgiel kamienny, 7,8% węgiel brunatny oraz gaz ziemny w 2,3% i gaz propan-butan w 1,5%.²

Ze względu na to, że znacząca część indywidualnych źródeł ciepła zasilana jest wciąż węglem słabej jakości, są to źródła o niskiej sprawności, emisja ta ma duży wpływ na zanieczyszczenie powietrza. Problemem jest również spalanie odpadów w paleniskach domowych. Odzwierciedleniem niskiej emisji jest wzrost stężeń zanieczyszczeń gazowych i pyłu zawieszonego w sezonie grzewczym.

W celu redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia efektywności energetycznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii sporządzono Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Sława na lata 2015-2020. Działania zaplanowane w PGN będą zmierzały do wskazania sposobów ograniczenia emisji poprzez jej zmniejszenie w sektorze ogrzewania budynków, zmniejszenie zużycia energii elektrycznej oraz modernizację środków transportu.

3.1.1.1 Sieć gazowa

Na terenie gminy Sława w 2014 roku rozbudowano sieć gazową. Według danych GUS ogólna długość czynnej sieci gazowej na terenie gminy w 2015 roku wynosiła 11 510 m, z czego na miasto przypadało 10 101 m. W 2015 roku zużycie gazu wynosiło 137,4 tys. m³, z czego 96% zużyto na ogrzewanie mieszkań. W 2015 roku z sieci gazowej na terenie gminy korzystało tylko 4,5% ludności, z czego na obszarach wiejskich 1,1%, w mieście wskaźnik ten wynosił 11,1 %.

Tabela 4 Sieć gazowa na terenie gminy

Wyszczególnienie	Jednostka	2015 rok
Długość czynnej sieci ogółem	m	11510
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	224
Odbiorcy gazu	gosp. domowe	168
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp. domowe	143
Ludność korzystająca z sieci gazowej	%	

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS wg stanu na 31.12.2015 r.

² Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Sława na lata 2015-2020

3.1.1.2 Zaopatrzenie mieszkańców w energię elektryczną

Zaopatrzenie w energię elektryczną na terenie gminy Sława odbywa się za pomocą Głównego Punktu Zasilania (GPZ). 110/20/15 KV, zlokalizowanego w Sławie. Stacja ta połączona jest liniami 110 KV z GSZ 220/110 KV „Żukowice” oraz GPZ 110/15 KV „Wolsztyn”. Energię niskiego napięcia pobierają mieszkańcy z całego miasta oraz wszystkich sołectw.

W Planie gospodarki niskoemisyjnej oszacowano, że w 2017 roku zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych i przedsiębiorstwach na terenie gminy będzie wynosiło 25 902 MWh i będzie ono z każdym rokiem systematycznie wzrastać.

3.1.1.3 Energia odnawialna

Obecnie na terenie gminy energia odnawialna pozyskiwana jest przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o. poprzez instalacje fotowoltaiczną o mocy 200 kW (800 paneli każdy o mocy 250W) na działce o nr ew. 244/4 w obrębie Sława, Sława ul. Długa 1.

W Gimnazjum im. L. Stępczaka przy ul. Odrodzonego Wojska Polskiego 16 w Sławie (od roku szkolnego 2017/2018 - Szkoła podstawowa klasy V-VIII) funkcjonuje pompo ciepła o mocy 80kW, moc cieplna 118 kW.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sława dopuszcza budowę elektrowni wiatrowych w obrębach Lipinki, Krzepielów, Przybyszów i Stare Strącze. Dopuszczono budowę 55 turbin wiatrowych.

W Planie gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Sława na lata 2015-2020 zaproponowano potencjalne wykorzystanie energii z paneli fotowoltaicznych w następujących budynkach miasta i gminy Sława: Krzepielów-szkoła podstawowa, budynek główny; Stare Strącze-szkoła podstawowa; Sława-szkoła podstawowa, H. Pobożnego, Sława-szkoła podstawowa, Ogrodowa; Sława-przedszkole samorządowe; Sława - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych; Sława-gimnazjum; Sława-Urząd Miejski; Ciosaniec-zespół szkół + budynek sportowy; Ciosaniec-przedszkole; Łupice-Przedszkole; Sława-Ośrodek Pomocy Społecznej. Na terenie gminy Sława planowana jest budowa kilku naziemnych instalacji fotowoltaicznych:

- Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o. na obiektach:
  - SUW Łupice – instalacja o mocy 31,2 kW,
  - SUW Lubogoszcz – instalacja o mocy 41,6 kW,
  - SUW Krążkowo – instalacja o mocy 21,8 kW
- Sławskie Centrum Kultury i Wypoczynku – instalacja o mocy 41,6 kW.

Podstawowe kierunki Polityki energetycznej Polski do 2030 roku oraz wynikającego z niej Krajowego planu działania w zakresie OZE (KPD OZE) zakładają m.in. poprawę efektywności energetycznej oraz rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Polityka zakłada zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% do 2020 roku i dalszy wzrost w latach następnych.

3.1.2 Źródła liniowe

W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne (szczególnie benzen) oraz pyły zawierające m.in. związki: ołowiu, kadmu, niklu i miedzi.

3.1.2.1 Infrastruktura komunikacyjna

Przez teren gminy przebiegają następujące drogi:

1. Drogi wojewódzkie o łącznej długości 60,26 km³:

---

³ Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, pismo nr ZDW-ZG-WDiM-7010-13/17 z dnia 3.03.2017 r.

- nr 278 relacji Szklarka Radnicka – Nietkowice – Sulechów – Sława – Wschowa o długości na terenie gminy 18,95 km,
  - nr 316 relacji Sławocin – Ciosaniec – Kaszczor o długości na terenie gminy 12,36 km,
  - nr 318 relacji Lubięcín – Sława o długości na terenie gminy 9,61 km,
  - nr 319 relacji Stare Strącze – Krzepielów – Głogów o długości na terenie gminy 9,29 km,
  - nr 325 relacji Tarnów Jezierny – Siedlisko – Bytom Odrzański – Dębianka – Rożanówka o długości na terenie gminy 10,05 km
2. Drogi powiatowe o łącznej długości 64 km:
  3. Drogi gminne uzupełniające sieć dróg powiatowych, służą głównie dla dojazdu do obszarów mieszkaniowych i obsługi rolnictwa. Ich łączna długość wynosi 149 km.

Poza wymienionymi drogami, w sąsiedztwie gminy przebiegają drogi krajowe nr 3, 5 i 12. Sieć dróg umożliwia połączenie komunikacyjne ze Wschową – 21 km, Leszmem – 40 km oraz Głogowem – 26 km.

Obecnie na terenie gminy nie istnieje sieć komunikacji kolejowej. Zbiorowy transport obsługiwany jest przez prywatnych przewoźników.

Infrastruktura drogowa na terenie gminy Sława wymaga przeprowadzenia szeregu inwestycji polegających na remontach i modernizacjach nawierzchni dróg oraz infrastruktury okołodrogowej.

Natężenie ruchu z roku na rok wzrasta, a wraz z nim wzrasta ilość uwalnianych do atmosfery zanieczyszczeń. Z pomiarów z 2015 roku wynika, że na drogach wojewódzkich przebiegających przez teren gminy średni dobowy ruch roczny (ŚDRR) wynosił od 500 pojazdów do 4,4 tys. pojazdów. Samochody ciężarowe, które emitują najwięcej hałasu, stanowiły do 13,6% ogólnej liczby przejeżdżających pojazdów.

Corocznie rejestruje się coraz większą liczbę pojazdów. Opierając się na danych GUS z 2015 roku dla całego Powiatu Wschowskiego było zarejestrowanych 28 001 pojazdów samochodowych tj. o 3,5% więcej niż rok wcześniej. Należy przypuszczać, że podobna tendencja jest w przypadku Gminy Sława.

Ważnym czynnikiem wpływającym na ograniczenie emisji liniowej jest poprawa stanu technicznego pojazdów. Także działania związane z poprawą stanu technicznego dróg, w szczególności wykonywanie nakładek asfaltowych na drogach utwardzonych dotychczas różnymi pyłymi materiałami powinno przyczynić się do zmniejszenia emisji pyłu..

Na obniżenie emisji zanieczyszczeń ze środków transportu ma wpływ sieć dróg rowerowych. Przez teren gminy przebiega szlak rowerowy Wschowa – Sława – Lubiatów. Planuje się, wspólnie z Nadleśnictwem Sława Śląska, wybudowanie około 20 km ścieżek rowerowych.⁴

3.1.3 Źródła przemysłowe

W Powiecie Wschowskim w 2015 roku wyemitowano do atmosfery 416 Mg zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych⁵. Emisja zanieczyszczeń gazowych z tych źródeł na terenie powiatu wynosiła zaledwie 0,02% ogólnej emisji w województwie lubuskim. W związku z tym emisja zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych nie stanowi dużego zagrożenia.

3.1.4 Jakość powietrza

Zanieczyszczenie powietrza przekłada się nie tylko na stan środowiska, ale również na zdrowie ludzi. Jakość powietrza na terenie Województwa Lubuskiego jest oceniana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze w systemie rocznym w podziale na następujące strefy: miasto Gorzów Wlkp., miasto Zielona Góra i strefa lubuska, do której należy Gmina Sława. Ocena jest wykonywana ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Ocena jest sporządzona w oparciu o wyniki ze stacji pomiarowych oraz wyników modelowania.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze wykonał roczną ocenę jakości powietrza za rok 2015. W strefie lubuskiej stacje pomiarowe zlokalizowane są w: Sulęcinie, Wschowie, Żarach i Smolarach Bytnickich.

⁴ Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Sława na lata 2015-2020.

⁵ Bank Danych Lokalnych GUS.

Według klasyfikacji dokonanej ze względu na ochronę zdrowia strefę lubuską zaliczono do klasy C. Zdecydowało o tym przekroczenie poziomu docelowego określonego dla benzo(a)piranu. Przekroczenia odnotowano na stacjach we Wschowie, w Sulęciniu i Żarach. W strefie lubuskiej został przekroczony poziom celu długoterminowego dla ozonu, dlatego otrzymał klasę D2.

Tabela 5 Klasa strefy lubuskiej w 2015 roku – kryteria dla ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń – ochrona zdrowia											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM10	PM2,5	Pb	As	Cd	Ni	BaP
Strefa lubuska (Gmina Sława)	A	A	A	A	A / D2	A	A	A	A	A	A	C

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim na podstawie badań imisji wykonanych w 2015 r.” WIOŚ Zielona Góra.

Klasyfikacji pod kątem ochrony roślin dokonano na podstawie wyników pomiarów zanieczyszczeń powietrza ze stacji w Smolarach Bytnickich. Stacja zlokalizowana jest na terenie szkoły leśnej w Smolarach Bytnickich, w gminie Bytnica. Strefa lubuska ze względu na ochronę roślin uzyskała klasę A ze względu na SO₂, NO_x i O₃. Przekroczony został poziom celu długoterminowego, określony dla ozonu ze względu na ochronę roślin.

Wyniki modelowania krajowego ozonu troposferycznego dla 2015 roku przekazane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska „Wspomaganie systemu oceny jakości powietrza z użyciem modelowania w zakresie ozonu troposferycznego dla lat 2014 i 2015”, wskazały iż poziom docelowy stężenia ozonu (wyrażony jako AOT 40) został przekroczony w południowo-wschodniej części województwa lubuskiego (w tym na terenie gminy Sława), a poziom celu długoterminowego został przekroczony na całym obszarze strefy pod kątem ochrony roślin. Wyniki modelowania pokrywają się z wyliczeniami średniej pięcioletniej wskaźnika AOT i dokonana na ich podstawie klasyfikacja stref pod kątem ochrony roślin.

Tabela 6 Klasa strefy lubuskiej w 2015 roku – kryteria dla ochrony roślin

Strefa	Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń – ochrona roślin		
	SO ₂	NO _x	O ₃
Strefa lubuska (Gmina Sława)	A	A	A / D2

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim na podstawie badań imisji wykonanych w 2015 r.” WIOŚ Zielona Góra.

Klasyfikacja dokonana na podstawie kryterium poziomów celów długoterminowych dla ozonu nie skutkuje w przypadku przekroczenia tego poziomu koniecznością wykonania programu ochrony powietrza, ale osiągnięcie poziomów celów długoterminowych powinno być jednym z celów wojewódzkiego programu ochrony środowiska (zgodnie z art.91a Ustawy – Prawo Ochrony Środowiska). Według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego w powietrzu określono na 2020 rok.

Zaliczenie strefy do klasy C dla danego zanieczyszczenia oznacza konieczność wyznaczenia obszarów przekroczeń i zakwalifikowania strefy do opracowania programów ochrony powietrza.

Obowiązek określania programów ochrony powietrza wynika z art. 91 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r., poz. 519 ze zm.) Programy określa się dla stref, w których poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji lub poziom docelowy. Programy mają na celu osiągnięcie dopuszczalnych poziomów i poziomów docelowych substancji w powietrzu.

Dotychczas opracowany został programy ochrony powietrza (POP) dla strefy lubuskiej przez Zarząd Województwa Lubuskiego w 2014 r. dla strefy lubuskiej – w odniesieniu do pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu i arsenu w nim zawartych.

Więcej informacji o tym dokumencie zawarto w załączniku nr 1 Zestawienie najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych.

W ramach swej działalności Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze w latach 2015-2016 przeprowadził 7 kontroli, podczas których sprawdzono przestrzeganie przepisów w zakresie ochrony powietrza w zakładach zlokalizowanych na terenie gminy. Najczęściej stwierdzoną nieprawidłowością był brak uregulowanej strony formalno-prawnej w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

3.1.5 Klimat

Pojezierze Sławskie charakteryzuje się łagodnym klimatem o cechach oceanicznych, dzięki wilgotnym masom powietrza z Atlantyku. Zimy są łagodne i krótkie, a w lecie średnia dobową temperatura wynosi powyżej 15 stopni Celsjusza. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 8,1 stopni Celsjusza. Opady są tutaj niskie, ok. 500 mm rocznie. Okres letni wynosi średnio ponad 100 dni, a okres wegetacyjny wynosi 220 dni i należy do najdłuższych w Polsce. Okres zalodzenia jezior wynosi 65 dni i jest najkrótszy w Polsce.

Z danych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej wynika, że 2016 roku w gminie średnia roczna temperatura powietrza wyniosła 9-10°C, a roczna suma opadów wyniosła 650-700 mm.

Z analizy trendów zmian klimatu w Polsce do 2030 roku wynika, że średnia roczna temperatura powietrza wykazuje niewielki stopniowy wzrost. W dwóch ostatnich dekadach wzrosła liczba dni z temperaturą wysoką i zmniejszyła się liczba dni z temperaturą ujemną. Obserwowana jest wyraźna tendencja wydłużania się okresu wegetacyjnego z temperaturą wyższą niż 5°C. W przeciwieństwie do temperatury powietrza przewidywane sumy roczne opadów nie wykazują żadnego wyraźnego trendu zmian do 2030 roku. Należy się jednak liczyć ze wzrastającą częstością występowania opadów ulewnych, a to może przyczynić się do wywołania podtopień, jak i lokalnych gwałtownych powodzi. Elementem ważnym gospodarczo i związanym bezpośrednio z opadami jest pokrywa śnieżna, której wysokość, a zwłaszcza okres zalegania odgrywa kluczową rolę w rolnictwie i gospodarce wodnej. W latach 2010-2030 tendencje malejące liczby dni z pokrywą śnieżną są niewielkie natomiast trzeba się liczyć z dużymi wahaniami pomiędzy kolejnymi sezonami zimowymi. Konsekwencją wzrostu okresów upalnych jest trwałość okresów suchych (z sumą dobową opadu <1 mm). Okresy suche wydłużają się najbardziej we wschodniej i południowo-wschodniej Polsce.⁶

Zmiany klimatu wpływają na zasięg występowania gatunków, cykle rozrodcze, okresy wegetacji i interakcje ze środowiskiem. Ocieplenie się klimatu spowoduje migrację gatunków, w tym obcych inwazyjnych. Niż polski narażony jest na ograniczenie powierzchni terenów wodno-błotnych, w tym stopniowe wysychanie i zanik torfowisk, wilgotnych lasów i borów. Stanowi to zagrożenie dla licznych gatunków które bądź to pośrednio bytują na tych terenach, bądź korzystają z nich jako rezerwarów wody pitnej i może skutkować wyginieciem lub migracją gatunków.

Zmiany klimatu mogą mieć negatywne skutki dla infrastruktury technicznej. Występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych np. huraganów, intensywnych burz może doprowadzić do zwiększenia ryzyka uszkodzenia np. napowietrznych linii przesyłowych. Ryzyko uszkodzenia linii przesyłowych rośnie wraz ze wzrostem częstotliwości takich ekstremalnych zjawisk pogodowych jak huragany czy intensywne burze. SPA 2020 akcentuje konieczność dostosowania systemu energetycznego do wahań zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. W perspektywie długofalowej zakłada się silne powiązanie redukcji emisji z rozwojem energetyki odnawialnej w celu powiązania celów energetycznych i klimatycznych. Na terenie gminy, szczególnie na obszarach wiejskich, powinny się zatem rozwijać odnawialne źródła energii oraz powinna zwiększać się efektywność energetyczna.

3.1.6 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony powietrza

Realizowane dotychczas zadania w zakresie jakości powietrza w priorytecie „Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego i odnawialne źródła energii” mają charakter zadań ciągłych i powinny być nadal realizowane. Poniżej zestawiono zadania zrealizowane w latach 2013-2015 i ich efekty.

---

⁶ „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”.

Tabela 7 Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony powietrza

L.p	Podjęte zadania	Efekty
1	Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Sławie.	Poprawa efektywności energetycznej (pośrednio zmniejszenie emisji zanieczyszczeń związanych z ogrzewaniem budynku)
2	Wymiana instalacji centralnego ogrzewania sali wiejskiej w Kuźnicy Głogowskiej	Ograniczenie emisji niskiej
3	Podłączenie centralnego ogrzewania w świetlicy wiejskiej w Tarnowie Jeziernym	
4	Demontaż starych i montaż trzech nowych pieców c.o. w Domu Kultury w Śmieszkwie, Zespole Szkół w Ciosańcu i Filii w Łupicach	
5	Wykonanie remontu instalacji c.o. oraz instalacji wodno-kanalizacyjnej w budynku byłej remizy w Lipinkach.	
6	Wymiana pieca w kotłowni Zespołu Szkół w Ciosańcu	Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza i zużycia surowców energetycznych)
7	Wykonanie elektrowni fotowoltaicznej wraz z niezbędną infrastrukturą elektroenergetyczną i układem pomiarowym na terenie oczyszczalni ZWIK Sława	
8	Modernizacja istniejącej kotłowni w zakresie instalacji urządzeń grzewczych z wykorzystaniem energii odnawialnej do ogrzewania obiektów przy użyciu pompy ciepła powietrze/woda wraz z niezbędnymi pracami budowlanymi dla obiektu Gimnazjum im. L. Stępczaka w Sławie w ramach projektu: „Termomodernizacja ZS w Ciosańcu oraz Gimnazjum w Sławie”.	Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej
9	Budowa linii kablowej oświetlenia ulicznego w Szreniawie, Ciosańcu, Lubogoszczy ul. Bursztynowa i Sławie ul. Niewidziały.	
10	Przebudowa sieci elektroenergetycznej polegającej na wymianie oświetlenia ulicznego (opraw) na LED po istniejącej trasie sieci oraz budowa oświetlenia ronda w Sławie na ul. Powstańców Śląskich, Wiejskiej i Polnej.	
11	Zrealizowanie przez Gminę projektu pn. „Autobus Energetyczny – mobilne centrum edukacyjno-informacyjne przeciwdziałania zmian klimatu” – edukacja mieszkańców na temat zmian klimatu	Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców

3.1.7 Analiza SWOT dla obszaru ochrona klimatu i jakości powietrza

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla obszaru ochrona klimatu i jakości powietrza.

Tabela 8 Analiza SWOT w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • stosunkowo niewielka emisja przemysłowa, • korzystne warunki klimatyczne dla inwestycji w OZE (energia wiatru i słońca) – niskoemisyjne źródło energii., • opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej oraz realizacja działań w nim zaplanowanych 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie systemów ogrzewania indywidualnego opartych na spalaniu paliw stałych w kotłach o niskiej efektywności • niewystarczający poziom wykorzystania OZE, • szybki przyrost ilości samochodów i wysoka emisja zanieczyszczeń z ruchu komunikacyjnego, • duża energochłonność budynków i oświetlenia zewnętrznego • słabo rozwinięta sieć gazowa
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca popularność i dostępność nowych technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii, • wdrażanie rozwiązań ekoinnowacyjnych w ochronie powietrza, • realizacja założeń Planów ochrony powietrza w województwie lubuskim i województwach ościennych, • dostępność środków unijnych w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 na wsparcie gospodarki niskoemisyjnej w tym poprawę efektywności energetycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • napływające zanieczyszczenia powietrza z powiatów ościennych, • rosnąca liczba pojazdów w skali kraju i województwa lubuskiego

3.2 Zagrożenia hałasem

3.2.1. Źródła hałasu

Najbardziej uciążliwym źródłem hałasu w gminie jest ruch drogowy. Przez teren gminy przebiega pięć odcinków dróg wojewódzkich, liczne drogi powiatowe oraz gminne.

W poniższej tabeli zestawiono dane o średnim dobowym ruchu, który został zmierzony w 2015 roku na odcinkach dróg wojewódzkich przebiegających przez teren gminy.

Tabela 9 Średni dobowy ruch roczny na drogach wojewódzkich w 2015 roku

Droga	Opis odcinka		Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych [poj./dobę]							
	Pikietaż (do km do km)	Nazwa	O	M	SoM	Lsc	Scbp	Sczp	A	C
278	57,030-71,455	Konotop (DW 315)- Sława (Rondo Przybyszowskie)	2553	56	1991	258	92	120	26	10
278	71,455-72,190	Sława (Rondo Przybyszowskie) – Sława (DW 318)	2458	39	1910	251	120	69	47	22
278	72,190-76,299	Sława (DW 318) – Stare Strącze (DW 319)	4436	58	3952	324	49	13	31	9
278	76,299-90,730	Stare Strącze (DW 319) – Wschowa (DW 305)	1836	31	1606	136	24	6	26	7
316	0,000-12,358	Sławocin (DW 315) – granica woj.	498	2	405	29	12	10	25	15
318	0,000-10,192	Lubięcín (DW 315) – Tarnów Jezierny (DW 325)	988	11	872	67	14	14	2	8
318	10,192-16,081	Tarnów Jezierny (DW 325) – Sława (R. Lipińskie)	2365	47	2138	114	40	14	7	5
318	16,081-17,344	Sława (R. Lipińskie) – Sława (DW 278)	1184	20	818	148	73	88	17	20
319	0,000-9,129	Stare Strącze (DW 278) – granica woj.	2264	29	2019	143	25	14	11	23
325	0,000-16,621	Tarnów Jezierny (DW 318) – Siedlisko (DW 321)	649	12	560	40	19	10	5	3

Źródło: opracowanie na podstawie danych z GDDKiA.

O – ogółem; M – motocykle; SoM – samochody osobowe (mikrobusy); Lsc – lekkie samochody ciężarowe; Scbp – samochody ciężarowe bez przyczepy; Sczp – samochody ciężarowe z przyczepą; A – autobusy; C – ciągniki rolnicze.

Z pomiarów z 2015 roku wynika, że na drogach wojewódzkich przebiegających przez teren gminy średni dobowy ruch roczny (ŚDRR) wynosił od 500 pojazdów do 4,4 tys. pojazdów. Samochody ciężarowe, które emitują najwięcej hałasu, stanowiły do 13,6% ogólnej liczby przejeżdżających pojazdów.

W 2015 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze przeprowadził pomiary hałasu komunikacyjnego na terenie województwa lubuskiego. Jeden punkt pomiarowy zlokalizowany był na terenie gminy Sława w miejscowości Stare Strącze (droga wojewódzka nr 278). Punkt pomiarowy zlokalizowany był w odległości 10 m od krawędzi jezdni. W najbliższym otoczeniu dominowała zabudowa wiejska zagrodowa, jednorodzinna. Jezdnia asfaltowa, dwa pasy ruchu. Średnio natężenie ruchu w porze dziennej wynosiło 157 poj./h, w tym 4,8% pojazdów ciężkich, a w porze nocnej 20 poj./h, w tym 2,5% pojazdów ciężkich.

Tabela 10 Monitoring hałasu komunikacyjnego na terenie gminy w 2015 roku

Miejsce pomiaru	Poziom dopuszczalny L_{Aeq} [dB]		Wynik pomiaru	
	W porze dziennej	W porze nocnej	L_{Aeq} dla 16 h dnia [dB]	L_{Aeq} dla 8 h nocy [dB]
Stare Strącze	65	56	59,8	51,9

Źródło: „Wyniki pomiaru hałasu komunikacyjnego wykonanych na terenie województwa lubuskiego w 2015 roku” Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze.

Z wykonanych pomiarów wynika, że w Starym Strączu nie został przekroczony poziom dopuszczalny hałasu zarówno w porze dziennej jak i w porze nocnej.

Źródłem hałasu są też zakłady przemysłowe i usługowe. Hałas ten jest najczęściej uciążliwy dla terenów mieszkaniowych bezpośrednio sąsiadujących z zakładami. Poziom hałasu przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy m.in. od parku maszynowego, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych, zastosowanych urządzeń wentylacyjnych i klimatyzacyjnych, transportu wewnątrzzakładowego. Istniejące zakłady podejmują w większości niezbędne działania organizacyjne i techniczne ograniczające emisję hałasu do wartości zapewniających właściwy standard jakościowy środowiska.

W latach 2015-2016 WIOŚ w Zielonej Górze przeprowadził trzy kontrole w przedsiębiorstwach na terenie gminy w zakresie emisji hałasu. W jednym przypadku nieprawidłowość polegała na przekroczeniu warunków decyzji określającej dopuszczalny poziom hałasu.⁷

3.2.2 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony przed hałasem

Zakładanym celem w dotychczasowym *Programie* było „Zmniejszenie uciążliwości hałasu poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów oraz ochrona przed negatywnym oddziaływaniem promieniowania elektromagnetycznego”. Zrealizowane zadania w latach 2013-2015 polegały na bieżących remontach dróg przebiegających przez teren gminy. Należy dążyć do usprawnienia ruchu a tam gdzie jest konieczne wyprowadzenia ruchu poza obszar miasta, tak aby jak najmniejsza liczba mieszkańców była narażona na ponadnormatywne poziomy hałasu. Działania dotyczące budowy i remontów dróg powinny być kontynuowane przy zastosowaniu najlepszej dostępnej technologii.

Tabela 11 Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony przed hałasem

L.p	Podjęte zadania	Efekty
1	Przebudowa odcinka drogi w Radzynie gm. Sława do ul. Nad Stawami	Zmniejszenie zagrożeniem hałasem poprzez usprawnienie ruchu oraz poprawa bezpieczeństwa na drogach przebiegających przez gminę
2	Przebudowa dróg gminnych w Lipinkach, Starym Strączu, Krążkowie i Krzepielowie	
3	Przebudowa dróg gminnych: <ul style="list-style-type: none"> • przebudowa drogi gminnej wraz z odwodnieniem w Sławie, ul. Powstańców Śląskich, Wiejska i Polna wraz chodnikami i wjazdami na posesje • przebudowa drogi gminnej w Kuźnicy Głogowskiej • budowa drogi gminnej Tarnówek – Głuchów • remont mostu drogowego w ciągu drogi gminnej w miejscowości Głuchów • przebudowa chodnika przy ul. Wschowskiej w Sławie. 	
4	Budowa chodników na terenie gminy	
5	Inwestycje przeprowadzone przez Zarząd Dróg Wojewódzkich: <ul style="list-style-type: none"> • przebudowa drogi polegająca na odnowie dywanikowej drogi wojewódzkiej nr 316 z km 9+670 – 10+300 i km 10+376 – 10+500 w m. Łupice • przebudowa drogi polegająca na wykonaniu powierzchniowego utrwalenia w ciągu drogi wojewódzkiej nr 318 odc. Radzyń-Tarnów Jezierny w km 11+100 – 12+190 	

⁷ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze, pismo nr WI.7016.20.2017.MS z dnia 28.02.2017 r.

3.2.3 Analiza SWOT dla obszaru zagrożenia hałasem

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla obszaru zagrożenia hałasem.

Tabela 12 Analiza SWOT w zakresie zagrożenia hałasem

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> remonty i przebudowy istniejącej sieci dróg, dobra sieć dróg zapewniająca dobry dojazd do ważnych ośrodków miejskich, pasy zadrzewień przy drogach, prowadzone w zakładach kontrole poziomu hałasu, dystybutor do szybkiego ładowania samochodów elektrycznych przy ul. Odrodzenia Wojska Polskiego w Sławie 	<ul style="list-style-type: none"> wysoki poziom hałasu komunikacyjnego, przebieg niektórych dróg przez centra miast, brak obwodnicy Sławy
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> popularyzacja samochodów hybrydowych i elektrycznych 	<ul style="list-style-type: none"> rosnąca liczba pojazdów, zły stan techniczny pojazdów

3.3 Pola elektromagnetyczne

3.3.1 Źródła promieniowania elektromagnetycznego

Promieniowanie elektromagnetyczne wytwarzane jest zarówno w warunkach naturalnych, jak również w wyniku działalności człowieka. Pola elektromagnetyczne pochodzenia naturalnego to między innymi promieniowanie elektromagnetyczne Ziemi i wyładowania elektryczne w czasie burz.

Pola sztucznego pochodzenia emitowane są przede wszystkim przez napowietrzne sieci energetyczne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej.

Przez teren gminy przebiegają linie elektroenergetyczne o napięciu 110 kV. Według wykazu Starostwa Powiatowego we Wschowie na terenie gminy Sława istnieje 5 stacji bazowych telefonii komórkowej w lokalizacjach: Lipinki, Lubogoszcz, Sława, Lubiatów, Krzepielów (według stanu na marzec 2017 roku).

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze przeprowadzi pomiary natężenia pola elektromagnetycznego (PEM). Ostatnie pomiary na terenie gminy Sława zostały wykonane w 2014 roku w Lipinkach.

Natężenie pola elektromagnetycznego w badanym punkcie pomiarowym wynosiło <0,4 V/m, co oznacza że było znacznie poniżej wartości dopuszczalnej (7 V/m), określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz sposobu sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

Pomiary wykonywane przez eksploatujących instalacje emitujące pola elektromagnetyczne także wskazują na brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów.

Przy obecnym postępie cywilizacyjnym nie można wyeliminować promieniowania elektromagnetycznego ze środowiska, dlatego niezbędne jest regularne monitorowanie jego poziomów, aby reagować na ewentualne przekroczenia wartości dopuszczalnych. W związku z tym zaleca się kontynuację monitoringu w środowisku, a także inwentaryzację źródeł emisji pól elektromagnetycznych, wdrażanie nowoczesnych technik ograniczających tego typu promieniowanie.

3.3.2 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska

Realizowane dotychczas zadania w priorytecie „Ochrona przed polami elektromagnetycznymi” mają charakter zadań ciągłych i powinny być nadal realizowane. Poniżej zestawiono zadania zrealizowane w latach 2013-2015 i ich efekty.

Tabela 13 Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

L.p	Podjęte zadania	Efekt
1	Prowadzenie monitoringu pól elektromagnetycznych na terenie gminy przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska	Stały monitoring natężenia pól elektromagnetycznych i kontrola dotrzymania norm
2	Analiza zgłoszeń instalacji emitujących pola elektromagnetyczne	
3	Pomiary poziomu pól elektromagnetycznych w odniesieniu do nowych i zmienianych stacji przez operatorów stacji	

3.3.3 Analiza SWOT dla obszaru Pola elektromagnetyczne

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla obszaru pola elektromagnetyczne.

Tabela 14 Analiza SWOT Pola elektromagnetyczne

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzone pomiary natężenie pola elektromagnetycznego, • brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów natężenia promieniowania elektromagnetycznego, 	<ul style="list-style-type: none"> • mała świadomość społeczeństwa na temat źródeł, zasięgu oraz oddziaływań pól elektromagnetycznych,
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój państwowego monitoringu środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca ilość urządzeń emitujących pole elektromagnetyczne, • niepełna wiedza na temat oddziaływania pól elektromagnetycznych na zdrowie ludzi,

3.4 Gospodarowanie wodami

3.4.1 Wody powierzchniowe

3.4.1.1 Wody płynące

Prawie cały obszar gminy leży w obszarze „Węzła Obry” charakteryzującego się znacznymi przekształceniami hydrografii. Wiele cieków naturalnych w tym rejonie zupełnie zanikło, a wody powierzchniowe są odprowadzane sztucznymi rowami i kanałami odwadniającymi.

Część południowa gminy na południe od Pagórów Sławskich jest odwadniana kilkoma ciekami Krzyckiego Rowu stanowiącego prawobrzeżny dopływ Odry. Cieki występujące natomiast w południowo-wschodniej części gminy uchodzące do Rynny Przemęcko-Pszczółkowskiej, odprowadzają swoje wody przez Kanał Mosiński do Warty.

Główna część gminy należy do zlewni Jeziora Sławskiego, do którego uchodzi większość z ośmiu odwadniających ją cieków. Największym ciekim jest Obrzyca, dla której zlewnia Jeziora Sławskiego jest obszarem źródłowym. Znaczące dla analizowanego terenu są również: Cienica i Czernica, których długości nie przekraczają 10 km, a powierzchnie zlewni sięgają około 60 km. Mniejszymi ciekami są kilkukilometrowe strumienie: Dębogóra i Radzyńska Struga, Kanał Breński i Kanał Sarnka, których zlewnie mieszczą się w granicach 2 – 20 km². Niektóre cieki, jak np. Jeziorna, prowadzą wody okresowe i zasilane są w wodę wyłącznie w czasie opadów deszczu lub po roztopach.

Za utrzymanie cieków na terenie gminy Sława odpowiedzialny jest Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze Inspektorat Wschowa (LZMiUW) Poniżej zestawiono dane o tych ciekach.

Tabela 15 Wykaz cieków na terenie gminy

Nazwa cieku	Długość ogólna w km
Kanał Cienica	2,7
Kanał Łupicki	6,4
Czernica	10,9
Moczar	5,7

Nazwa ciek	Długość ogólna w km
Obrzyca	1,0
Sarnka	5,0
Kanał Południowy Obry	5,0
Kanał Breński	1,0

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze Inspektorat Wschowa.

3.4.1.2 Wody stojące

Główne wody stojące na terenie gminy to jeziora, wśród których dominują wąskie, długie jeziora rynnowe. Ich linia brzegowa przebiega prawie równolegle tzn. ze zmianą kierunku linii jednego brzegu zmienia się równocześnie kierunek linii drugiego brzegu. Kształty jezior są małowymiarowe, przypominające raczej doliny rzeczne. Charakteryzują się stosunkowo łagodnymi skłonami rynien, co nie jest typowe dla jezior rynnowych. Charakterystyczny jest natomiast ich kierunek, osie jezior są bowiem ukierunkowane południowy-wschód – północny-zachód. Jeziora z terenu gminy należą do najdalej na południe wysuniętych jezior pojezierzy w dorzeczu Odry.

Centralną część obszaru zajmuje Jezioro Sławskie. Wokół niego zlokalizowanych jest dalszych 11 jezior, z których większość ma połączenie z nim poprzez sieć strumieni. Łączna pojemność mis jeziornych wynosi około 50 mln m³. Jeziora są wysoko zeutrofizowane, a ich misy wypełnione są grubymi warstwami osadów: torfów, gytii oraz mułów. Brzegi zbiorników zarośnięte są szerokim pasem trzcinowisk i szuwarów. W ich pobliżu występują bagna oraz moczary z pokładami torfów i kredy jeziornej, świadczącej o dawnych zasięgach tych jezior.

Wśród największych jezior znajdują się:

- Jezioro Sławskie - zajmuje powierzchnię 854,6688 ha. Objętość wód wynosi 42,500 tys. m³. Średnia głębokość wynosi 5,2 m, natomiast maksymalna 12,3 m. Stosunkowo długa linia brzegowa do objętości wód ma wpływ na zwiększoną możliwość ulegania zanieczyszczeniom. Jednakże słaniający jezioro pas lasów, stosunkowo duża głębokość oraz 50% wymiana wód w ciągu roku chroni zbiornik przed degradacją. Jezioro Sławskie charakteryzuje się dużą ilością organizmów planktonowych i zaliczane jest do jezior eutroficznych.
- Jezioro Tarnowskie Duże - zajmuje powierzchnię 91,6 ha. Objętość wód wynosi 3540 tys. m³. Zasilane jest głównie wodami podziemnymi. Średnia głębokość wynosi 3,8 m, natomiast maksymalna 7,5 m. Długa linia brzegowa w stosunku do objętości wód, niska głębokość oraz inne czynniki powodują, że zbiornik ma obniżoną możliwość obronną przed zanieczyszczeniami antropogenicznymi. Podobnie jak w przypadku Jeziora Sławskiego, osłaniający pas lasów oraz 70% wymiana wód na rok zwiększa możliwości samoobrony. Jezioro jest zbiornikiem eutroficznym.
- Jezioro Tarnowskie Małe - zajmuje powierzchnię 37,5 ha. Objętość wód wynosi 1193,4 tys. m³. Zasilane jest wodami Cienicy. Średnia głębokość wynosi 3,3 m, natomiast maksymalna 7,2 m. Pod względem fizyko-chemicznym odpowiada III klasie czystości, natomiast pod względem bakteriologicznym zalicza się do I klasy wiosną oraz II klasy podczas lata.
- Jezioro Błotne - zajmuje powierzchnię 19,9 ha. Objętość wód wynosi 291,8 tys. m³. Przez ten zbiornik przepływają wody odpływające z Jezior: Tarnowskiego Dużego i Małego przed ujściem do Jeziora Sławskiego. Średnia głębokość wynosi 1,5 m, natomiast maksymalna 2,3 m. Zbiornik jest płytki i silnie zarastający roślinnością wynurzoną i pływającą.
- Młyńskie Małe (Kamienne) – o powierzchni 5,6 ha. Objętość wód wynosi 88,3 tys. m³. Średnia głębokość wynosi 1,6 m, natomiast maksymalna 3,1 m. Jezioro ulega powolnemu wypłyceniu i zarastaniu.
- Młyńskie Duże (Głuchowskie) – o powierzchni 10 ha. Objętość wód wynosi 402,8 tys. m³. Średnia głębokość wynosi 4m, maksymalna 6,1 m.
- Pluszno – o powierzchni 9,5 ha. Objętość wód wynosi 250,1 tys. m³. Średnia głębokość wynosi 2,6 m, natomiast maksymalna 4,4 m.
- Steklno Górne (Droniki) – o powierzchni 10,2 ha. Objętość wód wynosi 83,32 tys. m³. Średnia głębokość wynosi 0,8 m, maksymalna 1,3 m.
- Steklno Dolne (Nowa Rola) – o powierzchni 6,4 ha. Objętość wód wynosi 31,83 tys. m³. Średnia głębokość wynosi 0,5 m, natomiast maksymalna 0,9 m.

Wody stojące reprezentowane są również przez małe jeziora występujące głównie na wysoczyźnie plejstocenijskiej. Są to małe „oczka” polodowcowe powstałe po wytopieniu martwego lodu. Te niewielkie jeziora posiadają wymiary nie przekraczające kilkudziesięciu metrów, a kształt ich jest zwykle kolisty. W obniżeniach występuje także kilka stawów, które swoje powstanie zawdzięczają prawdopodobnie eksploatacji torfów.

3.4.2 Jakość wód powierzchniowych

Rzeki

Ocena jakości jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) jest wykonywana przez WIOŚ w Zielonej Górze. Na terenie gminy Sława wyznaczono osiem jednolitych części wód:

- RW6000015649 - Obrzański Kanał Południowy,
- RW60001715449 - Spółdzielczy Rów,
- RW600017154729 - Dopływ poniżej Moszowic,
- RW6000171548 - Kanał Moczar,
- RW60001715494 – Czerwonak,
- RW60001715632 - Obrzyca do Ciekącej z jez. Sławskim, Tarnowskim Dużym,
- RW60001915499 - Krzycki Rów od dpl. ze Wschowy do Odry,
- RW6000251564899 - Młynówka Kaszczorska z jez. Wieleńskim, Białym-Miałkim, Lgińsko.

Ocena stanu wód rzecznych w roku 2015 obejmowała lata 2010-2015 i uwzględniała m.in. procedurę dziedziczenia oceny, przez którą rozumie się przeniesienie wyników oceny elementów biologicznych (z dokładnością do pojedynczego elementu), fizykochemicznych, hydromorfologicznych oraz chemicznych na kolejny rok w przypadku, gdy dana JCWP nie była objęta monitoringiem. Dziedziczenie oceny jest procesem aktualizacji wykonanej oceny o wyniki uzyskane w kolejnym roku realizacji monitoringu wód powierzchniowych. Tym samym ocena za lata 2010-2015 zamyka 6 letni cykl planistyczny.

W tym okresie WIOŚ w Zielonej Górze badał stan rzek w dwóch JCWP znajdujących się na terenie gminy Sława, jednak żaden punkt pomiarowo-kontrolny nie znajdował się na terenie gminy. Wyniki zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 16 Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych zlokalizowanych na terenie gminy Sława

Nazwa JCWP	Obrzyca do Ciekącej z jez. Sławskim, Tarnowskim Dużym	Krzycki Rów od dpl. ze Wschowy do Odry
Lokalizacja stanowiska	Obrzyca - powyżej ujścia Ciekącej (m. Konotop)	Krzycki Rów - ujście do Odry (most na drodze Nowa Sól - Stany)
Ocena biologiczna	III klasa	III klasa
Ocena fizykochemiczna	II klasa	II klasa
Ocena fizykochemiczna – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	II klasa	II klasa
Ocena hydromorfologiczna	I klasa	I klasa
Potencjał/stan ekologiczny	Umiarkowany	Umiarkowany

Źródło: „Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych na obszarze województwa lubuskiego w 2015 roku, z uwzględnieniem dziedziczenia ocen z lat 2010-2014” WIOŚ Zielona Góra.

Obrzyca osiągnęła umiarkowany stan ekologiczny. Wpływ na to miały elementy biologiczne, które otrzymały III klasę ze względu na makrofity i makrobezkręgowce bentosowe. Elementy hydromorfologiczne zostały zaklasyfikowane do I klasy. Natomiast elementy fizykochemiczne zostały ocenione na II klasę, ze względu na azot Kjeldahla oraz warunki tlenowe.

Natomiast Krzycki Rów osiągnął umiarkowany potencjał ekologiczny. Wpływ na to miały elementy biologiczne, które otrzymały III klasę ze względu na makrobezkręgowce bentosowe. Elementy hydromorfologiczne zostały zaklasyfikowane do I klasy. Natomiast elementy fizykochemiczne zostały ocenione na II klasę, ze względu na azot Kjeldahla oraz BZT₅.

Jeziora

Jeziora na terenie gminy Sława były badane w ramach monitoringu prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze w lata 2010-2015. Przebadane zostały dwa jeziora:

Jeziro Sławskie i Jezero Tarnowskie Duże. Jeziora te to naturalne jednolite części wód, dla których określany jest stan ekologiczny. Badano elementy biologiczne, fizykochemiczne oraz określono stan chemiczny.

Tabela 17 Ocena stanu jednolitych części wód jeziora Sławskiego i Tarnowskiego Dużego

Nazwa jeziora	Jeziro Sławskie	Jeziro Tarnowskie Duże
ELEMENTY BIOLOGICZNE		
Chlorofil „a”	II klasa	II klasa
Fitoplankton PMPL	I klasa	I klasa
Makrofitę EMSI	III klasa	II klasa
Fitobentos IOJ	III klasa	II klasa
Ichtiofauna	III klasa	II klasa
ELEMENTY FIZYKOCHEMICZNE		
Przewodność [$\mu\text{S/cm}$]	II klasa	II klasa
Przezroczystość [m]	II klasa	II klasa
Tlen nad dnem [$\text{mg O}_2/\text{l}$]	III klasa	III klasa
Azot ogólny [mgN/l]	II klasa	II klasa
Fosfor ogólny [mgP/l]	II klasa	III klasa
Specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Dobry	Dobry
Stan ekologiczny	Umiarkowany	Dobry
Stan chemiczny	Poniżej dobrego	Dobry
Klasyfikacja stanu wód JCW	Zły	Dobry

Źródło: „Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych na obszarze województwa lubuskiego badanych w 2015 roku z uwzględnieniem dziedziczenia ocen z lat 2010-2014” WIOŚ Zielona Góra.

Stan ekologiczny jeziora Sławskiego określono jako umiarkowany. Stan chemiczny, określany jest na podstawie 42 substancji szczególnie niebezpiecznych dla środowiska wodnego w tym głównie: węglowodorów, metali ciężkich, pochodnych chlorowcowych węglowodorów oraz pestycydów, w tym pestycydów chloro organicznych. W badanym jeziorze stan chemiczny określono jako poniżej dobrego. Przeprowadzono również badania specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych, w jeziorze Sławskim nie stwierdzono przekroczenia badanych substancji. Stan jednolitej części wód jest to ocena końcowa łącząca wyniki klasyfikacji stanu ekologicznego i chemicznego. Badane jezioro uzyskało zły stan wód. Dodatkowo jezioro Sławskie nie spełniło wymagań dla obszarów ochrony siedlisk lub gatunków, dla jezior wykorzystywanych do celów rekreacyjnych oraz dla jezior narażonych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych.

Natomiast Jezero Tarnowskie Duże zostało sklasyfikowane do stanu ekologicznego dobrego. O ocenie jeziora zadecydowały elementy biologiczne, gdzie oprócz fitoplanktonu będącego w klasie I pozostałe wskaźniki przyjmowały wartości właściwe dla II klasy. Stwierdzono nieznaczne przekroczenie wartości granicznej dla fosforu ogólnego, co nie wpłynęło na ocenę stanu ekologicznego, ponadto ze względu na specyficzne warunki morfometryczne jeziora wskaźniki tlenowe nie decydowały o stanie ekologicznym jeziora. Nie stwierdzono przekroczeń wartości normatywnych dla substancji priorytetowych, w związku z czym stan chemiczny jeziora oceniono jako dobry. Ogólna ocena jeziora – dobry stan jcwp.

Dodatkowo jezioro spełniło wymagania dla obszarów przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym oraz obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie. Dla pozostałych obszarów chronionych (tj. wykorzystywanych do celów rekreacyjnych oraz jako jezioro narażone na eutrofizację) Jezero Tarnowskie Duże nie spełniło wymagań.

Stan kąpielisk

W 2016 roku Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Nowej Soli objęła nadzorem jedno kąpielisko ujęte w uchwale Rady Miejskiej Gminy Sława. Kąpielisko zorganizowane było na wodach jeziora Sławskiego przy SCKiW, zarządzane przez Sławskie Centrum Kultury i Wypoczynku, ul. Odrodzonego Wojska Polskiego 19, 67-410 Sława.

Ponadto nadzorowano cztery miejsca wykorzystywane do kąpieli zlokalizowane przy ośrodkach wypoczynkowych:

- PCK w Sławie – jezioro Sławskie,
- „Sława” w Lubiatowie – jezioro Sławskie,
- „Wratisławia” w Radzyniu - jezioro Sławskie,

- „Relax” w Tarnowie Jeziernym - jezioro Tarnawskie Duże.

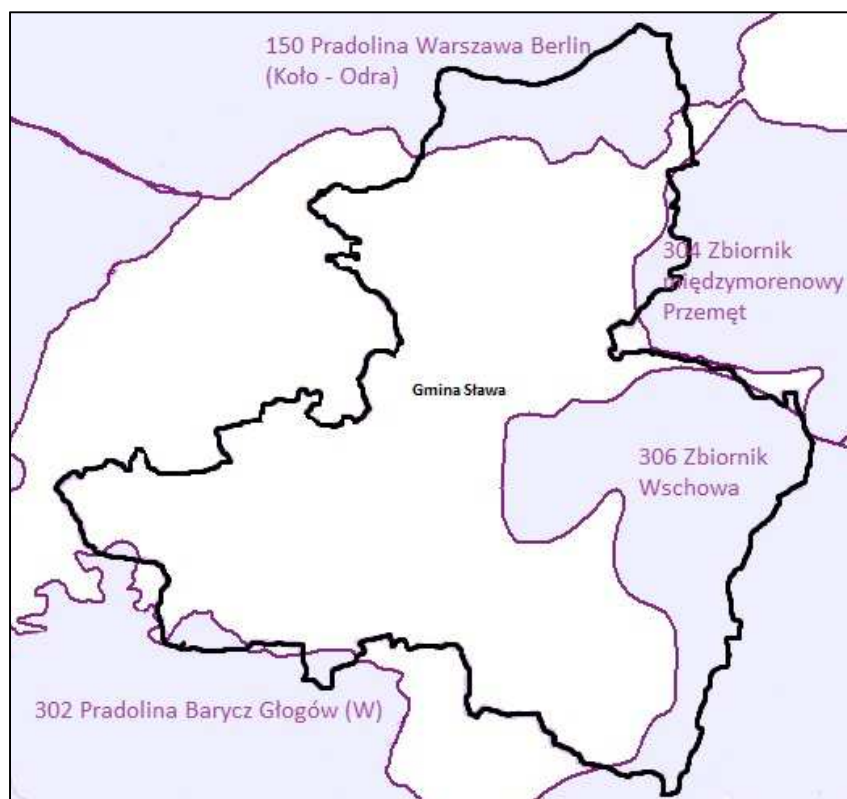
Przeprowadzone kontrole infrastruktury kąpieliska i miejsc wykorzystywanych do kąpieli nie wykazały uchybień. Jakość wody, zarówno w kąpielisku jak i miejscach wykorzystywanych do kąpieli w trakcie sezonu odpowiadała wymogom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. Nr 86, poz.478 ze zm.). Wydano łącznie 13 ocen o przydatności wody do kąpieli w w/w obiektach.

3.4.2 Wody podziemne

Zasób wód podziemnych na terenie gminy Sława składa się w większości z poziomów wodonośnych z czwartorzędu, trzeciorzędu i jury. Teren Gminy Sława znajduje się w obrębie czterech Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP):

- GZWP nr 150 Pradolina Warszawa Berlin (Koło – Odra) – zbiornik czwartorzędowy, o charakterze porowym, o zasobach 350,0 tys. m³/d, średnia głębokość 25-35 m,
- GZWP nr 302 Pradolina Barycz Głogów (W) – zbiornik czwartorzędowy, o charakterze porowym, o zasobach 142,05 tys. m³/d, średnia głębokość 20-40 m,
- GZWP nr 304 Zbiornik międzymorenowy Przemęt – zbiornik czwartorzędowy, o charakterze porowym, posiadający status wysokiej ochrony, o zasobach 13,10 tys. m³/d, średnia głębokość 240 m,
- GZWP nr 306 Zbiornik Wschowa – zbiornik czwartorzędowy, o charakterze porowym, posiadający status najwyższej ochrony, o zasobach 62,40 tys. m³/d, średnia głębokość 10-30 m.

Głównym użytkowym poziomem wodonośnym na terenie gminy jest poziom czwartorzędowy reprezentowany przez wody gruntowe i wgłębne. Poziom gruntowy zasilany jest w głównej mierze poprzez infiltracje odpadów, a w dolinach rzecznych będących strefami drenażu, z poziomów wgłębnych oraz wód powierzchniowych. Z kolei poziom wód gruntowych zasila na drodze przesądzenia i przepływów międzywarstwowych, niżej zalegające poziomy wodonośne. Z uwagi na brak warstwy izolacyjnej od powierzchni terenu są to wody podatne na degradację.

Rysunek 4 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (źródło: geoportal.gov.pl)

Na terenie gminy wydzielono jedną Jednolitą Część Wód Podziemnych (JCWPd) o numerze 69 (europejski kod PLGW631069).

3.4.3 Jakość wód podziemnych

Badania jakości wód podziemnych prowadzone są w oparciu o krajową sieć pomiarową i są wykonywane przez Państwowy Instytut Geologiczny na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Na terenie gminy Sława badania nie były prowadzone, najbliższy punkt pomiarowy znajduje się we Wschowie, a ostatnie badania były przeprowadzane w 2012 roku.

Ocena jakości wód została wykonana w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143, poz. 896). We Wschowie wody zostały zaklasyfikowane do III klasy. Przekroczone zostały wartości żelaza i tlenu rozpuszczonego.

3.4.4 Melioracje

Ogólna powierzchnia gruntów zmeliorowanych⁸ na terenie gminy wynosiła na koniec 2016 roku 2 462,0 ha, a łączna długość rowów melioracyjnych⁹ wynosiła 164,163 km. Melioracje wodne pełnią rolę odbiorników nadmiaru wody. Rowy i drenáže pełnią ważną rolę w regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz w ochronie użytków rolnych przed powodzią. W związku z przeznaczaniem terenów rolnych zmeliorowanych pod zabudowę, melioracje wodne szczegółowe (drenowania, rowy) podlegają przebudowie lub likwidacji. Za utrzymanie melioracji wodnych szczegółowych odpowiedzialny jest Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Wolsztynie, do którego należą miejscowości Łupice, Bagno i Spokojna, natomiast pozostała część gminy obsługiwana jest przez Powiatową Spółkę Wodną we Wschowie. Stan rowów na terenie gminy jest niezadowolający, 60% rowów wymaga odbudowy, a 40% bieżącej konserwacji.¹⁰ Brak konserwacji może doprowadzić do lokalnych podtopień.

Budowa urządzeń piętrzących w rowach i ciekach pozwala na zgromadzenie znacznych rezerw wody, które w naturalny sposób wpływają na podniesienie zwierciadła wód gruntowych. Tworzone są w ten sposób określone zasoby dyspozycyjne, możliwe do wykorzystania dla nawodnień głównie użytków zielonych. Wykaz urządzeń piętrzących przedstawiono w tabeli.

Tabela 18 Urządzenia piętrzące na terenie gminy

Rodzaj budowli	Lokalizacja	Wysokość piętrzenia [m]
Jaz	Rzeka Obrzyca w km 48+393, dz. nr 140 obr. Lubiaków	1,1
Jaz	Kanał Łupicki w km 6+350 obr. Łupice	0,9
Zastawka	Kanał Łupicki w km 0+012 obr. Ciosaniec	0,6
Zastawka	Czernica w km 4+125 obr. Przyborów	0,8
Zastawka	Czernica w km 7+500 obr. Przyborów	0,6
Zastawka	Rowy szczegółowe na terenie gminy – 17 sztuk	0,5

Źródło: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze Inspektorat Wschowa.

3.4.5 Powódź

Na terenie gminy zagrożenie powodzią nie występuje. Mogą wystąpić lokalne podtopienia spowodowane dużymi opadami lub szybkim topnieniem śniegu. Według sporządzonych map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego, na których zostały przedstawione „obszary szczególnego zagrożenia powodzią” ryzyko powodzi związane jest z rzeką Odrą, która przepływa przez sąsiadujący Powiat Głogowski i Nowosolski. Szczegółowe mapy dostępne są na stronie mapy.isok.gov.pl.

Mapy te mogą stanowić podstawę racjonalnego planowania przestrzennego, a tym samym ograniczania negatywnych skutków powodzi. W celu zwiększenia bezpieczeństwa obywateli oraz ograniczenia negatywnych skutków powodzi, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej prowadzi prace

⁸ Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze Inspektorat Wschowa

⁹ Urząd Miejski w Sławie

¹⁰ Powiatowa Spółka Wodna we Wschowie

związane z opracowaniem planów zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych.

3.4.6 Retencja wód powierzchniowych

Mała retencja polega na gromadzeniu wody w niewielkich zbiornikach, zarówno naturalnych, jak i sztucznych. To także spiętrzanie wody w korytach małych rzek, potoków, kanałów i rowów, w celu gromadzenia wody i uniemożliwienia jej szybkiego spływu powierzchniowego. Mała retencja jest jedną z form magazynowania wody i może być wykorzystywana jako narzędzie do zapobiegania przed powodzią i suszą. Naturalnym zbiornikiem retencyjnym jest Jezioro Sławskie posiadające urządzenie piętrzące natomiast sztuczny zbiornik retencyjny zlokalizowany jest na rzece Czernica o powierzchni 80 ha i pojemności 4,5 tys. m³. Ponadto istnieje jeszcze osiem zbiorników małej retencji, które zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 19 Wykaz zbiorników wodnych – mała retencja

Lp	Miejscowość	Nr działki ewidencyjnej	Powierzchnia [ha]
1	Ciosaniec	Nr dz. 222	0,41
2	Stare Strącze	Nr dz. 881/5	0,37
3	Stare Strącze	Nr dz. 283	0,06
4	Krzepielów	Nr dz. 228	0,09
5	Krzepielów	Nr dz. 381	0,19
6	Krzepielów	Nr dz. 638	0,09
7	Krażkowo	Nr dz. 211/4	0,05
8	Krażkowo	Nr dz. 196/2	0,04

Źródło: Urząd Miejski w Sławie.

3.4.7 Susza

Zapobieganie suszy jest istotne, gdyż susza powoduje przesuszenie gleby, zmniejszenie lub całkowite zniszczenie upraw, zmniejszenie zasobów wody pitnej, a także zwiększone prawdopodobieństwo występowania pożarów.

Dla oceny zagrożenia suszą w Polsce został utworzony System Monitoringu Suszy Rolniczej, który na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach.

W trakcie opracowywania są główne dokumenty planistyczne w zakresie zarządzania ryzykiem suszy, tj.:

- Plany przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych sporządzane przez dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej;
- Plany przeciwdziałania skutkom suszy w dorzeczach sporządzane przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

3.4.8 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodnej

Zakładanym celem w dotychczasowym *Programie* było osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrona przeciwpowodziowa. W programie przewidziano zadania związane z utrzymaniem melioracji wodnych i rzek. Realizowane dotychczas zadania mają charakter zadań ciągłych i powinny być nadal realizowane. Poniżej zestawiono zadania zrealizowane w latach 2013-2015 i ich efekty.

Tabela 20 Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie gospodarki wodnej

L.p	Podjęte zadania	Efekty
1	Bieżące utrzymywanie melioracji wodnych oraz zadania inwestycyjne realizowane przez LZMiUW: prace konserwacyjne na Czernicy, Kanale Łupickim, rzece Moczar i Kanale Cienica (usunięcie drzewa)	Polepszenie zdolności produkcyjnej gleb i ochrona przed lokalnymi podtopieniami
2	Prowadzenie prac przez Powiatową Spółkę Wodną we Wschowie w zakresie odbudowy rowów na długości blisko 28,6 km oraz konserwacji rowów na długości 24,7 km	
3	Prowadzenie prac przez Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Wolsztynie w zakresie konserwacji rowów o długości 15,5 km	
4	Gmina Sława wykonała następujące prace melioracyjne: <ul style="list-style-type: none"> • Wykonanie remontu przepustu na drodze gminnej w miejscowości Lipinki na rowie nr geod. 102/1; • Czyszczenie stawu w miejscowości Krążkowo; • Czyszczenie i odmulanie rowu odprowadzającego wody z dróg powiatowych i gminnych w miejscowości Sława - ul. W. Pola • Czyszczenie i odmulanie rowów R-SI-1 - ul. Głogowska (park) • Wymiana zestawu pompowego w miejscowości Ciosaniec; • Czyszczenie stawu w miejscowości Krzepielów; • Czyszczenie stawu w miejscowości Krążkowo; • Usunięcie awarii na kolektorze burzowym - drenowym w miejscowości Krążkowo • Czyszczenie kolektora burzowego – drenowego w miejscowości Krążkowo; • Odbudowa rowu odprowadzającego wody z dróg powiatowych i gminnych w miejscowości Sława; • Remont przepustu drogowego w miejscowości Wróblów; • Odmulenie rowu Sława – od ul. Wincentego Pola do Czernicy • Remont przepustu PKP Wróblów • Czyszczenie przepustu i kolektora na rowie R-Cz-C w Przybyszowie • Zakup przepustu do Śmieszkowa • Odbudowa rowu w Parku Miejskim • Czyszczenie stawu w Krzepielowie i Wróblewie • Czyszczenie rowów w miejscowości Ciosaniec, Spokojna u Głuchów • Remont przepustu w miejscowości Radzyń – Nad Stawami 	Uporządkowanie i wyregulowanie stosunków wodnych oraz poprawa ich wyglądu

3.4.9 Analiza SWOT dla obszaru Gospodarowanie wodami

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla obszaru gospodarowanie wodami.

Tabela 21 Analiza SWOT Gospodarowanie wodami

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • zadowalająca jakość wód podziemnych, • istniejące punkty monitoringu wód powierzchniowych • zbiorniki małej retencji będące zabezpieczeniem przed powodzią lub suszą 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie JCWP o złym stanie, • wysoka eutrofizacja jezior świadcząca o pogarszającym się stanie zbiorników, • niezadawalający stan melioracji wodnych,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • oczyszczanie jezior wpływające na atrakcyjność wybrzeży, a także ekosystem jeziora, • opracowanie aktualizacji planów gospodarowania wodami dla dorzeczy; • opracowanie planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych; <ul style="list-style-type: none"> • poprawa jakości wód dopływających spoza terenu gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • postępująca eutrofizacja jezior wpływająca na negatywnie na ekosystem jezior oraz ich walory rekreacyjne, • możliwość przeniknięcia zanieczyszczeń do poziomów wodonośnych, • zmiany klimatyczne sprzyjające występowaniu powodzi i suszy, • brak wystarczających środków na utrzymanie rzek, kanałów i rowów

3.5 Gospodarka wodno-ściekowa

3.5.1 Sieć wodociągowa

Według danych z Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o. długość sieci wodociągowej na terenie gminy w 2016 roku wynosiła 113,6 km. Do sieci podłączonych było 10 718 mieszkańców. Stopień zwodociągowania gminy wyniósł 85,74%.

Tabela 22 Sieć wodociągowa na terenie gminy w 2016 roku

jednostka administracyjna	długość sieci wodociągowej bez przyłączy [km]	ilość przyłączy [szt.]	stopień zwodociągowania [%]	liczba mieszkańców podłączonych do sieci [os.]
Gmina Sława	113,6	2310	85,74	10718

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o.

3.5.2 Gminne ujęcia wód

Zbiorowe zaopatrzenie ludności gminy w wodę opiera się na wodzie pochodzącej z ujęć podziemnych. Ludność zaopatrywana jest w wodę do spożycia przez 5 ujęć. Wszystkie ujęcia posiadają stacje uzdatniania wody.

Tabela 23 Gminne ujęcia wody

miejsce ujęcia wody	stratygrafia	liczba studni	wydajność eksploatacyjna studni [m ³ /h]	miejsowości obsługiwane przez ujęcie
Lubogoszcz	czwartorzęd	4	300	Lubogoszcz, Gola, Sława, Wróblów, Śmieszkowo, Przybyszów i część Radzyna
Łupice	czwartorzęd	2	38	Ciosaniec, Droniki, Łupice, Spokojna, Szreniawa
Stare Strącze	czwartorzęd	2	24	Stare Strącze, Krzydłowiczki
Krażkowo	czwartorzęd	2	18	Krażkowo, Krzepielów, Dębczyn
Lipinki	czwartorzęd	2	11	Lipinki

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o.

Według danych udostępnionych przez RZGW we Wrocławiu na terenie gminy zostało wyznaczonych 8 stref ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych. Dodatkowo Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na wniosek Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o. w dniu 7 września 2015 r. wydał Rozporządzenie nr 31/2015 w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w Lubogoszczy.

Tabela 24 Tereny ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych na terenie gminy Sława według obowiązujących decyzji wodnoprawnych

Lp.	Miejscowość	Właściciel	Użytkownik	Termin ważności decyzji
1	Tarnów Jezierny	Zakładowy Związek Pracowników Przemysłu Miedziowego przy ZG Polkowice -Sieroszowice	Ośrodek Wypoczynkowy Miedziak Tarnów Jezierny	30.06.2018 r.
2	Lubiatów	Ośrodek Wypoczynkowy "INDUSTRY BUILDING" Lubiatów	Ośrodek Wypoczynkowy "INDUSTRY BUILDING" Lubiatów	31.08.2025r.
3	Tarnów Jezierny	Zakład Rozbioru Półtuszy Wieprzowych oraz Wyrobu Wędlin Adam Suplicki	Zakład Rozbioru Półtuszy Wieprzowych oraz Wyrobu wędlin Adam Suplicki	31.12.2018 r.
4	Tarnów Jezierny	Tomasz Kurpisz ul.	Tomasz Kurpisz ul. Sosnowa 1,	26.03.2034 r.

Lp.	Miejscowość	Właściciel	Użytkownik	Termin ważności decyzji
		Sosnowa 1, 64-224 Świętno	64-224 Świętno	
5	Tarnów Jezierny	EKONAF T Bolesławiec	Ośrodek Wypoczynkowy "RELAX" Tarnów Jezierny	31.12.2020 r.
6	Radzyń	Ośrodek Wczasowy ZASISZE Krystyna Korolko	Ośrodek Wczasowy ZASISZE Krystyna Korolko	31.01.2030 r.
7	Lubiatów	MASTER Sp. z o.o. w Głogowie	Ośrodek Wypoczynkowy "MASTER" Lubiatów	31.12.2026 r.
8	Stare Strącze	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe MEGA Sp. z o.o.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe MEGA Sp. z o.o.	30.09.2030 r.

Źródło: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

3.5.3 Wykorzystanie wód podziemnych

W 2015 roku ogólne zużycie wody wynosiło 805,4 dam³ i było wyższe o 6,6% niż rok wcześniej. Średnie zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu kształtowało się w 2015 roku na poziomie 63,9 m³ i było wyższe od zużycia wody w 2014 roku o 4,3 m³. Udział przemysłu w zużyciu wody wynosił 38%.

Tabela 25 Zużycie wody

Zużycie wody	Jednostka	2015 rok
ogółem	dam ³	805,4
przemysł		306,0
rolnictwo i leśnictwo		0,0
eksploatacja sieci wodociągowej		499,4
eksploatacja sieci wodociągowej - gospodarstwa domowe		404,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS wg stanu na 31.12.2015 r.

3.5.4 Jakość wód w wodociągach

Podstawą nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi jest ocena zgodności z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1989) w aspekcie zagrożeń zdrowotnych, jakie mogą powodować zanieczyszczenia pojawiające się w wodzie.

Na terenie gminy do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia wykorzystywana jest woda z ujęć podziemnych, eksploatowana z utworów czwartorzędowych, które charakteryzują się głównie zwiększoną zawartością związków żelaza i manganu, skutkujących również podwyższoną mętnością. Wody tego typu wymagają najczęściej odżelaziania i odmanganiania. Woda na terenie gminy Sława uzdatniania jest w tradycyjnej technologii, po napowietrzeniu jest filtrowana na złożach filtracyjnych.

W roku 2016 stwierdzono krótkotrwałe mikrobiologiczne zanieczyszczenie wody w wodociągu publicznym Łupice oraz Lipinki, gdzie w pobranych próbkach wody stwierdzono obecność bakterii grupy coli. W wyniku podjętych przez administratora działań naprawczych, monitorowanych przez PPIS w Nowej Soli zgodnie z wydanymi decyzjami, uzyskano w w/w wodociągach zgodną z wymaganiami jakość wody do przeznaczonej do spożycia.

Potencjalnym źródłem zanieczyszczeń mikrobiologicznych wody są najczęściej:

- błędy w eksploatacji urządzeń wodnych (np. brak zaworów antyskażeniowych na przyłączach wodociągowych), jak i również nieprawidłowego lub braku przeprowadzenia procesu dezynfekcji zarówno źródeł wody jak i urządzeń, szczególnie po wystąpieniu awarii.
- brak systematycznego płukania końcówek sieci wodociągowej przy zmniejszającym się pobraniu wody przez konsumentów, który ma negatywny wpływ na jakość wody, ze względu na jej zaleganie w sieci rozdzielczej.
- nieodpowiednia gospodarka ściekowa w miejscowościach wiejskich – gromadzenie ścieków bytowych w nieuszczelnionych i niesystematycznie opróżnianych zbiornikach bezodpływowych.

Pozostałe wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę w ciągu całego roku dostarczały odbiorcom wodę o właściwej jakości mikrobiologicznej.

W 2016 roku kwestionowano jakość wody produkowanej przez wodociągi publiczne w Krążkowie i Lipinkach z uwagi na ponadnormatywne stężenia manganu.

W odniesieniu do wodociągu publicznego w Lipinkach wydano decyzję administracyjną zobowiązując administratora wodociągu do poprawy jakości wody pod względem manganu z terminem wykonania obowiązków decyzji do 31 marca 2017 r. W dniu 02.02.2017 r. wydano ocenę o przydatności wody do spożycia produkowanej przez ten wodociąg na podstawie zgodnych z wymaganiami rozporządzenia wyników badań.

Administrator wodociągu publicznego w Krążkowie podjął szereg działań naprawczych zmierzających do ustabilizowania jakości wody pod względem fizykochemicznym co poskutkowało poprawą jakości wody. Wszczęte postępowanie administracyjne umorzono i wydano ocenę o przydatności wody przeznaczonej do spożycia.

Zwiększona zawartość manganu nie stwarza zagrożenia dla zdrowia ludzi. Światowa Organizacja Zdrowia nie zaproponowała opartej na przesłankach zdrowotnych dopuszczalnej wartości manganu w wodzie do spożycia. W rozporządzeniu MZ najwyższe dopuszczalne wartości dla manganu przyjęto nie z powodu zagrożenia zdrowia ludzi w razie przekroczenia tych wartości, lecz z uwagi na fakt, że wyższe wartości stężenia mogą prowadzić do niepożądanych zmian właściwości organoleptycznych wody.

Ponadto woda w której stężenie manganu przekracza dopuszczalne normy, może być powodem problemów w eksploatacji sieci wodociągowej, sprzyjać wytrącaniu się czarnych, mazistych osadów. Osady te mogą sprzyjać rozwojowi bakterii powodując wtórne zanieczyszczenie wody.

Wyżej wymieniony parametr należy do grupy parametrów wskaźnikowych, zwanych też parametrami „komfortu”, który wpływa na pożądane właściwości organoleptyczne wody.¹¹

Na terenie gminy Sława zewidencjonowano i nadzorowano 32 indywidualne ujęcia wody. Są to głównie ujęcia eksploatowane w okresie sezonu letniego, stanowiące źródło zaopatrzenia w wodę do spożycia dla osób korzystających z wypoczynku letniego wokół jeziora Sławskiego i Tarnowskiego Dużego a także ujęcia zaopatrujące w wodę zakłady produkujące żywność.

Wszystkie ujęcia objęte były kontrolą w zakresie stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń i urządzeń hydroforni oraz studni stanowiących źródło wody, a także pod względem jakości produkowanej przez nie wody.

W grupie tych obiektów wydano 2 decyzje stwierdzające brak przydatności wody do spożycia. Dotyczyły one indywidualnych ujęć wody Ośrodka Wypoczynkowego „Kamila” w Sławie, oraz pola biwakowego „Nad źródłem miłości” w Tarnowie Jeziernym.

Pobrane próbki wody kwestionowano z uwagi na stwierdzenie w nich bakterii grupy coli. Wszystkie decyzje zostały wyegzekwowane po przeprowadzeniu działań naprawczych przez właścicieli tych ujęć i przedstawieniu zgodnych z rozporządzeniem wyników badań.

Ponadto wydano 1 decyzję administracyjną na poprawę jakości wody pod względem żelaza i mętności w wodzie produkowanej przez indywidualne ujęcie wody Ośrodka Wypoczynkowego „Relax” w Tarnowie Jeziernym. W styczniu 2017 r. wydano ocenę o przydatności wody do spożycia produkowanej przez to ujęcie na podstawie zgodnych z wymaganiami rozporządzenia wyników badań.¹²

3.5.5 Sieć kanalizacyjna

Według danych z Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o. długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy w 2016 roku wynosiła 53,4 km. Do sieci podłączonych było 4 747 mieszkańców. Gmina skanalizowana była w 37,97%. Z sieci kanalizacyjnej korzystają mieszkańcy Sławy, Lubogoszczy i częściowo Radzyna. Na terenie gminy jest także kanalizacja deszczowa o długości 7,8 km.

---

¹¹ Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Nowej Soli, pismo z dnia 3.04.2017 r.

¹² Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Nowej Soli, pismo z dnia 3.04.2017 r.

Tabela 26 Sieć kanalizacyjna na terenie gminy w 2016 roku

jednostka administracyjna	długość sieci kanalizacyjnej bez przyłączy [km]	ilość przyłączy kanalizacyjnych [szt.]	stopień skanalizowania [%]	liczba mieszkańców podłączonych do kanalizacji ogółem [os.]
Gmina Sława	53,4	996	37,97	4747

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o.

Mieszkańcy niepodłączeni do sieci kanalizacyjnej gromadzą ścieki w zbiornikach bezodpływowych lub korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków. Zagrożenie dla stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych stanowić mogą nieszczelne szamba oraz ścieki pochodzące z nieprawidłowo użytkowanych przydomowych oczyszczalni. Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2016 r. poz. 250 ze zm.) gminy mają obowiązek prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Na terenie gminy Sława jest 2 139 sztuk zbiorników bezodpływowych (w tym na terenie miasta 24 sztuki) oraz 58 sztuk przydomowych oczyszczalni ścieków (w tym na terenie miasta 8 sztuk).

3.5.6 Oczyszczalnie ścieków

Gminę obsługuje jedna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych w Sławie przy ulicy Długiej 1. Do oczyszczalni podłączone są miejscowości Sława, Lubogoszcz oraz częściowo Radzyń. Z pozostałych miejscowości ścieki dowożone są wozami asenizacyjnymi. Średnia przepustowość oczyszczalni wynosi 3000 m³/dobę. RLM oczyszczalni wynosi 45000. Bezpośrednim odbiornikiem ścieków oczyszczonych są polećka filtracyjne w okolicach miejscowości Nowe Strącze.

Jakość ścieków surowych, które wpływają do oczyszczalni i jakość ścieków oczyszczonych, jakie z niej wypływają przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27 Jakość ścieków surowych i jakość ścieków oczyszczonych na oczyszczalni w Sławie

wskaźnik	średnie roczne wartości wskaźników za rok 2016	
	w ściekach dopływających do oczyszczalni [Mg/rok]	w ściekach odpływających z oczyszczalni [Mg/rok]
BZT5	610,00	4,40
ChZT	1644,00	24,00
zawiesina ogólna	728,00	8,50
azot ogólny	103,00	8,30
fosfor ogólny	25,90	0,20

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o.

Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG dotyczących oczyszczania ścieków komunalnych jest Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych. Celem Programu, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. Na terenie gminy wyznaczono aglomerację Sława (kod PLLU023), której RLM rzeczywista wynosi 25 502. Aglomeracja została ustanowiona uchwałą nr II/12/14 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 23 grudnia 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Lub., poz. 35 z dnia 7 stycznia 2015 r.). Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o. będzie realizować projekt pn. "Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Sława". W ramach projektu będą realizowane inwestycje związane z rozbudową sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz systemu oczyszczania ścieków.

Poza oczyszczalnią komunalną w Sławie funkcjonują również trzy przemysłowe oczyszczalnie ścieków. Podstawowe dane przedstawiono w tabeli.

Tabela 28 Przemysłowe oczyszczalnie ścieków

Nazwa oczyszczalni, lokalizacja	Rodzaj oczyszczalni	Średnia przepustowość	Bezpośredni odbiornik ścieków oczyszczonych	Okres obowiązywania
działki o nr ewid. 474/1 i 474/2 w m. Sława	mechaniczno-biologiczna	65,0 m ³ /d	zewnętrzna miejska sieć kanalizacyjna	do 22.11.2019r.
działce o nr ewid. 248/46 w m. Sława		380,0 m ³ /d	zewnętrzna miejska sieć kanalizacyjna	do 08.01.2019r.
działce o nr ewid. 221/20 w m. Sława		290,0 m ³ /d	zewnętrzna miejska sieć kanalizacyjna	do 15.07.2018r.

Źródło: Starostwo Powiatowe we Wschowie.

3.5.7 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Realizowane dotychczas zadania w zakresie usprawnienia systemu zaopatrzenia w wodę i uporządkowania gospodarki ściekami mają charakter zadań ciągłych i powinny być nadal realizowane. Zadania były realizowane przez gminy. Poniżej zestawiono zadania zrealizowane w latach 2013-2015 i ich efekty.

Tabela 29 Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p	Podjęte zadania	Efekty
1	Budowa sieci wodociągowej: Wroblów Śmieszkowo (144,91 m), Krzepielów (114 m)	Zapewnienie wody pitnej mieszkańcom
2	Budowa stacji uzdatniania wody wraz z obiektami towarzyszącymi w Lubogoszczy.	
3	Budowa/modernizacja przepompowni Nowy Rynek	
4	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w m. Lubogoszcz	Ograniczenie ilości zbiorników bezodpływowych (pośrednio ograniczenie możliwości zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego, poprawa jakości ścieków docierających do oczyszczalni) – uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy
5	Wykonanie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w ulicy Jaśminowej, Poziomkowej, i Malinowej w Lubogoszczy.	
6	Sporządzenie projektu budowlano-wykonawczego oraz studium wykonalności na rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej na obszarze aglomeracji Sława.	
7	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej osiedle mieszkaniowe Lubogoszcz II.	
8	Budowa kanalizacji sanitarnej i wodociągowej w m. Głuchów i Tarnówek*	
9	Wykonanie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej ul. Wojska Polskiego - koło kamienia	
10	Organizacja wycieczek dla szkół i przedszkoli na teren oczyszczalni ścieków w Sławie	

3.5.8 Analiza SWOT dla obszaru Gospodarka wodno-ściekowa

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla gospodarka wodno-ściekowa.

Tabela 30 Analiza SWOT Gospodarka wodno-ściekowa

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> dobrze rozwinięta sieć wodociągowa (85,74%) dobry stan urządzeń wodociągowych, wszystkie ujęcia wyposażone są w stację uzdatniania wody, wzrastająca liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz z oczyszczalni ścieków. 	<ul style="list-style-type: none"> niski stopień skanalizowania gminy (37,97%) duża ilość zbiorników bezodpływowych, brak kanalizacji deszczowej na terenach zurbanizowanych, przekroczenia parametrów mikrobiologicznych i zawartości manganu na niektórych urządzeniach wodociągowych,

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> dalsza rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, modernizacja stacji uzdatniania wody w celu poprawy jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, rozwój nowych technologii w sektorze przemysłu w zakresie gospodarowania wodą (np. zamykanie obiegów wody). 	<ul style="list-style-type: none"> niekontrolowane przedostawanie się zanieczyszczeń ze zbiorników bezodpływowych, niewystarczający stopień oczyszczenia ścieków w oczyszczalniach przydomowych

3.6 Zasoby geologiczne

Gmina Sława położona jest na obszarze fałdowań paleozoicznych w tak zwanym Basenie Polskim. Budowę geologiczną gminy rozpoznano na podstawie profili geologicznych otworów hydrogeologicznych wykonanych na lokalnych i gminnych ujęciach wody. Na omawianym terenie wierceniami rozpoznane zostały utwory czwarto- i trzeciorzędowe. Trzeciorząd nawiercony był na głębokości 44 – 49 m pod poziom terenu. Utwory te rozpoznane zostały do głębokości 80 m p.p.t. Budują je osady pyliste w przelocie 70÷80 m p.p.t. Powyżej występują piaski drobne, które zalegają warstwą od 8,0÷10,5 m i występują na głębokościach 60,5÷70,0 m p.p.t. Strop trzeciorzędu wykonany jest z ilów, które stanowią naturalną nieprzepuszczalną warstwę występującą w przelocie 49,0÷57,5 m p.p.t. Czwartorzęd w rejonie Sławy osiąga miąższość 44÷49 m. Utwory te zalegają bezpośrednio na trzeciorzędowych ilach poznańskich. Są to osady zlodowacenia środkowopolskiego, wykształcone w postaci glin, na których zalegają osady zastoiskowe. Na nich ułożone są osady piaszczyste (drobne i średnie). Następną warstwę budują piaski i żwiry. Ostatnia warstwa to gleba, która wraz z powierzchnią ziemi podlega erozji podczas spływów powierzchniowych w szczególności w strefie wysoczyzny i dolin współczesnych, w granicach rzędnych 80 – 90 m n.p.m.

Według „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2015 roku” opracowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy na terenie gminy znajduje się 8 złóż kopalin, lecz na żadnym złożu nie jest prowadzona eksploatacja. Na czterech złożach zasoby zostały rozpoznane szczegółowo, w tym złoża gazu ziemnego. Szczegółowy wykaz złóż kopalin na terenie gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31 Wykaz złóż kopalin

Typ złoża	Nazwa złoża	Zasoby		Wydobycie
		Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	
tys. Mg				
Złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo				
Piaski i żwiry	Krzepielów	150	-	-
	Sława	278	-	-
	Śmieszkowo I	440	-	-
Złoża, z których wydobyte zostało zaniechane				
Kreda	Sława	540	-	-
Piaski i żwiry	Krażkowo	594	-	-
	Krażkowo I	193	-	-
Torfy	Sława	372	-	-
Typ złoża	Nazwa złoża	Zasoby		Wydobycie
		Wydobywalne bilansowe	Przemysłowe	
mln m ³				
Złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo				
Gaz ziemny	Dębina	189.71	-	-

Źródło: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2015 r.” Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy.

Marszałek Województwa Lubuskiego oraz Starostwa Wschowski nie wydali koncesji na wydobywanie kopalin na terenie gminy Sława.

3.6.1 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony zasobów geologicznych

Zakładany priorytet dotychczasowego programu to „Powierzchnia ziemi”. W okresie 2013-2015 Starosta Wschowski wydał 3 decyzje na poszukiwanie i rozpoznawanie kopalin, są to: złoża kruszywa naturalnego Krzepielów, Sława i Śmieszkowo I.

3.6.2 Analiza SWOT dla obszaru Zasoby geologiczne

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla obszaru zasoby geologiczne.

Tabela 32 Analiza SWOT Zasoby geologiczne

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> ochrona zasobów geologicznych ze względu na objęcie znaczących terenów formami ochrony przyrody 	<ul style="list-style-type: none"> brak pełnej dokumentacji nt. możliwości wydobycia złóż
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> perspektywiczne występowanie kopalin 	<ul style="list-style-type: none"> nielegalna eksploatacja kopalin

3.7 Gleby

Ogółem dla około 90% obszaru gminy skałę macierzystą stanowią piaski. Na nich wytworzyły się głównie gleby bielcowe, których żyzność jest niska. Duże połacie tych gleb porastają obecnie lasy. Najniższą żyznością charakteryzują się gleby wytworzone z piasków wydmowych. Występują one przeważnie na północy gminy. W strefie moreny czołowej i dennej występuje glina. Gliniaste rezydwa zgromadziły się w kotlinowych obniżeniach. Wytworzyły się tam gleby brunatne o większej żyzności. W nieckach i obniżeniach dolinnych występują gleby organiczno – mineralne oraz organiczne, głównie o typach murszowych, murszowatych i torfowych. W związku z powyższym na omawianym terenie rozróżniamy następujące typy gleb:

- gleby bielcowe piaskowe wykształcone z piasków luźnych, słabo gliniastych i gliniastych;
- gleby bielcowe wytworzone z gliny zwałowej oraz z piasków naglinionych i naiłowych: lekkie i średnie;
- gleby mułowo – bagienne;
- gleby torfowe;
- gleby bagienne;
- mady piaszczyste: lekkie, średnie i ciężkie;
- piaski rzeczne.

Słabą żyzność tutejszych gleb potwierdza klasyfikacja gruntów ornych według klas bonitacyjnych.

Tabela 33 Struktura klas bonitacyjnych gleb na terenie gminy Sława

Klasa bonitacyjna	Struktura w %
I	0,0
II	0,0
III a	1,2
III b	8,9
IV a	21,5
IV b	22,6
V	26,2
VI	17,7
VI RZ	1,9

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sława, 2002 r.

Badaniem odczynu gleby, potrzeb jej wapnowania i zawartości w makroelementy zajmuje się Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gorzowie Wielkopolskim, która w latach 2014-2016 przebadła 3 215 próbek o łącznej powierzchni przebadanych użytków rolnych 4 208,81 ha.

Tabela 34 Odczyn i potrzeby wapnowania gleb na terenie gminy, na podstawie wykonanych badań w latach 2014-2016

Powierzchnia przebadana użytków rolnych ha	Ilość próbek sztuk	Odczyn (pH)					Potrzeby wapnowania				
		bkw	kw	lkw	ob	zas	K	P	W	O	Z
4208,81	3215 100%	81 3%	398 12%	1301 40%	872 27%	563 18%	82 3%	169 5%	272 8%	453 14%	2239 70%

Odczyn: bkw – bardzo kwaśny, kw – kwaśny, lkw – lekko kwaśny, ob – obojętny, zas – zasadowy.

Potrzeby wapnowania: K – konieczne, P – potrzebne, W – wskazane, O – ograniczyć, Z – zbędne.

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gorzowie Wlkp.

Tabela 35 Zasobność gleb w makroelementy, na podstawie badań w latach 2014-2016

Ilość próbek sztuk	Zawartość fosforu – ilość próbek					Zawartość potasu – ilość próbek					Zawartość magnezu – ilość próbek				
	BN	N	S	W	BW	BN	N	S	W	BW	BN	N	S	W	BW
3215 100%	29 1%	90 3%	283 9%	561 17%	2252 70%	135 4%	260 8%	652 21%	937 29%	1231 38%	49 2%	260 8%	1570 49%	875 27%	461 14%

Zawartość: BN – bardzo niska, N – niska, S – średnia, W – wysoka, BW – bardzo wysoka.

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gorzowie Wlkp.

Z badań tych wynika, że większość użytków rolnych miała lekko kwaśny odczyn (40% przebadanych próbek). Natomiast wapnowanie w większości przypadków jest zbędne (w przypadku 70% przebadanych próbek). Większość przebadanych gleb wykazywała bardzo wysoką zawartość fosforu i potasu oraz średnią zawartość magnezu.

Nadmierne zakwaszenie gleb powoduje niekorzystne skutki dla rolnictwa oraz ochrony środowiska przyczyniając się m.in. do obniżenia plonów, pogorszenia ich jakości i większego ich zanieczyszczenia. W glebach kwaśnych występuje większe wypłukiwanie pierwiastków i związków chemicznych, które trafiają do wód gruntowych, a dalej wgłębiają, a także powierzchniowych powodując ich zanieczyszczenie. Aktywacja metali ciężkich wzrasta więc wraz ze wzrostem zakwaszenia.

Wapno ma wszechstronny i korzystny wpływ na właściwości fizykochemiczne, chemiczne i biologiczne gleb. Wpływa na poprawę ich żyzności, umożliwia uzyskiwanie wysokich plonów oraz efektywne wykorzystanie składników mineralnych azotu, fosforu i potasu z nawozów.

Zawartość fosforu przyswajalnego w glebie decyduje o wielkości i jakości plonów, a także o wykorzystaniu pozostałych składników. W warunkach gleb zakwaszonych przechodzi on w formy niedostępne dla roślin i znacznie zmniejsza się jego przyswajalność.

Niedobór magnezu podczas wzrostu roślin powoduje spadek jakości i obniżenie plonów.

3.7.1 Ochrona gleb w kontekście adaptacji do zmian klimatu

Strategia SPA 2020 wskazuje, iż przewidywane zmiany klimatyczne wpłyną w przyszłości niekorzystnie na zbiory i produkcję zwierzęcą. Będzie to przede wszystkim efekt wzrostu częstotliwości i intensywności zjawiska suszy, przez którą zmniejszy się zawartość materii organicznej w glebie. Z obliczeń prognostycznych wartości niedoborów wody w glebie dla wybranych roślin wynika, że następuje ciągły proces przesuszania się gleby i zwiększa się zagrożenie suszą.

3.7.2 Sposób użytkowania gruntów

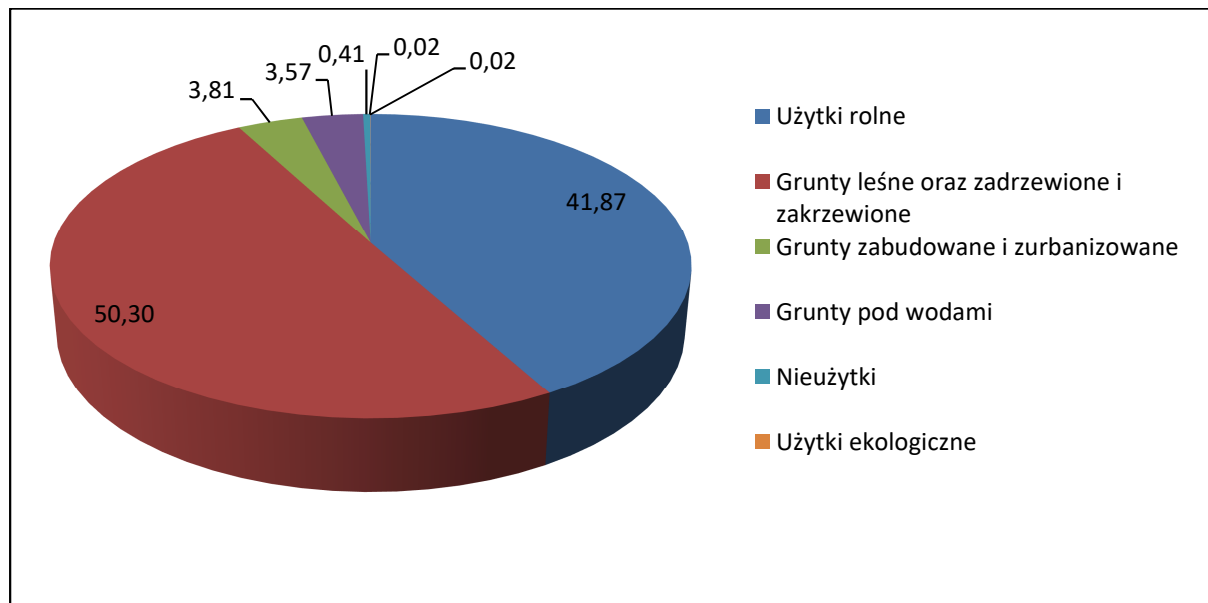
Gmina Sława zajmuje powierzchnię 32 700 ha, z czego na obszar miasta przypada 4,5% powierzchni gminy. Na terenie gminy najczęściej gruntów zajmują grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (50,3%) oraz użytki rolne (41,87%). Szczegółowa charakterystyka użytkowania gruntów w Gminie Sława została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 36 Struktura użytkowania gruntów w Gminie Sława

Sposób użytkowania gruntów	Powierzchnia [ha]		
	Gminy	Obszar miasta	Obszar wiejski
Powierzchnia ogółem	32700	1490	31210
Użytki rolne	13693	270	13423
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	16449	82	16367
Grunty zabudowane i zurbanizowane	1246	240	1006
Grunty pod wodami	1168	892	276
Nieużytki	133	4	129
Użytki ekologiczne	6	0	6
Tereny różne	5	2	3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS wg stanu na 31.12.2014.

Wykres 2 Udział poszczególnych gruntów w gminie [%]

Strefa rolnicza obejmuje wschodnią oraz północną część gminy. Jest to obszar charakteryzujący się dobrymi warunkami naturalnymi, sprzyjającymi rozwojowi intensywnej gospodarki rolnej. Ostatnie dane dotyczące rolnictwa pochodzą z 2010 roku (Narodowy spis rolny) i wówczas na terenie gminy funkcjonowało 599 gospodarstw rolnych. Dominowały małe gospodarstwa rolne o powierzchni od 1 do 5 ha, które stanowiły ponad 34,4% wszystkich gospodarstw.

Tabela 37 Ilość gospodarstw rolnych na terenie gminy Sława

Gospodarstwa rolne ogółem [szt.]	<1 ha	1-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	>15 ha
599	139	206	83	43	128

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

3.7.3 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony gleb

Realizowane dotychczas zadania w priorytecie „Powierzchnia ziemi” mają charakter zadań ciągłych i powinny być nadal realizowane. Poniżej zestawiono zadania zrealizowane w latach 2013-2015 i ich efekty.

Tabela 38 Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony gleb

L.p	Podjęte zadania	Efekt
1	Organizowanie przez Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego szkoleń, konferencji, targów i wystaw dla rolników w celu promowania nowoczesnych technologii i stosowania dobrych praktyk rolnych	Prowadzenie racjonalnej gospodarki uprawowej a przez to zmniejszenie zagrożenia zanieczyszczeń wód podziemnych wskutek przenawożenia przy jednoczesnym utrzymaniu plonów na dotychczasowym poziomie lub ich zwiększenie

3.7.4 Analiza SWOT dla obszaru gleby

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla obszaru gleby.

Tabela 39 Analiza SWOT Gleby

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> • dobre warunki naturalne i klimatyczne sprzyjające rolnictwu, • zbędne wapnowanie gleb. 	<ul style="list-style-type: none"> • niewłaściwe stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin w rolnictwie, • przewaga gleb średniej i słabej jakości, co wpływa na osłabione możliwości osiągnięcia plonów w rolnictwie, • wyłączenia gruntów rolnych z produkcji rolnej poprzez zmianę przeznaczenia gruntów na cele budowlane
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie racjonalnej gospodarki nawozami sztucznymi, • szkolenia rolników i bezpłatne doradztwo rolnicze, • popularność zdrowej żywności stanowiąca szansę na rozwój rolnictwa ekologicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • zmiany klimatyczne powodujące m.in. przesuszanie gruntów, • wycinanie lasów wpływające na erozję gleb oraz pogorszenie warunków środowiskowych; • niewłaściwa działalność rolnicza • presja urbanizacji

3.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

System gospodarowania odpadami na terenie gminy opiera się na założeniach wojewódzkiego planu gospodarki odpadami. Na szczeblu gminy nie są tworzone plany gospodarki odpadami. Aktualnie obowiązuje „Aktualizacja Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z planem inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych”, która została przyjęta uchwałą nr XXIX/448/17 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 kwietnia 2017 r. Plany gospodarki odpadami zawierają analizę aktualnego stanu, prognozowane zmiany i cele w zakresie gospodarki odpadami, określają kierunki działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami, a także kryteria rozmieszczenia obiektów i mocy przerobowych przyszłych instalacji do przetwarzania odpadów.

Według „Aktualizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z planem inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych” Województwo Lubuskie zostało podzielone na 4 regiony, a Gmina Sława przynależy do regionu wschodniego.

3.8.1 Gospodarka odpadami komunalnymi

3.8.1.1 Istniejący system gospodarki odpadami

W związku ze zmianą ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach mieszkańcy nie są już zobowiązani do samodzielnego zawierania umów z firmami odbierającymi odpady. Za organizację gospodarki odpadami komunalnymi odpowiedzialne są gminy. Gmina Sława przynależy do Związku Międzygminnego „Eko-Przyszłość” w Nowej Soli (zgodnie z uchwałą nr XIX/141/12 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 23 lutego 2012 r., uchwałą nr XXII/166/12 Rady Miejskiej z dnia 26 kwietnia 2012 r.). Odpady komunalne odbierane są od mieszkańców przez firmę wyłonioną w przetargu na odbiór i zagospodarowanie odpadów, z częstotliwością określoną w uchwale Zgromadzenia Związku Międzygminnego „Eko-Przyszłość”. Odbiorem odpadów oraz zagospodarowaniem odpadów

komunalnych odbieranych od właścicieli nieruchomości obecnie zajmuje się Spółka Komunalna Wschowa Sp. z o.o.

Oprócz zbiórki odpadów „u źródła” mieszkańcy mają możliwość przekazania niektórych odpadów do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (tzw. PSZOK). PSZOKi stanowią jeden z kluczowych elementów niezbędnych dla realizacji założonych celów oraz prawidłowego funkcjonowania systemu gospodarki odpadami. Na terenie gminy PSZOK znajduje się przy ul. Powstańców Śląskich 34B w Sławie (nr dz. ewid. 515/19). Jego operatorem jest Spółka Komunalna Wschowa Sp. z o.o. Do punktu można oddawać m.in.: papier i tekturę (w tym opakowania), metale (w tym opakowania), tworzywa sztuczne (w tym opakowania), szkło (w tym opakowania), opakowania wielomateriałowe, odpady komunalne ulegające biodegradacji (w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji), zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych, zużyte baterie i akumulatory, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady zielone (trawa, liście), odpady drzewne (gałęzie, drewno), świetlówki, żarówki, lampy, farby/chemikalia (farby, lakiery, środki ochrony roślin), tekstylia/odzież, ograniczoną ilość przeterminowanych leków i chemikaliów (do 10 kg na jednego mieszkańca rocznie), ograniczoną ilość odpadów budowlanych i rozbiórkowych (do 250 kg od jednego mieszkańca rocznie) oraz zużyte opony (do 4 szt. rocznie od jednego mieszkańca).

Systemem odbioru odpadów komunalnych objętych jest 86,46% mieszkańców gminy, z czego 85,09% mieszkańców zadeklarowało prowadzić selektywną zbiórkę odpadów.

Według danych ze Związku Międzygminnego „Eko-Przyszłość” na terenie gminy w 2015 roku odebrano 4 898,41 Mg odpadów, a w 2016 roku – 5 043,6 Mg, tj. o 2,9% więcej odpadów niż rok wcześniej. Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne odebrano w największej ilości i stanowiły w 2015 roku 70,3%, a w 2016 roku – 73,5% ogólnej masy odebranych odpadów. W 2016 roku odebrano więcej odpadów zmieszanych w porównaniu do roku 2015. Można wnioskować, że mieszkańcy gminy nie prowadzą efektywnej selektywnej zbiórki odpadów. Należy w dalszym ciągu prowadzić edukację mieszkańców w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami oraz namawiać do selektywnej zbiórki. Skład odebranych odpadów został przedstawiony w tabeli poniżej.

Tabela 40 Masa odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Sława w latach 2015-2016

Rodzaj odpadu	Kod odpadu	Odpady odebrane [Mg]		Proces odzysku
		2015 rok	2016 rok	
Opakowania z papieru i tektury	15 01 01	22,56	19,94	R3 – recykling materiałowy
Opakowania z tworzyw sztucznych	15 01 02	261,97	363,55	R3 – recykling materiałowy
Opakowania ze szkła	15 01 07	237,94	267,26	R5 – recykling
Zużyte opony	16 01 03	1,00	13,62	R12 – recykling
Gruz ceglany	17 01 02	75,30	25,70	R5 - recykling
Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	17 09 04	167,10	88,76	D5 – składowanie
Leki inne niż wymienione w 20 01 31	20 01 32	-	0,08	D10 – unieszkodliwianie
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	20 01 36	8,20	15,06	R12 – recykling
Odpady ulegające biodegradacji	20 02 01	571,78	368,23	R3 - kompostowanie
Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	20 03 01	3444,30	3709,86	R12 – recykling
Odpady wielkogabarytowe	20 03 07	108,26	171,54	R12 – recykling
Razem		4898,41	5043,60	

Źródło: Związek Międzygminny „Eko-Przyszłość” w Nowej Soli.

Gminy zobowiązane są do osiągnięcia określonych poziomów ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania oraz recyklingu, przygotowania do ponownego użycia poszczególnych frakcji odpadów komunalnych. Osiągnięte poziomy recyklingu w gminie zostały przedstawione w tabeli.

Tabela 41 Osiągnięte poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia poszczególnych frakcji odpadów komunalnych

	Rok 2015	Rok 2016
Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania	33,40%	0,0%
Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	22,10%	28,43%
Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych	62,70%	70,00%

Źródło: Związek Międzygminny „Eko-Przyszłość” w Nowej Soli.

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz. U. z 2012 r., poz. 676) poziom ograniczenia masy odpadów ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. powinien wynosić w 2016 roku do 45%.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 645) w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych, w 2016 roku poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wynosił 18% natomiast poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych wynosił 42 %.

W 2016 roku gmina osiągnęła wymagane poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia odpadów ulegających biodegradacji, papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

3.8.1.2 Instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych

Na terenie gminy Sława funkcjonuje jedna instalacja do zagospodarowania odpadów. Jest to instalacja do termicznego przekształcania odpadów niebezpiecznych o zdolności przetwarzania ponad 10 ton na dobę. Zarządzającym tą instalacją jest Promarol-Plus Sp. z o.o. Ciepiałówek 2. Odpady, które mogą być przekształcane to: 020102, 020201, 020202, 020203, 020299, 020106, 020181, 020182, 020204, 020281, 020501, 160380. Maksymalna roczna zdolność przerobowa wynosi 20 000 Mg/rok – w tym dla odpadów niebezpiecznych 8 150 Mg/rok.¹³

Na terenie gminy jest jedno nieczynne składowisko odpadów komunalnych. Komunalne składowisko odpadów w Sławie o powierzchni 2,33 ha zlokalizowane było na obrzeżach miasta Sława przy ul. Powstańców Śląskich na działce nr geod. 434 oraz część działek o nr geod. 435, 438, 439/6 i 439/7. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

¹³ Dane z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego, pismo nr DŚ.III.706.9.2017 z dn. 13.03.2017r.

Tabela 42 Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na którym były składowane odpady komunalne

Nazwa składowiska	Pojemność całkowita składowiska [m ³]	Wolna pojemność składowiska [m ³]	Masa zeskładowanych odpadów [Mg]	Termin zamknięcia składowiska	Termin zakończenia rekultywacji	Przewidywany termin zakończenia monitoringu
Składowisko odpadów komunalnych w Sławie	61,56	6,16	1292,61	2007	2013	2042

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego.

Zestawienie regionalnych i zastępczych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych dla poszczególnych regionów gospodarki odpadami komunalnymi z WPGO zestawiono w ujęciu tabelarycznym w załączniku nr 2.

3.8.2 Odpady zawierające azbest

Szczególną uwagę na terenie gminy Sława należy przywiązać również do problemu odpadów zawierających azbest, należących do odpadów budowlanych (grupa 17). W związku z obowiązkiem usunięcia wyrobów zawierających azbest do 2032 r. każda gmina powinna posiadać opracowany Program usuwania azbestu. Uchwałą Nr XIV/103/11 Rada Miejska w Sławie dnia 27 października 2011 r. przyjęła „Program usuwania azbestu dla gminy Sława na lata 2011-2032”.

Według danych z Bazy Azbestowej (na dzień 10.04.2017 r.) na terenie gminy Sława do usunięcia pozostało 789,14 Mg odpadów azbestowych, czego 784,24 Mg jest w posiadaniu osób fizycznych, a jedynie 4,9 Mg w posiadaniu osób prawnych. W latach 2014-2016 z terenu gminy usunięto 128.975 kg wyrobów zawierających azbest. Gmina pomaga mieszkańcom w usuwaniu azbestu. Ponosi w 100% koszty związane z transportem i unieszkodliwianiem odpadów azbestowych od osób fizycznych.

Tabela 43 Ilości wyrobów azbestowych na terenie gminy Sława

Wyroby zinwentaryzowane [Mg]			Unieszkodliwione [Mg]			Pozostałe do unieszkodliwienia [Mg]		
Razem	Os. fiz.	Os. prawne	Razem	Os. fiz.	Os. prawne	Razem	Os. fiz.	Os. prawne
840,97	835,45	5,53	51,83	51,20	0,627	789,14	784,24	4,90

Źródło: opracowanie na podstawie danych z <http://www.bazaazbestowa.gov.pl>

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze prowadził kontrole w zakładach zlokalizowanych na terenie gminy w zakresie gospodarki odpadami. W latach 2015-2016 przeprowadzono 11 kontroli. Najczęściej stwierdzaną nieprawidłowością był brak ewidencji wytwarzanych odpadów.

3.8.3 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami

W Programie ochrony środowiska dla Gminy Sława na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 jako cel wyznaczono zorganizowanie racjonalnego systemu gospodarki odpadami. Cel ten był realizowany poprzez stworzenie przez gminę nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi zgodnie ze znowelizowaną ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W latach 2013-2015 zrealizowano również inne działania.

Tabela 44 Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie gospodarki odpadami

L.p	Podjęte zadania	Efekt
1	Rozpoznano trzy dzikie składowiska odpadów w miejscowości Krzepielów, Stare Sracze i Ciosaniec o łącznej powierzchni 4,3 ha – zastosowano monitoring elektroniczny, wykonywano kontrolę podrzucanych śmieci oraz ukarano kilka osób.	Usuwanie dzikich wysypisk odpadów, a przez to ograniczenie przenikania zanieczyszczeń do gleby i wód podziemnych, poprawa wizerunku gminy
2	W ramach akcji „zbieranie eternitu” przeprowadzonej w latach 2014-2015 zebrano prawie 90 Mg odpadów azbestowych	Pomoc mieszkańcom w usuwaniu wyrobów azbestowych – realizowanie założeń Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032
3	Dofinansowanie przez Gminę usuwania wyrobów azbestowych z terenu gminy – pokrycie kosztu transportu i unieszkodliwiania	
4	Organizowanie corocznie przez Gminę konkursów m.in. „Zbieraj baterie - dbaj o środowisko” oraz akcji sprzątanie świata.	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy
5	Akcje, konkursy, materiały informacyjne, broszury edukacyjnych dla mieszkańców pn. „Recykling jest dziś w modzie, pomagamy tym przyrodzie”, prelekcje dla dzieci i młodzieży w zakresie prawidłowej segregacji odpadów komunalnych i ich recyklingu organizowane przez Związek Międzygminny „Eko-Przyszłość”	

3.8.4 Analiza SWOT dla obszaru gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla obszaru interwencji – Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

Tabela 45 Analiza SWOT Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> wysoki procent mieszkańców prowadzących selektywną zbiórkę odpadów, funkcjonujący PSZOK na terenie gminy, sprawny system odbioru odpadów 	<ul style="list-style-type: none"> brak objęcia wszystkich mieszkańców systemem odbioru i selektywnej segregacji odpadów niska świadomość ekologiczna mieszkańców,
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> możliwość pozyskania środków w ramach RPO WL 2014-2020; 	<ul style="list-style-type: none"> dzikie wysypiska odpadów; rosnąca ilość powstających odpadów komunalnych.

3.9 Zasoby przyrodnicze

Obszary prawnie chronione na terenie gminy Sława w 2016 roku zajmowały powierzchnię około 14 800 ha, co stanowiło około 45% powierzchni gminy.

3.9.1 Obszar chronionego krajobrazu

Na terenie gminy wyznaczono jeden obszar chronionego krajobrazu Pojezierze Sławsko-Przemęckie, o całkowitej powierzchni 15 090,60 ha, z czego na teren gminy Sława przypada 9 116,78 ha. Czynna ochrona realizowana jest w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej, która polega na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk przyrodniczych Pojezierza Sławskiego. Obowiązującym aktem prawnym jest uchwała nr XXIII/293/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 12 września 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru chronionego krajobrazu o nazwie „Pojezierze Sławsko – Przemęckie”, która została zmieniona uchwałą nr XXVI/374/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2016 r.

Na obszarze chronionego krajobrazu obowiązują następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 3) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 5) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 6) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej, z zastrzeżeniem pkt 7;
- 7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 85 m od linii brzegowej Jeziora Tarnowskiego Małego i Jeziora Tarnowskiego Dużego, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

3.9.2 Użytki ekologiczne

Na terenie gminy są dwa użytki ekologiczne:

- Łąka Kochana – jest to łąka torfowiskowa z sukcesją olszową oraz miejsce częstego bytowania żurawi. Użytek o powierzchni 0,88 ha położony na terenie Nadleśnictwa Sława Śląska, Leśnictwo Zwierzyniec oddział 142h.
- Myszkowskie Bagno – jest to łąka torfowiskowa z sukcesją olszową, miejsce częstego bytowania żurawi oraz stanowiska: wełnianki, rosiczki i bagna zwyczajnego. Użytek o powierzchni 5,05 ha położony na terenie Nadleśnictwa Sława Śląska, Leśnictwo Zwierzyniec oddział 142h.

Użytki ekologiczne utworzono w celu ochrony ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk. Obowiązującym aktem prawnym jest rozporządzenie nr 1 Wojewody Lubuskiego z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego nr 3 poz. 68).

3.9.3 Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Na terenie gminy jest 18 pomników przyrody. Szczegóły zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 46 Pomniki przyrody na terenie gminy Sława

Lp.	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna	Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wys. [m]	Miejscowość	Obręb ewidencyjny	Nr działki ewidencyjnej	Opis lokalizacji
1	Lipa drobnolistna / <i>Tilia cordata</i> /	19.06.2006	Rozporządzenie Nr 29 Wojewody Lubuskiego z dnia 19 maja 2006 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2006 r. Nr 38, poz. 829)	470	27	Zwierzyniec - osada	Kuźnica Głogowska	3143/3	Nadleśnictwo Sława Śląska, obręb leśny: Kochanowo Leśnictwo: Świętobór oddz. 143n. po zmianie numeracji oddziałów leśnych obecny nr to: 153o
2	Żywotnik olbrzymi / <i>Thuja picata</i> /	19.06.2006	Rozporządzenie Nr 45 Wojewody Lubuskiego z dnia 19 maja 2006 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2006 r. Nr 38, poz. 845)	225	19	Tarnów Jezierny	Tarnów Jezierny	3049/13	Nadleśnictwo Sława Śląska, obręb leśny: Sława Leśnictwo: Tarnów oddz. 49l
3	Głaz narzutowy	19.06.2006		630	0,3	-	Spokojna	3276/1	Nadleśnictwo Sława Śląska, obręb leśny: Świętno Leśnictwo: Polanica oddz. 276h. po zmianie numeracji oddziałów leśnych obecny nr to: 190h
4	Głaz narzutowy "Jędreki"	19.06.2006		540	0,4	-	Stare Strącze	3330	Nadleśnictwo Sława Śląska, obręb leśny: Sława Leśnictwo: Stare Strącze oddz. 330a. Głaz położony 40 m od linii oddziałowej.
5	Skupienie drzew - Dąb szypułkowy / <i>Quercus robur</i> / - szt.	19.06.2006		510, 485, 412, 381	od 32 do 34	-	Krzepielów	3381	Nadleśnictwo Sława Śląska, obręb leśny: Sława Leśnictwo: Przydroże oddz. 381f

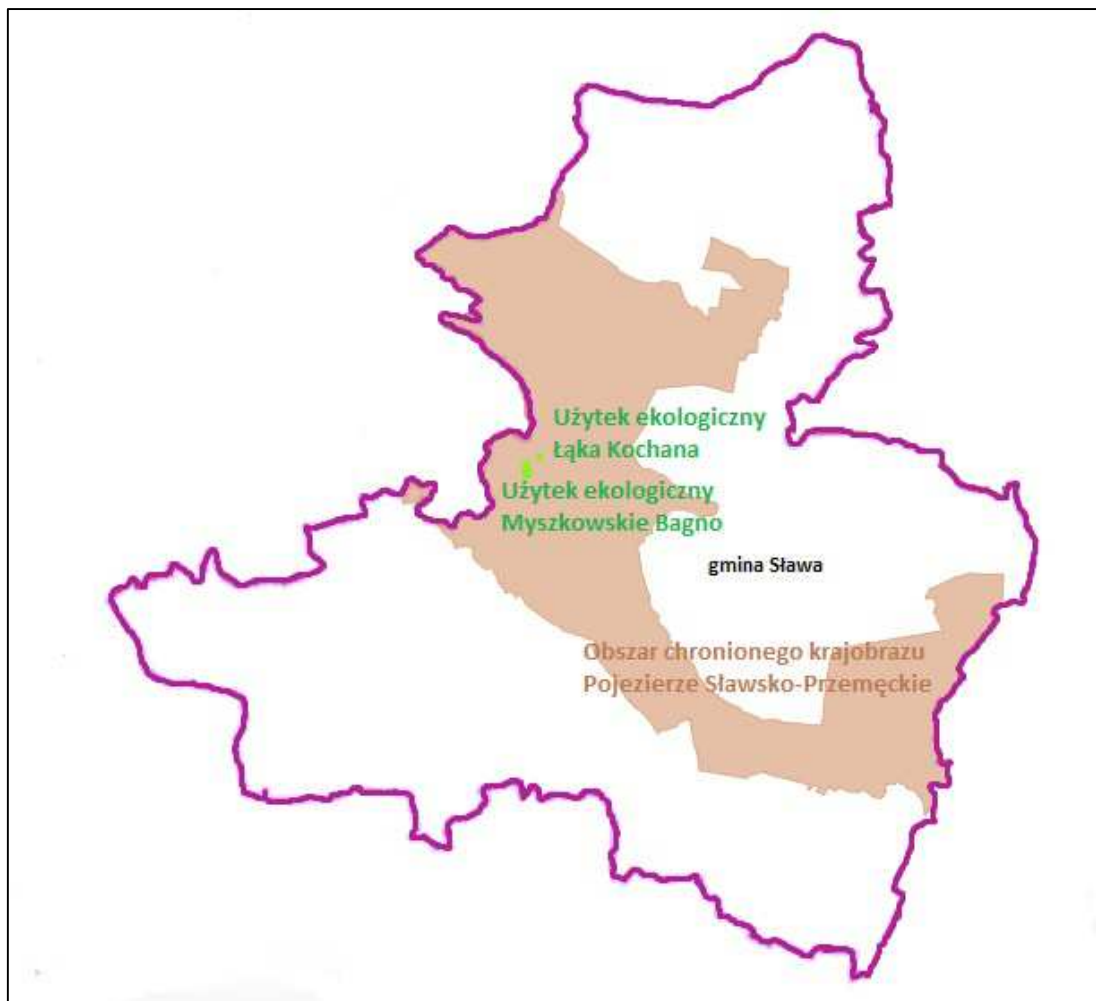

Lp.	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna	Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wys. [m]	Miejscowość	Obręb ewidencyjny	Nr działki ewidencyjnej	Opis lokalizacji
6	Buk zwyczajny /Fagus silvatica/	19.06.2006	Rozporządzenie Nr 47 Wojewody Lubuskiego z dnia 19 maja 2006 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2006 r. Nr 38, poz. 847)	314	30	-	Tarnów Jezierny	3050	Nadleśnictwo Sława Śląska, obręb leśny: Sława Leśnictwo: Tarnów oddz. 50d
7	Sosna pospolita /Pinus sylvestris/	19.06.2006		300	18	-	Śmieszkowo	3322/9	Nadleśnictwo Sława Śląska, Leśnictwo: Polanica oddz. 201i
8	Dąb szypułkowy /Quercus robur/	19.06.2006		400	29	-	Lubogoszcz	3074/1	Nadleśnictwo Sława Śląska, Leśnictwo: Gola oddz. 74i
9	Kasztanowiec zwyczajny /Aesculus hippocastanum/	19.06.2006		420	22	Tarnów Jezierny	Tarnów Jezierny	3049/13	Nadleśnictwo Sława Śląska, obręb leśny: Sława Leśnictwo: Tarnów oddz. 49I
10	Jesion wyniosły /Fraxinus excelsior/	19.06.2006		340	35	Tarnów Jezierny	Tarnów Jezierny	3049/13	Nadleśnictwo Sława Śląska, obręb leśny: Sława Leśnictwo: Tarnów oddz. 49I
11	Buk zwyczajny /Fagus silvatica/	19.06.2006		255	20	-	Tarnów Jezierny	3070/1	Nadleśnictwo Sława Śląska, obręb leśny: Sława Leśnictwo: Tarnów oddz. 70b
12	Jesion wyniosły /Fraxinus excelsior/	19.06.2006		330	25	-	Kuźnica Głogowska	3143/3	Nadleśnictwo Sława Śląska, Leśnictwo: Świętobór oddz. 143g. po zmianie numeracji oddziałów leśnych obecny nr to: 153h

Lp.	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna	Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wys. [m]	Miejscowość	Obręb ewidencyjny	Nr działki ewidencyjnej	Opis lokalizacji
13	Buk zwyczajny /Fagus silvatica/	19.06.2006		460	30	-	Tarnów Jezierny	3062	Nadleśnictwo Sława Śląska, obręb leśny: Sława Leśnictwo: Dąbrówno oddz.62a. Rośnie na poletku łowieckim
14	Skupienie drzew - Buk zwyczajny /Fagus silvatica/, Sosna pospolita /Pinus silvestris/, Buk zwyczajny /Fagus silvatica/	19.06.2006		385, 385, 385	25-26	-	Tarnów Jezierny	3032	Nadleśnictwo Sława Śląska, obręb leśny: Sława Leśnictwo: Tarnów oddz. 32c
15	Głaz narzutowy granit skandynawski	19.06.2006		840	5	-	Krażkowo	3230	Nadleśnictwo Sława Śląska, Leśnictwo: Przydroże oddz. 230g
16	Głaz narzutowy gnejs różowy "MIETEK"	19.06.2006		610	9	-	Stare Strącze	3324/2	Nadleśnictwo Sława Śląska, Leśnictwo: Stare Strącze oddz. 324m
17	dąb szypułkowy (Quercus robur) "ANTONI"	26.06.2014		Uchwała nr XLVIII/315/14 (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2014 r. poz. 1286) Rady Miejskiej w Sławie z dnia 26 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia formy ochrony przyrody drzewa gatunku dąb szypułkowy (Quercus robur) zlokalizowanego w gminie Sława w obrębie ewidencyjnym Kuźnica Głogowska na działce nr geod. 3098/1, na terenie	520	26	Kuźnica Głogowska	Kuźnica Głogowska	3098/1

Lp.	Nazwa pomnika przyrody	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna	Obwód na wysokości 1,3 m [cm]	Wys. [m]	Miejscowość	Obręb ewidencyjny	Nr działki ewidencyjnej	Opis lokalizacji
18	Głaz narzutowy granit graversfors "ANDRZEJA"	26.11.2015	Nadleśnictwa Sława Śląska w leśnictwie Stare Strącze w oddziale 98ax. Uchwała nr XVII/75/15 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 26.11.2015 r. (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z dnia 30.11.2015 r. poz. 2149) w sprawie ustanowienia pomnika przyrody – głaz narzutowy o nazwie „GŁAZ ANDRZEJA” zlokalizowanego w gminie Sława w obrębie ewidencyjnym Tarnów Jezierny na działce nr geod. 3035 na terenie Nadleśnictwa Sława Śląska w leśnictwie Tarnów Jezierny w oddziale 35a	628	2	Tarnów Jezierny	Tarnów Jezierny	3035	Nadleśnictwo Sława Śląska, obręb leśny: Sława Leśnictwo: Tarnów oddz. 35a

Źródło: Urząd Miejski w Sławie.

Rysunek 5 Obszary chronione na terenie gminy (źródło: geoportal.gov.pl)

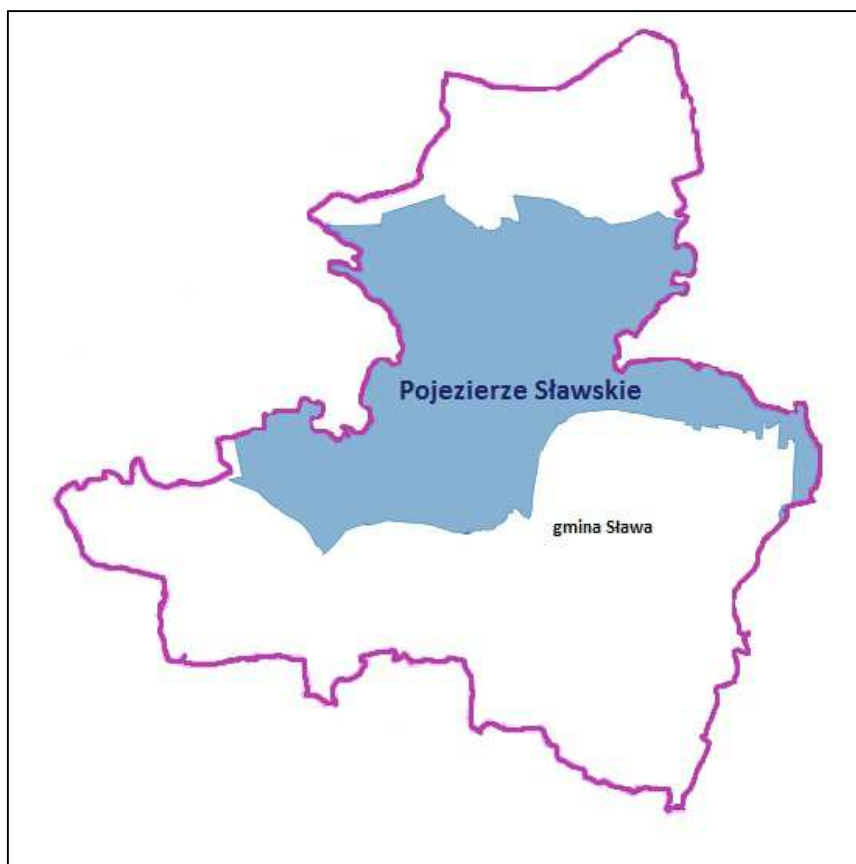
3.9.4 Obszar Natura 2000

Obszary Natura 2000 to najmłodsza z form ochrony przyrody, wprowadzona w 2004 r. w Polsce jako jeden z obowiązków związanych z przystąpieniem do Unii Europejskiej. Obszary Natura 2000 powstają we wszystkich państwach członkowskich tworząc Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000. Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) / obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW).

Na terenie gminy Sława znajduje się fragment obszaru Natura 2000 Pojezierze Sławskie PLB300011 o pow. 11.381,2 ha. Jest to obszar specjalnej ochrony ptaków o powierzchni całkowitej 39 144,83 ha. Obszar leży na Pojezierzu Sławskim i stanowi mozaikę jezior (około 6% powierzchni), wyspowo położonych pól uprawnych (54%) i dużych kompleksów leśnych (40%). Występuje duże bogactwo form rzeźby polodowcowej. Jeziora są płytkie (od 1,9 do 8,8m) i silnie zeutrofizowane. Największe z nich to rynnowe: Jezioro Sławskie (855 ha), Jezioro Dominickie (344 ha), Jezioro Przemęckie (240 ha) i Jezioro Wieleńskie (220 ha). Rzeki i kanały odwadniające należą do systemu wodnego Obry. Pierwotne wielogatunkowe lasy liściaste i mieszane zostały zastąpione lasami sosnowymi. Szczególnie charakterystycznym zbiorowiskiem leśnym są acidofilne dąbrowy, natomiast dominującym typem siedliskowym lasów są bór mieszany świeży i bór świeży. Tereny rolnicze to pola urozmaicone licznymi zadrzewieniami kępowymi. Obniżenia terenowe zajmują wilgotne, żyzne łąki z dominacją szwaru turzycowego. Wzdłuż kanałów, grobli i rowów melioracyjnych występują zadrzewienia wierzbowo-topolowe i olchowe. Występują co najmniej 23 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bąk (PCK), bączek (PCK), podróżniczek (PCK) i gęgawa; występuje 22-50 par czapli siwej.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 14 stycznia 2014 r. został ustanowiony plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pojezierze Sławskie PLB300011 (Dz. Urz. Woj. Wlkp. 2014.560)

Rysunek 6 Obszar Natura 2000 na terenie gminy (źródło: geoportal.gov.pl)

3.9.5 Korytarze ekologiczne

Na obszarze gminy znajduje się wyznaczony przez IBS PAN Korytarza Ekologiczny o znaczeniu regionalnym i międzynarodowym pn. Lasy Sławskie. Zachowanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi jest jednym z zadań wymienionych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego. Wykazana potrzeba uwzględniania korytarzy ekologicznych w procesie planowania przestrzennego powinna skutkować ich włączeniem do dokumentów planistycznych sporządzanych na różnych poziomach. Korytarze ekologiczne powinny być traktowane jako elementy sieci ekologicznych. Wśród działań mających na celu ich ochronę wskazane jest uwzględnianie w studium uwarunkowań oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego odpowiednich zapisów zapewniających warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska w celu umożliwienia migracji gatunków roślin, grzybów i zwierząt.

3.9.6 Ochrona gatunkowa

Na podstawie badań, w gminie Sława stwierdzono występowanie następujących zbiorowisk roślinnych:

- roślin wodnych,
- siedlisk nadbrzeżnych,
- torfowisk,
- naturalne i antropogeniczne,

- trawiaste łąk i muraw,
- leśne i zaroślowe,
- okrajkowe (strefa przejściowa pomiędzy zbiorowiskami leśnymi a trawiastymi),
- porębowe (np. krzewy jeżyn, bez czarny itp.)
- ruderalne i segentalne (przydroża dróg, ulic, śmietnisk itp.)

Ogółem flora roślin naczyniowych liczy 684 gatunki, w tym 16 paprotników. Stwierdzono występowanie 50 gatunków roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych. W oparciu o dane historyczne obserwuje się ubożenie florystyczne terenu gminy Sława. Największy wpływ wywiera na to postępujący napór cywilizacji człowieka. Flora ogólna badanego terenu, wraz z gatunkami uwzględnionymi w materiałach źródłowych, a obecnie nie występującymi liczy około 800 gatunków. Natomiast lista gatunków w przeszłości obecnych na badanym obszarze jest dwa razy dłuższa od współczesnej.

Warunki naturalne sprawiają, że obszar gminy jest zasobny w występowanie szerokiej gamy gatunków zwierząt:

- Ichtiofauna: W zbiornikach wodnych gminy Sława występują m.in.: węgorz, sandacz, szczupak, sum, lin, karp, amur biały, tołpyga. Gatunki te utrzymują się dzięki zarybieniu i ochronie tarlisk. Ponadto występują: leszcz, płoć, okoń, ukleja i wzdręga, których to liczebność regulowana jest poprzez selekcje naturalną i wymiary gospodarcze. Połów ryb ograniczony jest np.: poprzez okresy ochronne.
- Płazy i gady: Na omawianym terenie stwierdzono występowanie: traszek, kumaka, grzebiuszki, ropuch, żab, żółwia błotnego, jaszczurek, padalca, zaskrońca, żmij oraz gniewosza. Ogółem na podstawie obserwacji stwierdzono występowanie 14 gatunków płazów i 7 gatunków gadów. Dwa gatunki, tj. gniewosz plamisty i żółw błotny należą w Europie i Polsce do gatunków ginących.
- Awiofauna: Obszar gminy Sława jest bardzo cenny dla ptaków zarówno w okresie lęgowym jak i w czasie migracji oraz zimowania. Szczególną ostoją tych zwierząt jest J. Sławskie. Skupiska jezior tworzą doskonale miejsca lęgowe dla wielu gatunków ptaków wodno – błotnych. W czasie rozpoznania stwierdzono występowanie 162 gatunków ptaków, z czego 130 lęgowych. Do gatunków rzadkich należą: świstun, bielik oraz wąsatka. Gatunki narażone na wyginięcie to: bąk oraz zielonka.
- Ssaki: Fauna ssaków obejmuje następujące rzędy: owadożerne – m.in.: jeż, ryjówka, rzęsorek, kret – zajęczaki – m.in.: królik, zając gryzonię – m.in.: nutria, piżmak, nornik, wiewiórka, bóbr, – parzystokopytne – m.in.: dzik, jeleń, daniel, sarna, – drapieżne – m.in.: łasica, kuna, tchórz, wydra, borsuk, norka, lis. Ponadto stwierdzono występowanie wielu gatunków nietoperzy.

3.9.7 Lasy

Według Banku Danych Lokalnych GUS w 2015 roku na terenie gminy było 16 425,2 ha gruntów leśnych, z czego 98,7% to grunty leśne publiczne. Lesistość gminy wynosiła 49% i była wyższa niż wskaźnik dla całego powiatu wschowskiego (39,1%). Gmina Sława jest najbardziej zalesioną gminą w powiecie. W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane na temat gruntów leśnych.

Tabela 47 Grunty leśne na terenie gminy

Jednostka administracyjna	Grunty leśne ogółem	Grunty leśne publiczne	Grunty leśne prywatne	Lesistość
	ha			%
Obszar miasta	80,14	76,22	3,92	5,3
Obszar wiejski	16345,06	16138,57	206,49	51,1
Gmina Sława	16425,20	16214,79	210,41	49,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS wg stanu na 31.12.2015.

Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa sprawuje Starosta Wschowski. Dla większości tych lasów zostały wykonane uproszczone plany urządzenia lasów oraz inwentaryzacje stanu lasów, stanowiące podstawę wydania decyzji określającej zadania z zakresu gospodarki leśnej.

Łączna powierzchnia lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa w 2016 roku na terenie gminy Sława wynosiła 234 ha.¹⁴

Lasy na terenie miasta i gminy Sława administrowane są przez Nadleśnictwo Sława Śląska.¹⁵ Nadleśnictwo sprawuje nadzór nad lasami Skarbu Państwa o powierzchni 13 687,43 ha. Lasy ochronne zajmują łącznie 1 883,78 ha z podziałem na kategorie ochronności:

- Lasy glebochronne – 255,90 ha,
- Lasy wodochronne – 1 182,35 ha,
- Lasy trwale uszkodzone na skutek działania przemysłu – 33,04 ha,
- Stałe powierzchnie badawcze i doświadczalne – 412,49 ha,
- Ostoje zwierząt – 68,68 ha.

Na stan zdrowotny i sanitarny lasów wpływają różne czynniki, określane jako stresowe, które powodują niekorzystne zmiany w zasobach leśnych. Występujące zagrożenia na terenie gminy można podzielić na trzy grupy:

- abiotyczne - ekstremalne zjawiska atmosferyczne (silne wahania poziomu wód gruntowych, podtopienia)
- biotyczne - związane z organizmami żywymi (szkodniki wtórne, patogeny grzybowe)
- antropogeniczne - wywołane przez człowieka (zagrożenie pożarowe, urbanizacja).

3.9.8 Tereny zieleni urządzonej

Zieleń pełni istotne funkcje na obszarach zurbanizowanych, takie jak: funkcja ekologiczna, udział w wymianie gazowej, wpływ na obieg wody, na warunki wilgotnościowe powietrza, rola filtracyjna, ochronna, izolacyjna, funkcja zdrowotna, wypoczynkowa, dydaktyczna i wychowawcza.

Według danych GUS w 2015 roku na terenie gminy był jeden park spacerowo-wypoczynkowy, 23 zieleńce, 4 cmentarze oraz lasy gminne o łącznej powierzchni 13,5 ha. W tabeli poniżej przedstawiono powierzchnie terenów zieleni urządzonej w gminie.

Tabela 48 Tereny zieleni urządzonej

Jednostka administracyjna	Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	Cmentarze	Lasy gminne
	ha		
Obszar miasta	24,43	2,40	11,13
Obszar wiejski	4,60	2,40	2,37
Gmina Sława	29,03	4,80	13,50

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS wg stanu na 31.12.2015 r.

Ważną funkcję w zieleni urządzonej pełni Park Miejski w Sławie, który jest jednym z większych parków w województwie lubuskim. Obejmuje on powierzchnię 20,1611 ha. Granice parku wyznaczają od wschodu: Zatoka Miejska Jeziora Sławskiego, od strony zachodniej: założenia pałacowe i kościelne, zabudowania miejskie oraz ul. Głogowska, od północy: ul. Odrodzonego Wojska Polskiego, od południa: ul. Nowosolska. W strukturze parku wyróżnić można trzy zróżnicowane części:

- dawny ogród ozdobny (pow. 3 ha),
- park krajobrazowy z połowy XIX w. okalający ogród (ok.30 ha),
- miejska część ogrodu przylegająca do parku krajobrazowego rozciągająca się wzdłuż północnego wybrzeża jeziora.

Obecny park powstał z sadu przypałacowego i ogrodu ozdobnego urządzonego przy rezydencji Barwitzów von Fernemont (XVIII w.). Zarówno pałac jak i ogród ozdobny miał założenia barokowe a styl włosko-francuski. W roku 1854 Carl – Eduard Petzold zaprojektował w Sławie nową kompozycję o założeniu krajobrazowym. Łącząc dawny ogród przypałacowy i sad z naturalnym ukształtowaniem terenu stworzył malowniczy park romantyczny. Centralnym elementem parku był dużych rozmiarów staw, pośrodku którego znajdowała się uroczą „dzika” wyspa. Cały kompleks parkowy poprzecinany

¹⁴ Starostwo Powiatowe we Wschowie, pismo z dnia 27.03.2017 r.

¹⁵ Nadleśnictwo Sława Śląska, pismo nr ZG.0172.2.2017.ER z dnia 17.03.2017 r.

jest siecią licznych ścieżek i mostków nad kanałami, co zapewnia dobrą komunikację. Znajdowały się tu również budowle ogrodowe, które niestety nie dotrwały do naszych czasów. Park stanowi mozaikę różnych siedlisk roślin i zwierząt.

3.9.9 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych

Zakładanym celem w dotychczasowym Programie było racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych i ochrona dziedzictwa przyrodniczego. Realizowane dotychczas zadania mają charakter zadań ciągłych i powinny być nadal realizowane. Poniżej zestawiono zadania zrealizowane w latach 2013-2015 i ich efekty.

Tabela 49 Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych

L.p	Podjęte zadania	Efekt
1	Ustanowiono plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Pojezierze Sławskie PLB300011	Ochrona obszarów i obiektów cennych przyrodniczo
2	Uchwalono dwa pomniki przyrody – dąb szypułkowy o nazwie „Antoni” i głaz narzutowy o nazwie „Głaz Andrzeja”	
3	Prowadzenie odnowień (193,52 ha) w lasach Nadleśnictwa Sława Śląska	Zwiększanie lesistości gminy
4	Realizacja projektu „Budowa i modernizacja systemu ścieżek turystycznych w Nadleśnictwie Sława Śląska dla zabezpieczenia obszarów Natura 2000”	Racjonalny rozwój turystyki na obszarach chronionych oraz ulepszenie infrastruktury leśnej
5	Prowadzenie wycinki (1446 szt.) i nasadzeń (2994 szt.) drzew i krzewów na terenie gminy	Pielęgnacja i utrzymanie terenów zielonych na terenie gminy
6	Organizowanie corocznie przez Gminę konkursów dla uczniów m.in. Przyroda i Ekologia w gminie Sława, Niska Emisja – Sławska Misja, Zbieraj Baterie – dbaj o środowisko oraz akcji obserwowania gniazd bocianich	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy
7	Finansowanie wycieczek dla uczniów szkół (Parki Krajobrazowe, Parki Narodowe, Rezerваты Przyrody, Góry Stołowe, Sowie i inne, Stacja IMGW, Oczyszczalnia Ścieków itp.),	

3.9.10 Analiza SWOT dla obszaru zasoby przyrodnicze

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla obszaru zasoby przyrodnicze.

Tabela 50 Analiza SWOT Zasoby przyrodnicze

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> położenie na terenie Pojezierza Sławskiego, liczne jeziora, duża lesistość, formy ochrony przyrody stanowiące o wysokich walorach krajobrazowych oraz determinujące rozwój turystyki; występowanie obszaru Natura 2000 na terenie gminy, bogactwo różnorodnej fauny i flory, akcje zalesiania i odnawiania lasów wpływające na poprawę stanu otoczenia naturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> niskie zróżnicowanie gatunkowe lasów, przewaga sosny nad innymi gatunkami drzew.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> rozwój turystyki pieszej i rowerowej, rozwój agroturystyki, podniesienie jakości infrastruktury turystycznej 	<ul style="list-style-type: none"> wzrost zanieczyszczenia oraz degradacja środowiska wpływająca negatywnie na walory przyrodnicze gminy, duże zagrożenie pożarowe lasów, wysoka podatność lasów na degradację ze strony czynników abiotycznych i biotycznych, niekontrolowany rozwój turystyki i rekreacji na terenach cennych przyrodniczo

3.10 Zagrożenia poważnymi awariami

Poważne awarie przemysłowe mogą powstawać w przypadku awarii i katastrof w obiektach przemysłowych zlokalizowanych na terenie gminy oraz w wyniku wypadków drogowych z udziałem cystern i autocystern przewożących materiały niebezpieczne. Zdarzenia te charakteryzują się specyficznymi cechami takimi jak niepewność ich wystąpienia, złożoność przyczyn, różnorodność bezpośrednich skutków oraz indywidualnym, niepowtarzalnym przebiegiem. Na terenie gminy Sława nie ma zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii. W latach 2015-2016 na terenie gminy nie miały miejsca poważne awarie.¹⁶

3.10.1 Efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska dotyczące poważnych awarii

W dotychczasowym Programie nie wyznaczono celów w zakresie ochrony przed poważnymi awariami. Mimo to w ostatnich latach realizowane zadania miały charakter zapobiegawczy oraz doposażono staż pożarną oraz policję w specjalistyczny sprzęt. Zadania te powinny być nadal kontynuowane.

3.10.2 Analiza SWOT dla obszaru zagrożenia poważnymi awariami

Poniżej zestawiono wyniki analizy SWOT dla obszaru zagrożenia poważnymi awariami.

Tabela 51 Analiza SWOT Zagrożenia poważnymi awariami

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> brak zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii na terenie gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> niewystarczające doposażenie jednostek ochrony przeciwpożarowej w specjalistyczny sprzęt i pojazdy pożarnicze (w tym sprzęt do przeciwdziałania i usuwania skutków klęsk żywiołowych),
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> edukacja społeczeństwa na wypadek wystąpienia zagrożenia, szkolenie jednostek odpowiedzialnych za usuwanie skutków poważnych awarii 	<ul style="list-style-type: none"> możliwość wystąpienia poważnych awarii pomimo podejmowanych działań zapobiegawczych

4. Cele i zadania programu ochrony środowiska

Zadania i cele w zakresie ochrony środowiska wyznaczone w Programie ochrony środowiska pozostają w ścisłej korelacji z zadaniami wyznaczonymi w wojewódzkim programie ochrony środowiska oraz uwzględniają cele zawarte w innych strategiach, programach i dokumentach programowych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Na podstawie aktualnego stanu środowiska oraz przy uwzględnieniu celów i zadań wyznaczonych w dokumentach wyższego szczebla określono cele i kierunki interwencji. Cele długoterminowe pokrywają się z celami krótkoterminowymi.

Realizacja założeń Programu ochrony środowiska dla Gminy Sława to poprawa stanu środowiska. Zmiany wartości wskaźników i mierników charakteryzujących elementy środowiska będą stanowiły wymierny efekt realizacji założeń Programu.

Cele i kierunki interwencji wyznaczone w Programie ochrony środowiska dla Gminy Sława na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku to:

Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: Poprawa jakości powietrza

Kierunki interwencji:

¹⁶ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze, pismo nr WI.7016.20.2017.MS z dnia 28.02.2017 r.

- Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych,
- Spełnianie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza.

Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem

Cel: Ochrona przed hałasem

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców

Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne

Cel: Ochrona przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Kierunki interwencji:

- Utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych

Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami

Cel: Zrównoważone gospodarowanie wodami powierzchniowymi i podziemnymi

Kierunki interwencji:

- Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

Cel: Ochrona przed skutkami suszy i powodzi

Kierunki interwencji:

- Działania w zakresie ochrony przed powodzią i suszą

Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: Powszechny dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

Kierunki interwencji:

- Zwiększenie dostępu ludności do infrastruktury wodno-ściekowej

Obszar interwencji: Zasoby geologiczne

Cel: Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin

Kierunki interwencji:

- Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego

Obszar interwencji: Gleby

Cel: Ochrona powierzchni ziemi przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

Kierunki interwencji:

- Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju

Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami

Kierunki interwencji:

- Działania w zakresie kształtowania systemu gospodarki odpadami
- Działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi
- Likwidacja azbestu

Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze

Cel: Ochrona walorów przyrodniczych

Kierunki interwencji:

- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: Przeciwdziałanie poważnym awariom

Kierunki interwencji:

- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

Tabela 52 Cele, kierunki interwencji i zadania

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot/y realizujący/e	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	Ilość budynków użyteczności publicznej i komunalnych, w których przeprowadzono termomodernizację w latach 2017-2024 (Gmina)	-	>1	Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	Gmina Sława	brak środków finansowych, brak zgody konserwatora zabytków na prowadzenie prac
2			Ilość odnawialnych źródeł energii powstałych w obiektach użyteczności publicznej w latach 2017-2024 (Gmina)	-	>1		Instalacje wykorzystujące energię odnawialną zainstalowane w budynkach publicznych	Gmina Sława	brak środków finansowych, brak infrastruktury przesyłowej, opór społeczny
3			Liczba zanieczyszczeń, ze względu na które strefa lubuska została zaliczona do klasy C (WIOŚ)	1 – BaP	0	Spełnianie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza	Realizacja zadań wskazanych w programach ochrony powietrza (POP)	Gmina Sława	brak wykwalifikowanej kadry, brak środków finansowych
4	Zagrożenie hałasem	Ochrona przed hałasem	Długość zmodernizowanych i wybudowanych dróg w latach 2017-2024 (km) (zarządcy dróg)	0	Zgodnie z planami inwestycyjnymi	Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców	Modernizacje, przebudowy i rozbudowy dróg gminnych, wojewódzkich i powiatowych na terenie gminy	Gmina Sława, Zarządcy dróg	brak środków finansowych, niedotrzymanie terminów budowy, kolizja z obszarami i siedliskami chronionymi
5			Długość wybudowanych ścieżek rowerowych w latach 2017-2024 (km) (zarządcy dróg)	0	Zgodnie z planami inwestycyjnymi		Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy	Gmina Sława	brak środków finansowych, niedotrzymanie terminów budowy

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot/y realizujący/e	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
6	Pola elektromagnetyczne	Ochrona przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych	Liczba punktów pomiarowych z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych (WIOŚ)	0	0	Utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	WIOŚ	brak
7	Gospodarowanie wodami	Zrównoważone gospodarowanie wodami powierzchniowymi i podziemnymi	Zużycie wody na jednego mieszkańca [m ³] (GUS)	63,9	70,0	Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych	Działania edukacyjne w zakresie racjonalnego wykorzystania wody	Gmina Sława	brak kapitału ludzkiego, brak środków finansowych, brak zainteresowania społeczeństwa
8			Udział JCWP o stanie /staniepotencjalnie dobrym i bardzo dobrym (%) (WIOŚ)	0	33		Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ	brak środków finansowych
9			Udział JCWPd badanych przez WIOŚ o dobrej lub zadawalającej jakości (%) (WIOŚ)	100	100				

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot/y realizujący/e	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
10		Ochrona przed skutkami suszy i powodzi	Liczba przeprowadzonych inwestycji w latach 2017-2024 (LZMiUW, Powiatowa Spółka Wodna we Wschowie, Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Wolsztynie)	0	Zgodnie z planami inwestycyjnymi	Działania w zakresie ochrony przed powodzią i suszą	Odtworzenie i udrożnienie oraz konserwacja systemu melioracji wodnych	LZMiUW	brak środków finansowych
11							Utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych	Gmina Sława, Powiatowa Spółka Wodna we Wschowie, Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Wolsztynie	brak środków finansowych
12	Gospodarka wodno-ściekowa	Powszechny dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	Długość sieci kanalizacyjnej (km) (ZWiK Sława Sp. z o.o.)	53,4	138,0	Zwiększenie dostępu ludności do infrastruktury wodno-ściekowej	Budowa sieci kanalizacyjnej na obszarze aglomeracji Sława	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o.	brak środków finansowych
			Długość sieci wodociągowej (km) (ZWiK Sława Sp. z o.o.)	113,6	130,0		Budowa sieci wodociągowej na obszarze aglomeracji Sława	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o.	brak środków finansowych
			Liczba funkcjonujących komunalnych oczyszczalni ścieków na terenie gminy	1	2		Budowa mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Krążkowie	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o.	brak środków finansowych
13			Liczba przydomowych oczyszczalni i zbiorników bezodpływowych ścieków (gmina)	2197	2000		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Sława	brak zasobów kadrowych

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot/y realizujący/e	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
15	Zasoby geologiczne	Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi	Ilość wydanych koncesji w latach 2017-2024 (Powiat, Urząd Marszałkowski)	0	3	Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego	Ochrona złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego	Gmina Sława	brak kapitału ludzkiego
16			Punkty niekoncesjonowanego wydobycia kopalin [szt.]	0	0		Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	Okręgowy Urząd Górniczy	opór społeczny, brak kapitału ludzkiego
17	Gleby	Ochrona powierzchni ziemi przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych	Rekultywacja gleb, na których stwierdzono zanieczyszczenia [ha]	0	0	Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	Rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywrócenie funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej	Władający terenem (RDOŚ)	brak środków finansowych
18	gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna gospodarka odpadami	Mieszkańcy objęci systemem odbioru odpadów komunalnych(%) (Gmina)	86,46	100	Działania w zakresie kształtowania systemu gospodarki odpadami	Objęcie wszystkich mieszkańców gminy systemem odbioru odpadów oraz selektywnego zbierania odpadów	Gmina Sława	opór społeczny
Mieszkańcy prowadzący selektywną zbiórkę odpadów komunalnych(%) (Gmina)			85,09	100	Wydawanie decyzji w sprawie likwidacji nielegalnych miejsc składowania odpadów komunalnych		Gmina Sława	brak kapitału ludzkiego	
Liczba wydanych decyzji			2	0					

lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot/y realizujący/e	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
19			a) Stopień redukcji odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska w stosunku do odpadów wytworzonych w 1995 roku (%) b) Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wybranych frakcji odpadów: papier, metale, tworzywa sztuczne i szkło (%) c) Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%)	W 2016 roku: a) 0 b) 28,43 c) 70,00	Do 2020 roku: a) Do 35% b) Ponad 50% c) Ponad 70%	Działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi	Minimalizacja ilości składowanych odpadów	Gmina Sława	brak środków finansowych
21			Masa usuniętych wyrobów azbestowych [Mg] (baza azbestowa)	128.975	410,0	Likwidacja azbestu	Wsparcie mieszkańców w usuwaniu wyrobów zawierających azbest	Gmina Sława, Właściciele nieruchomości	brak środków finansowych, brak zainteresowania społeczeństwa
22	zasoby przyrodnicze	Ochrona walorów przyrodniczych	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych [ha]	Okolo 14800	Okolo 14800	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego	Tworzenie nowych form ochrony przyrody na podstawie wyników inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej	Gmina Sława	brak środków finansowych
23			Liczba korytarzy ekologicznych na terenie gminy	1	1		Zachowanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi	Gmina Sława	brak środków finansowych

Ip.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźniki			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot/y realizujący/e	Ryzyka
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
24			Liczba pomników przyrody i użytków ekologicznych (Gmina)	Pomniki przyrody – 18; Użytki ekologiczne - 2	Pomniki przyrody – 18; Użytki ekologiczne - 2	Inwentaryzacja pomników przyrody, użytków ekologicznych oraz aktualizacja aktów prawnych ustanawiających ww. formy ochrony przyrody	Gmina Sława	brak środków finansowych	
25	Zagrożenia poważnymi awariami	Przeciwdziałanie poważnym awariom	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii	0	0	Edukacja społeczeństwa na wypadek wystąpienia poważnych awarii	Gmina Sława, jednostki ratownicze	brak środków finansowych	
26						Doposażenie OSP	Gmina Sława	brak środków finansowych	
27						Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	Powiatowa Straż Pożarna	brak środków finansowych	

Osiągnięcie zakładanych celów możliwe będzie dzięki realizacji przedsięwzięć zaplanowanych przez Gminę Sława oraz inne jednostki realizujące działania w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy. Wyznaczone terminy realizacji poszczególnych zadań ekologicznych ujętych w harmonogramie mogą zostać przesunięte ze względów budżetowych oraz dostępności środków finansowych.

W Programie zostały uwzględnione:

- zadania własne gminy, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy;
- zadania monitorowane/koordynowane - pozostałe zadania, związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które będą finansowane ze środków powiatu, przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego.

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowy harmonogram realizacji zadań własnych Gminy Sława.

Tabela 53 Harmonogram działań własnych Gminy Sława na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2017	2018	2019	2020	2021-2024	RAZEM [zł]		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	Gmina Sława						2 800 000,0	Budżet Gminy	
2		Instalacje fotowoltaiczne w gminie Sława	Gmina Sława						200 000,0	Budżet Gminy	
3		Instalacje kolektorów słonecznych w gminie Sława	Gmina Sława						50 000,0	Budżet Gminy	
4		Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	Gmina Sława						500 000,0	Budżet Gminy	
5		Modernizacja oświetlenia w budynkach gminnych	Gmina Sława						18 000,0	Budżet Gminy	
6		Realizacja pozostałych zadań zaplanowanych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Sława	Gmina Sława						Wg kosztorysu	Budżet Gminy	
7		Realizacja zadań wskazanych w programach ochrony powietrza (POP)	Gmina Sława						Wg potrzeb	Budżet Gminy	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2017	2018	2019	2020	2021-2024	RAZEM [zł]		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
8	Zagrożenie hałasem	Realizacja inwestycji drogowych na drogach gminnych	Gmina Sława						Wg kosztorysów	Budżet Gminy, Środki zewnętrzne	
9		Przebudowa ul. Waryńskiego	Gmina Sława, Powiat Wschowski						300 000,0	Budżet Gminy (50%), Budżet Powiatu (50%)	
10		Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy	Gmina Sława						100 000,0	Budżet Gminy	
12	Pola elektromagnetyczne	Preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Gmina Sława						Wydatki bieżące	Budżet Gminy	
13	Gospodarowanie wodami	Utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych	Gmina Sława, Powiatowa Spółka Wodna, Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Wolsztynie						Wg potrzeb	Budżet Gminy, Środki zewnętrzne	
14		Działania edukacyjne w zakresie racjonalnego wykorzystania wody	Gmina Sława						Wydatki bieżące	Budżet Gminy	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2017	2018	2019	2020	2021-2024	RAZEM [zł]		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
15	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Sława						Wydatki bieżące	Budżet Gminy	
17	Zasoby geologiczne	Ochrona złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego	Gmina Sława						Wydatki bieżące	Budżet Gminy	
18	Gleby	Ochrona gleb o najlepszych klasach bonitacyjnych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przed zainwestowaniem	Gmina Sława						Wydatki bieżące	Budżet Gminy	
19	gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Objęcie wszystkich mieszkańców gminy systemem odbioru odpadów oraz selektywnego zbierania odpadów	Gmina Sława						Wydatki bieżące	Budżet Gminy	
20	gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Minimalizacja ilości składowanych odpadów	Gmina Sława						Wydatki bieżące	Budżet Gminy	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2017	2018	2019	2020	2021-2024	RAZEM [zł]		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
21		Wsparcie mieszkańców w usuwaniu wyrobów zawierających azbest	Gmina Sława, Właściciele nieruchomości						Wg potrzeb	WFOŚiGW Budżet Gminy	
22		Edukacja ekologiczna z zakresu prawidłowego postępowania z odpadami	Gmina Sława, Związek Międzygminny „Eko-Przyszłość”						Wydatki bieżące	Budżet Gminy	
23		Wydawanie decyzji w sprawie likwidacji nielegalnych miejsc składowania odpadów komunalnych	Gmina Sława						Wydatki bieżące	Budżet Gminy	
24		Tworzenie nowych form ochrony przyrody na podstawie wyników inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej	Gmina Sława						Wydatki bieżące	Budżet Gminy	
25		Zachowanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi	Gmina Sława						Wydatki bieżące	Budżet Gminy	
26		Inwentaryzacja pomników przyrody, użytków ekologicznych oraz aktualizacja aktów prawnych ustanawiających ww. formy ochrony przyrody	Gmina Sława						Wydatki bieżące	Budżet Gminy	
27		Zagospodarowanie terenów zielonych i zasobów wodnych w kierunku rozwoju funkcji rekreacyjnych i sportowych.	Gmina Sława						Wg potrzeb	Budżet Gminy	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2017	2018	2019	2020	2021-2024	RAZEM [zł]		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
28		Promowanie walorów turystycznych, rehabilitacyjnych i uzdrowiskowych gminy, z uwzględnieniem zróżnicowanych kanałów komunikacji.	Gmina Sława						Wg potrzeb	Budżet Gminy	
29		Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony przyrody	Gmina Sława, Nadleśnictwo						Wg potrzeb	Budżet Gminy, Środki zewnętrzne	
30	Zagrożenia poważnymi awariami	Edukacja społeczeństwa na wypadek wystąpienia poważnych awarii	Gmina Sława, jednostki ratownicze						Wg potrzeb	Budżet Gminy, Środki zewnętrzne	
31		Doposażenie OSP	Gmina Sława						b.d	Budżet Gminy, Środki zewnętrzne	

W ramach Programu ochrony środowiska dla Gminy Sława na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku zaplanowano również zadania i inwestycje, które Gmina Sława będzie monitorować. Zadania te będą realizowane głównie na poziomie samorządu powiatu oraz przez inne jednostki działające w ochronie środowiska.

Tabela 54 Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Monitoring jakości powietrza	WIOŚ w Zielonej Górze	Wg potrzeb	Środki własne	
2		Termomodernizacje budynków prywatnych	Prywatni inwestorzy, Właściciele nieruchomości	Wg kosztorysów	Środki własne	
3		Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych	Prywatni inwestorzy, Właściciele nieruchomości	bd	Środki własne, Środki zewnętrzne	
4	Zagrożenie hałasem	Modernizacje, przebudowy i rozbudowy dróg wojewódzkich i powiatowych na terenie gminy	Zarządcy dróg	Wg kosztorysów	Budżet Powiatu, Środki własne, Środki zewnętrzne	
5		Przebudowa drogi w miejscowości Łupice	Starostwo Powiatowe we Wschowie	50 000,0	Budżet Powiatu	
6		Przebudowa chodników w miejscowości Sława	Starostwo Powiatowe we Wschowie	200 000,0	Budżet Powiatu, Środki zewnętrzne	
7		Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 278 na odcinku Stare Strącze - Sława	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze	9 000 000,0	Budżet województwa, RPO Lubuskie 2020	
8		Budowa obwodnicy Sławy – II etap	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze	35 000 000,0	Brak zagwarantowanych środków - inwestycje ujęte na liście zadań rezerwowych	
9		Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 316 w m. Ciosaniec	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze	2 500 000,0		Niezbędne dofinansowanie Gminy (50%)
10		Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 318 na odcinku Tarnów – Sława i w m. Tarnów	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze	5 500 000,0		
11		Modernizacja drogi wojewódzkiej nr 319 na odcinku Stare Strącze – granica województwa	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze	5 000 000,0		

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
12	Pola elektromagnetyczne	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	WIOŚ	bd	Środki własne	
13	Gospodarowanie wodami	Odtworzenie i udrożnienie oraz konserwacja systemu melioracji wodnych	LZMiUW	bd	Budżet LZMiUW Środki zewnętrzne	
14		Monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych	WIOŚ	bd	Środki własne	
15		Odbudowa rowów, konserwacja bieżąca rowów i sieci drenarskiej	Powiatowa Spółka Wodna we Wschowie	785 000,0	Składki członkowskie, Dotacje od: Urzędu Marszałkowskiego, Starostwa Powiatowego, Gminy Sława	
16		Wspomaganie zadań inwestycyjnych i modernizacyjnych służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, a w szczególności w pracach nad racjonalną gospodarką wodną oraz ochroną wód i gruntów rolnych poprzez budowę urządzeń melioracji wodnych szczegółowych	Starostwo Powiatowe we Wschowie	45 000,0 (na rok 2017)	Budżet Powiatu	
17		Zakup sprzętu do prowadzenia gospodarki wodnej na terenie Powiatu Wschowskiego	Starostwo Powiatowe we Wschowie	30 000,0	Budżet Powiatu	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
18	Gospodarka wodno-ściekowa	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Sławie	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o.	9 727 521,0	Środki własne, pożyczki, dofinansowanie z POIŚ (63,75%)	
19		Budowa mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Krążkowie	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o.	6 385 545,0	Środki własne, pożyczki, dofinansowanie z POIŚ (63,75%)	
20		Budowa sieci kanalizacyjnej na obszarze aglomeracji Sława	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o.	61 026 086,0	Środki własne, pożyczki, dofinansowanie z POIŚ (63,75%)	
21		Budowa sieci wodociągowej na obszarze aglomeracji Sława	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sława Sp. z o.o.	20 502 458,0	Środki własne, pożyczki, dofinansowanie z POIŚ (63,75%)	
22	Zasoby geologiczne	Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	Okręgowy Urząd Górniczy	b.d.	Środki własne	
23	Gleby	Rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywrócenie funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej	Władający terenem (RDOŚ)	b.d	Środki własne	

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
24	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania i przetwarzania odpadów oraz wytwórców odpadów	Starosta Wschowski (WIOŚ)	Wydatki bieżące	Budżet Powiatu, Środki własne	
25		Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami m.in. broszura edukacyjna dla właścicieli nieruchomości, organizowanie konkursów ekologicznych dla dzieci i młodzieży	Związek Międzygminny „Eko-Przyszłość”	6 000,0 (na rok 2017)	Środki własne	
26	Zasoby przyrodnicze	Ochrona ptaków i siedlisk na obszarze Natura 2000 „Pojezierze Sławskie” i „Żurawie Bagno Sławskie” oraz ograniczanie antropopresji turystycznej na te obszary w Nadleśnictwie Sława Śląska	Nadleśnictwo Sława Śląska (Gmina Sława, Gmina Kolsko)	6 036 686,00	Środki własne (15%), Środki unijne (85%)	Realizacja projektu zależna jest od otrzymania dofinansowania
27	Zagrożenia poważnymi awariami	Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	Powiatowa Straż Pożarna	bd	Środki własne	

5. System realizacji Programu ochrony środowiska

Na realizację Programu ochrony środowiska składają się: współpraca z interesariuszami, opracowanie treści Programu, zarządzanie, monitorowanie, okresowa sprawozdawczość, ewaluacja oraz aktualizacja. Podmiotem biorącym czynny udział w każdym etapie realizacji Programu jest Burmistrz Gminy.

5.1. System instytucji zaangażowanych w realizację Programu ochrony środowiska

W realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska uczestniczyć będą:

- Burmistrz Gminy – podmiot biorący czynny udział w każdym etapie realizacji programu,
- Gmina Sława poprzez Referat Rolnictwa, Ochrony Środowiska oraz inne referaty Urzędu Miejskiego w Sławie,
- inne jednostki organizacyjne Gminy Sława – m.in. szkoły, przedszkola,
- Starostwo Powiatowe we Wschowie,
- Spółki Wodne,
- instytucje o zasięgu działania większym niż gmina: Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp., Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, Państwowa Straż Pożarna i inne instytucje,
- spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe,
- przedsiębiorcy z terenu gminy,
- mieszkańcy gminy.

Głównymi odbiorcami efektów realizacji Programu są mieszkańcy gminy, którzy bezpośrednio lub pośrednio będą korzystać z powstałych efektów rzeczowych oraz środowiska jako takiego.

5.2 Wykaz interesariuszy zaangażowanych w prace nad programem ochrony środowiska

Interesariusze Programu to podmioty (osoby, grupy osób, społeczności, instytucje, organizacje), które uczestniczą w tworzeniu projektu Programu lub są bezpośrednio zainteresowane wynikami jego realizacji.

Jak już wcześniej wspomniano to Burmistrz Gminy jest odpowiedzialny za sporządzenie Programu. Burmistrz realizował to zadanie przy udziale Referatu Rolnictwa, Ochrony Środowiska. Program jest uchwalany przez Radę Miejską.

Do interesariuszy zewnętrznych zaangażowanych w sporządzanie Programu należeli:

- Starostwo Powiatowe we Wschowie,
- mieszkańcy gminy,
- przedsiębiorstwa z terenu gminy,
- instytucje publiczne działające na terenie gminy.

Udział mieszkańców gminy i przedsiębiorców z terenu gminy był realizowany poprzez konsultacje społeczne.

Program podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu w celu zapewnienia jego zgodności z Programem ochrony środowiska dla Powiatu Wschowskiego.

5.3 Monitorowanie, sprawozdawczość, ewaluacja oraz aktualizacja

Wdrażanie Programu ochrony środowiska powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie:

- efektywności wykonania zadań;
- aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań;
- stopnia realizacji Programu w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów;
- rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- niezbędnych modyfikacji Programu.

Dla prawidłowego przebiegu monitoringu realizacji celów i zadań Programu ochrony środowiska dla Gminy Sława na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku niezbędna jest okresowa wymiana informacji pomiędzy gminą a Wojewódzką Inspekcją Ochrony Środowiska, powiatem i pozostałymi jednostkami organizacyjnymi, w zakresie stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań. Monitoring obejmuje dwa podstawowe rodzaje kontrolowania zmian, które najogólniej można określić jako:

- monitoring ilościowy,
- monitoring jakościowy.

Ujęcie ilościowe – obrazuje prognozę zmian konkretnych wielkości (wskaźników).

Ujęcie jakościowe – dla zadań, dla których nie można prognozować określonych wskaźników lub jest to utrudnione.

Komórką monitorującą będzie Referat Rolnictwa, Ochrony Środowiska Urzędu Miejskiego w Sławie.

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2017 r., poz. 519 z zm.), Burmistrz Gminy zobowiązany jest sporządzać co dwa lata raporty z wykonania programów ochrony środowiska, które następnie przedstawia Radzie Gminy i przekazuje Zarządowi Powiatu.

Spis tabel

Tabela 1	Liczba ludności gminy Sława w latach 2012-2015.....	10
Tabela 2	Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON.....	11
Tabela 3	Stopa bezrobocia w Powiecie Wschowskim na tle kraju i Województwa Lubuskiego.....	11
Tabela 4	Sieć gazowa na terenie gminy.....	16
Tabela 5	Klasa strefy lubuskiej w 2015 roku – kryteria dla ochrony zdrowia.....	19
Tabela 6	Klasa strefy lubuskiej w 2015 roku – kryteria dla ochrony roślin.....	19
Tabela 7	Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony powietrza.....	21
Tabela 8	Analiza SWOT w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza.....	21
Tabela 9	Średni dobowy ruch roczny na drogach wojewódzkich w 2015 roku.....	22
Tabela 10	Monitoring hałasu komunikacyjnego na terenie gminy w 2015 roku.....	23
Tabela 11	Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony przed hałasem.....	23
Tabela 12	Analiza SWOT w zakresie zagrożenia hałasem.....	24
Tabela 13	Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym.....	25
Tabela 14	Analiza SWOT Pola elektromagnetyczne.....	25
Tabela 15	Wykaz cieków na terenie gminy.....	25
Tabela 16	Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych zlokalizowanych na terenie gminy Sława.....	27
Tabela 17	Ocena stanu jednolitych części wód jeziora Sławskiego i Tarnowskiego Dużego.....	28
Tabela 18	Urządzenia piętrzące na terenie gminy.....	30
Tabela 19	Wykaz zbiorników wodnych – mała retencja.....	31
Tabela 20	Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie gospodarki wodnej.....	32
Tabela 21	Analiza SWOT Gospodarowanie wodami.....	32
Tabela 22	Sieć wodociągowa na terenie gminy w 2016 roku.....	33
Tabela 23	Gminne ujęcia wody.....	33
Tabela 24	Tereny ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych na terenie gminy Sława według obowiązujących decyzji wodnoprawnych.....	33
Tabela 25	Zużycie wody.....	34
Tabela 26	Sieć kanalizacyjna na terenie gminy w 2016 roku.....	36
Tabela 27	Jakość ścieków surowych i jakość ścieków oczyszczonych na oczyszczalni w Sławie.....	36
Tabela 28	Przemysłowe oczyszczalnie ścieków.....	37
Tabela 29	Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie gospodarki wodno-ściekowej....	37
Tabela 30	Analiza SWOT Gospodarka wodno-ściekowa.....	37
Tabela 31	Wykaz złóż kopalin.....	38
Tabela 32	Analiza SWOT Zasoby geologiczne.....	39
Tabela 33	Struktura klas bonitacyjnych gleb na terenie gminy Sława.....	39
Tabela 34	Odczyn i potrzeby wapnowania gleb na terenie gminy, na podstawie wykonanych badań w latach 2014-2016.....	40
Tabela 35	Zasobność gleb w makroelementy, na podstawie badań w latach 2014-2016.....	40
Tabela 36	Struktura użytkowania gruntów w Gminie Sława.....	41
Tabela 37	Ilość gospodarstw rolnych na terenie gminy Sława.....	41
Tabela 38	Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony gleb.....	42
Tabela 39	Analiza SWOT Gleby.....	42
Tabela 40	Masa odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Sława w latach 2015-2016.....	43
Tabela 41	Osiągnięte poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia poszczególnych frakcji odpadów komunalnych.....	44
Tabela 42	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na którym były składowane odpady komunalne.....	45
Tabela 43	Ilości wyrobów azbestowych na terenie gminy Sława.....	45
Tabela 44	Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie gospodarki odpadami.....	46
Tabela 45	Analiza SWOT Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.....	46

Tabela 46 Pomniki przyrody na terenie gminy Sława	48
Tabela 47 Grunty leśne na terenie gminy.....	54
Tabela 48 Tereny zieleni urządzonej.....	55
Tabela 49 Efekty realizacji dotychczasowego programu w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych.....	56
Tabela 50 Analiza SWOT Zasoby przyrodnicze.....	56
Tabela 51 Analiza SWOT Zagrożenia poważnymi awariami	57
Tabela 52 Cele, kierunki interwencji i zadania	59
Tabela 53 Harmonogram działań własnych Gminy Sława na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku.....	65
Tabela 54 Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem	70

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba ludności Gminy Sława w latach 2012-2015 (źródło: BDL GUS).....	10
Wykres 2 Udział poszczególnych gruntów w gminie [%].....	41

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie Powiatu Wschowskiego w Województwie Lubuskim	9
Rysunek 2 Położenie Gminy Sława w Powiecie Wschowskim	9
Rysunek 3 Regiony fizyczno-geograficzne Gminy Sława (źródło:geoportal.gov.pl)	12
Rysunek 4 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (źródło: geoportal.gov.pl)	29
Rysunek 5 Obszary chronione na terenie gminy (źródło: geoportal.gov.pl)	52
Rysunek 6 Obszar Natura 2000 na terenie gminy (źródło: geoportal.gov.pl)	53

Załącznik nr 1 - Zestawienie najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych

1.1. Nadrzędne dokumenty strategiczne

1.1.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Dokument ten został przyjęty uchwałą nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 roku. Jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Stanowi najszerszy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju. Celem głównym dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Wyodrębniono trzy obszary strategiczne, w każdym z obszarów zostały określone strategiczne cele rozwojowe. Cele strategiczne uzupełnione są sprecyzowanymi kierunkami interwencji. Dla ochrony środowiska ważne są następujące cele:

- Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska
  - Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
  - Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
  - Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
  - Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
  - Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
  - Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska,
- Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
  - Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
  - Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,
  - Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
  - Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast,
- Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski
  - Kierunek interwencji – Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

1.1.2. Strategia Rozwoju Kraju 2020

Dokument został przyjęty uchwałą Rady Ministrów w dniu 25 września 2012 roku. Jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju. Strategia przedstawia scenariusz rozwojowy wynikający m.in. z diagnozy barier i zagrożeń oraz z analizy istniejących potencjałów, jak też możliwości sfinansowania zaprojektowanych działań. Wytacza obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. W dokumencie wyszczególniono trzy obszary strategiczne, do których przypisano konkretne cele. Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne są następujące obszary i cele strategiczne

- Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo
  - Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem
    - a) Priorytetowy kierunek interwencji I.1.5. Zapewnienie ład przestrzennego,
  - Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela
    - a) Priorytetowy kierunek interwencji I.3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela,

- Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka
  - Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki
    - a) Priorytetowy kierunek interwencji II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego,
  - Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych
    - a) Priorytetowy kierunek interwencji II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych,
  - Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
    - a) Priorytetowy kierunek interwencji II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami,
    - b) Priorytetowy kierunek interwencji II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej,
    - c) Priorytetowy kierunek interwencji II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii,
    - d) Priorytetowy kierunek interwencji II.6.4. Poprawa stanu środowiska,
    - e) Priorytetowy kierunek interwencji II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu,
  - Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu
    - a) Priorytetowy kierunek interwencji II.7.1. Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym,
    - b) Priorytetowy kierunek interwencji II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych,
    - c) Priorytetowy kierunek interwencji II.7.3. Udrożnienie obszarów miejskich,
- Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna
  - Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
    - a) Priorytetowy kierunek interwencji III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych,
  - Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
    - a) Priorytetowy kierunek interwencji III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach,
    - b) Priorytetowy kierunek interwencji III.3.2. Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich,
    - c) Priorytetowy kierunek interwencji III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich,
    - d) Priorytetowy kierunek interwencji III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej.

1.1.3. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

Dokument przyjęty uchwałą nr 58 Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2014 roku. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” jest jedną z 9 zintegrowanych strategii rozwoju. Stanowi ramy strategiczne dla dalszych prac programowych i wdrożeniowych, dotyczących w szczególności zagadnień adaptacji do zmian klimatu, ochrony zasobów naturalnych i środowiska przyrodniczego, jak również bezpieczeństwa i efektywności energetycznej. Głównym celem Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę. W dokumencie sformułowano 3 cele szczegółowe i kierunki interwencji. Poniżej przedstawiono te, które mają wpływ na kształtowanie polityki ochrony środowiska.

- Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska
  - Kierunek interwencji 1.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
  - Kierunek interwencji 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
  - Kierunek interwencji 1.3. Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
  - Kierunek interwencji 1.4. Uporządkowanie zarządzania przestrzenią,
- Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię
  - Kierunek interwencji 2.1. Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
  - Kierunek interwencji 2.2. Poprawa efektywności energetycznej,

- Kierunek interwencji 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
- Kierunek interwencji 2.7. Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
- Kierunek interwencji 2.8. Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne,
- Cel 3. Poprawa stanu środowiska
  - Kierunek interwencji 3.1. Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
  - Kierunek interwencji 3.2. Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
  - Kierunek interwencji 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
  - Kierunek interwencji 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
  - Kierunek interwencji 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

1.1.4. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

Główny cele Strategii to wysoco konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy. W dokumencie wyodrębniono cele szczegółowe, do których przypisano kierunki działań. Wśród celów wpisujących się w ochronę środowiska należy wymienić:

- Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki
  - Kierunek działań 1.2. Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych
    - a) Działanie 1.2.3. Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu,
    - b) Działanie 1.2.4. Wspieranie różnych form innowacji,
    - c) Działanie 1.2.5. Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych),
  - Kierunek działań 1.3. Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki
    - a) Działanie 1.3.2. Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych,
- Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców
  - Kierunek działań 3.1. Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki,
    - a) Działanie 3.1.1. Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,
    - b) Działanie 3.1.2. Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu,
    - c) Działanie 3.1.3. Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW),
    - d) Działanie 3.1.4. Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością,
  - Kierunek działań 3.2. Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia
    - a) Działanie 3.2.1. Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów,
    - b) Działanie 3.2.2. Stosowanie zasad zrównoważonej architektury.

1.1.5. Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)

Dokument został przyjęty uchwałą Rady Ministrów 22 stycznia 2013 roku. Jest to dokument, który wyznacza najważniejsze kierunki rozwoju transportu w Polsce. Strategia dotyczy wszystkich sektorów

transportu: drogowego, kolejowego, lotniczego, morskiego i wodnego śródlądowego, miejskiego oraz intermodalnego. W Strategii uwzględniono jeden cel strategiczny istotny w kształtowaniu ochrony środowiska:

- Cel strategiczny 1. Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego
  - Cel szczegółowy 1. Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,
  - Cel szczegółowy 4. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

1.1.6. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020

Dokument został przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012 roku. Głównym celem opracowania jest określenie kluczowych kierunków rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w perspektywie do 2020 r., a tym samym właściwe adresowanie zakresu interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i wspólnotowych. W zakres ochrony środowiska wpisują się następujące cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej
  - Priorytet 2.1. Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich
    - a) Kierunek interwencji 2.1.1. Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej,
    - b) Kierunek interwencji 2.1.2. Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej,
    - c) Kierunek interwencji 2.1.3. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej,
    - d) Kierunek interwencji 2.1.4. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
    - e) Kierunek interwencji 2.1.5. Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
    - f) Kierunek interwencji 2.1.6. Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego,
  - Priorytet 2.2. Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich
    - a) Kierunek interwencji 2.2.1. Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej,
    - b) Kierunek interwencji 2.2.2. Tworzenie powiązań lokalnej sieci drogowej z siecią dróg regionalnych, krajowych, ekspresowych i autostrad,
    - c) Kierunek interwencji 2.2.3. Tworzenie infrastruktury węzłów przesiadkowych, transportu kołowego i kolejowego,
  - Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich
    - a) Kierunek interwencji 2.5.1. Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne,
- Cel szczegółowy 3. Bezpieczeństwo żywnościowe
  - Priorytet 3.2. Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno-spożywczych
    - a) Kierunek interwencji 3.2.2. Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych,
  - Priorytet 3.4. Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno-spożywczej i zasad żywienia
    - a) Kierunek interwencji 3.4.3. Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji,
- Cel szczegółowy 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich
  - Priorytet 5.1. Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich
    - a) Kierunek interwencji 5.1.1. Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką,
    - b) Kierunek interwencji 5.1.2. Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin,

- c) Kierunek interwencji 5.1.3. Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej,
- d) Kierunek interwencji 5.1.4. Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi,
- e) Kierunek interwencji 5.1.5. Rozwój wiedzy w zakresie ochrony środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie,
- o Priorytet 5.2. Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego
  - a) Kierunek interwencji 5.2.1. Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego,
  - b) Kierunek interwencji 5.2.2. Właściwe planowanie przestrzenne,
  - c) Kierunek interwencji 5.2.3. Racjonalna gospodarka gruntami,
- o Priorytet 5.3. Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji)
  - a) Kierunek interwencji 5.3.1. Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu,
  - b) Kierunek interwencji 5.3.2. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno-żywnościowym,
  - c) Kierunek interwencji 5.3.3. Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomase wytwarzanej w rolnictwie,
  - d) Kierunek interwencji 5.3.4. Badania w zakresie wzajemnego oddziaływania rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa na zmiany klimatu,
  - e) Kierunek interwencji 5.3.5. Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno-spożywczych,
- o Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich
  - a) Kierunek interwencji 5.4.1. Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych,
  - b) Kierunek interwencji 5.4.2. Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi,
  - c) Kierunek interwencji 5.4.3. Zrównoważona gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa,
  - d) Kierunek interwencji 5.4.4. Wzmacnianie publicznych funkcji lasów,
- o Priorytet 5.5. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich
  - a) Kierunek interwencji 5.5.1. Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych,
  - b) Kierunek interwencji 5.5.2. Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich.

1.1.7. Strategia „Sprawne Państwo 2020”

Dokument został przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2013 roku. W Strategii tej wyznaczone cele i kierunki interwencji mają charakter horyzontalny i koncentrują się na podniesieniu skuteczności oraz efektywności funkcjonowania administracji publicznej (rządowej i samorządowej) i skutecznej realizacji przez nią zadań oraz świadczenia usług publicznych. Strategia koncentruje się także na przygotowaniu i wdrożeniu zmian systemowych, organizacyjnych i zarządczych, aby osiągnąć pozytywne zmiany służące podniesieniu konkurencyjności państwa i jego rozwoju przy równoczesnym wzroście zaangażowania obywateli w proces rządzenia, zapewniając dostęp do swoich zasobów informacyjnych. W zakresie ochrony środowiska należy wymienić następujące cele:

- Cel 3. Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych
  - o Kierunek interwencji 3.2. Skuteczny system zarządzania rozwojem kraju
    - a) Przedsięwzięcie 3.2.1. Wprowadzenie mechanizmów zapewniających spójność programowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego,
    - b) Przedsięwzięcie 3.2.2. Zapewnienie ładu przestrzennego,
    - c) Przedsięwzięcie 3.2.3. Wspieranie rozwoju wykorzystania informacji przestrzennej z wykorzystaniem technologii cyfrowych,
- Cel 5. Efektywne świadczenie usług publicznych
  - o Kierunek interwencji 5.2. Ochrona praw i interesów konsumentów
    - a) Przedsięwzięcie 5.2.3. Wzrost świadomości uczestników obrotu o przysługujących konsumentom prawach oraz stymulacja aktywności konsumenckiej w obszarze ochrony tych praw,

- Kierunek interwencji 5.5. Standaryzacja i zarządzanie usługami publicznymi, ze szczególnym uwzględnieniem technologii cyfrowych
- a) Przedsięwzięcie 5.5.2. Nowoczesne zarządzanie usługami publicznymi,
- Cel 7. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego
- Kierunek interwencji 7.5. Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego
- a) Przedsięwzięcie 7.5.1. Usprawnienie działania struktur zarządzania kryzysowego.

1.1.8. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Dokument został uchwalony przez Radę Ministrów dnia 9 kwietnia 2013 roku. Strategia określa warunki funkcjonowania i sposoby rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego, podnoszące jego efektywność i spójność w perspektywie średniookresowej. Wśród celów wpisujących się w ochronę środowiska należy wymienić:

- Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego
  - Priorytet 3.1. Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej
  - a) Kierunek interwencji 3.1.3. Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,
- Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa
  - Priorytet 4.1. Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego
  - a) Kierunek interwencji 4.1.1. Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną,
  - b) Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,
  - c) Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,
  - d) Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

1.1.9. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów dnia 13 lipca 2010 roku. Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Wśród przyjętych celów ważne dla ochrony środowiska są:

- Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów
  - Kierunek działań 1.2. Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi
  - a) Działanie 1.2.1. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów,
  - b) Działanie 1.2.2. Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych,
  - c) Działanie 1.2.3. Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich,
  - Kierunek działań 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne
  - a) Działanie 1.3.5. Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne,
  - Działanie 1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego
- Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych
  - Kierunek działań 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe
  - a) Działanie 2.2.3. Zwiększanie dostępności i jakości usług komunikacyjnych,
  - b) Działanie 2.2.4. Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska,
  - Kierunek działań 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze,

- o Kierunek działań 2.5. Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności.

1.1.10. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów dnia 18 czerwca 2013 roku. Głównym celem SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Jeden cel nawiązuje do ochrony środowiska:

- Cel szczegółowy 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej
  - o Kierunek interwencji – kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności.

1.1.11. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów dnia 26 marca 2013 roku. Strategia opiera się na przekonaniu, iż kapitał społeczny jest ważnym czynnikiem rozwoju kraju, wymagającym wzmocnienia. Podejmowane działania powinny przyczyniać się do wzrostu wzajemnego zaufania Polaków i sprzyjać poprawie zaufania do instytucji i organów państwa. Jeden cel nawiązuje do ochrony środowiska:

- Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego
  - o Priorytet Strategii 4.1. Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej
    - a) Kierunek działań 4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.

1.1.12. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Dokument określa podstawowe kierunki polityki energetycznej. Są nimi:

- poprawa efektywności energetycznej,
- wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej,
- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,
- rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii,
- ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Wśród celów określonych w Polityce energetycznej Polski do 2030 roku, które kształtują politykę energetyczną powiatu należy wymienić:

1. Cele w zakresie wzrostu bezpieczeństwa dostaw paliw i energii:
  - rozbudowa systemu przesyłowego i dystrybucyjnego gazu ziemnego.
2. Cele w zakresie rozwoju wykorzystania OZE:
  - wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
  - Zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach
3. Cele w zakresie ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko:
  - ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
  - ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych.

1.2. Dokumenty sektorowe

1.2.1. Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych – AKPOŚK2015

Czwarta aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (AKPOŚK2015) została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 21 kwietnia 2016 roku.

Celem Programu, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. AKPOŚK2015 zawiera wykaz

aglomeracji oraz planowanych inwestycji w zakresie ich wyposażenia w systemy kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalnie ścieków w latach 2016 - 2021 (wg stanu na dzień 28 lutego 2015 r.).

1.2.2. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022 (KPGO)

Dokument został przyjęty uchwałą nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 roku w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022.

Krajowy plan gospodarki odpadami 2022 (KPGO) obowiązuje do 2022 r. Dokument obejmuje zakres działań niezbędnych dla zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju. W KPGO, oprócz kontynuacji dotychczasowych zadań, ujęto nowe cele i zadania, które dotyczą 6 kolejnych lat, a perspektywnie okresu do 2030 r. Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym. Zgodnie z założeniami KPGO, przede wszystkim należy zapewnić realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami - a więc zapobiegać ich wytwarzaniu oraz stworzyć niezbędną infrastrukturę do selektywnego zbierania odpadów u źródła, tak aby zapewnić ich efektywny recykling i osiągnąć założone cele. Cele zostały sformułowane dla poszczególnych grup odpadów:

- Odpady komunalne i ulegające biodegradacji
- Odpady zawierające PCB
- Odpady medyczne i weterynaryjne
- Zużyte baterie i akumulatory
- Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny
- Pojazdy wycofane z eksploatacji
- Odpady zawierające azbest
- Oleje odpadowe
- Przetworzone środki ochrony roślin
- Odpady materiałów wybuchowych
- Odpady pozostałe
- Zużyte opony
- Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej
- Komunalne osady ściekowe
- Odpady ulegające biodegradacji inne niż komunalne
- Odpady opakowaniowe
- Odpady z innych gałęzi gospodarki, których zagospodarowanie stwarza problemy.

1.2.3. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

Niniejszy program stanowi ramy interwencji dla prowadzenia działań wpisujących się w cel rozwoju zrównoważonego określony w głównym dokumencie kierunkowym dla Polityki Spójności – Strategia Europa 2020. Zgodnie z tym dokumentem działania wynikające z POIS2014-2020 będą zmierzać do budowy podstaw gospodarki niskoemisyjnej, promowania dostosowania do zmiany klimatu, ochrony środowiska naturalnego i wspierania efektywności wykorzystywania zasobów oraz promowania zrównoważonego transportu i usuwania niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych. Struktura programu składa się z czterech głównych celów tematycznych tworzących podstawowe obszary interwencji (gospodarka niskoemisyjna, adaptacja do zmian klimatu, ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów, transport zrównoważony i bezpieczeństwo energetyczne) oraz w ograniczonym zakresie komplementarnych działań dotyczących kluczowych elementów infrastruktury ochrony zdrowia oraz dziedzictwa kulturowego. Działania realizowane w ramach programu zostały dobrane tak, aby w największym stopniu przyczyniały się do osiągnięcia celu głównego, tj. wsparcia gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Poniżej przedstawiono osie priorytetowe oraz priorytety inwestycyjne, które będą miały wpływ na ochronę środowiska:

- I Oś priorytetowa – Zmniejszenie emisyjności gospodarki
  - (4.i.) wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
  - (4.ii.) promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach,

- (4iii.) wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym
- (4.v.) promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu;
- II Oś priorytetowa – Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:
  - (5.ii.) wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami.
  - (6.i.) inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie;
  - (6.ii.) inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie;
  - (6.iii.) ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę
  - (6.iv.) podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.

1.2.4. Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020

Jest nadrzędnym dokumentem, który będzie realizował politykę spójności na obszarze województwa lubuskiego w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020. Program realizuje cele województwa określone w zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 z dnia 19 listopada 2012 roku, zgodnie z kluczowymi kierunkami rozwoju regionu, poprzez wdrażanie projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Ogółem na realizację RPO-L2020 zaangażowanych zostanie 1 066 976 116,00 euro. Na kwotę tę składa się 651 814 747 euro ze środków EFR, 255 114 946 euro ze środków EFS oraz 160 046 423,00 euro wkładu krajowego (publicznego i prywatnego), który został oszacowany na poziomie minimalnym - 15%. W ramach programu określono 10 osi priorytetowych, wśród tych związanych z ochroną środowiska należy wymienić:

- oś priorytetowa 3 – gospodarka niskoemisyjna,
- oś priorytetowa 4 – środowisko i kultura,
- oś priorytetowa 5 – transport.

1.2.5. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Program ochrony środowiska nawiązuje również do dokumentu opracowywanego przez Ministerstwo Środowiska dotyczącego „Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Głównym celem Strategii jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Plan zakłada następujące kierunki działań w odniesieniu do poszczególnych sektorów (z zaznaczeniem uszczegółowienia ich i wdrożenia na poziomie regionalnym i lokalnym):

1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:

- dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu;
- dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu;
- ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu;
- adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie;

- zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu.
2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:
    - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami;
    - organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.
  3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:
    - wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
    - zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.
  4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:
    - monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie),
    - miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu.
  5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:
    - promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu;
    - budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.
  6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:
    - zwiększenie świadomości odnośnie ryzyka związanego ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu;
    - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

1.3. Dokumenty o charakterze programowym/wdrożeniowym

1.3.1. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 jest załącznikiem do uchwały nr XXXII/319/12 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 listopada 2012 roku. Stanowi najważniejszy dokument samorządu województwa, określający kierunki rozwoju regionalnego i wskazujący obszary szczególnej interwencji. Łączy w sobie diagnozę stanu regionu, stojące przed nim wyzwania rozwojowe i aspiracje jego mieszkańców. Strategia jest planem postępowania władz regionalnych, tak w procesie zarządzania województwem, jak i w inicjowaniu oraz rozwijaniu mechanizmów współpracy pomiędzy samorządem terytorialnym, sferą biznesową i mieszkańcami województwa. Uwzględnienie w Strategii dokumentów planistycznych szczebla międzynarodowego i krajowego gwarantuje skorelowanie procesów rozwojowych województwa lubuskiego z podstawowymi założeniami europejskiej i krajowej polityki rozwoju regionalnego. Celem głównym strategii rozwoju województwa lubuskiego jest wykorzystanie potencjałów województwa lubuskiego do wzrostu jakości życia, dynamizowania konkurencyjnej gospodarki, zwiększenia spójności regionu oraz efektywnego zarządzania jego rozwojem. Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację czterech celów strategicznych.

Zapisane działania, które pośrednio lub bezpośrednio kształtują politykę ochrony środowiska Gminy Sława mieszczą się w następujących celach strategicznych:

Cel strategiczny – Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna

Cel operacyjny 1.5 – Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich

Subregionalnym i lokalnym ośrodkiem miejskim zapewnione zostanie wsparcie w zakresie rozwoju funkcji gospodarczych, podnoszenia jakości usług publicznych, modernizacji infrastruktury oraz prowadzenia programów rewitalizacji, szczególnie na słabo wykorzystywanych obecnie terenach powojkowych i poprzemysłowych.

Cel operacyjny 1.6 – Udoskonalanie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska

Na terenie województwa stworzone zostaną wysokosprawne systemy energetyczne, zapewniające bezpieczeństwo energetyczne i optymalne wykorzystanie niezbędnych surowców oraz infrastruktury, tj. pełne i bezawaryjne zaopatrzenie mieszkańców i podmiotów gospodarczych w energię elektryczną, ciepło, gaz ziemny i paliwa. W gospodarce i budownictwie zastosowane zostaną rozwiązania energooszczędne, pozwalające na ograniczenie zużycia energii i obniżenie wielkości emisji substancji zanieczyszczających do powietrza. Gospodarowanie zasobami energetycznymi będzie odbywać się w sposób racjonalny, ze szczególnym uwzględnieniem zwiększenia efektywności, np. w obiektach użyteczności publicznej. Wzrośnie wykorzystanie źródeł energii odnawialnej. Konieczne będzie podjęcie działań na rzecz dostosowania do zmian klimatycznych. Poprawie ulegną także systemy

zaspokajania potrzeb ludności oraz gospodarki regionu w zakresie dostaw wody w wymaganej ilości oraz o właściwych parametrach, tj. dostęp do sieci wodociągowej w miejscach zamieszkania lub podejmowania działalności gospodarczej; zapewnienie skutecznych i efektywnych systemów zbierania i oczyszczania ścieków (budowa, przebudowa i remont sieci kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalni ścieków), tworzenie sprawnych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi w oparciu o regionalne zakłady zagospodarowania odpadów, wspieranie działań w zakresie zapobiegania i ograniczania wytwarzania odpadów komunalnych, wdrażanie technologii odzysku, w tym recyklingu, wdrażania technologii ostatecznego unieszkodliwiania odpadów komunalnych, a także likwidacji zagrożeń wynikających ze składowania odpadów.

Cel operacyjny 1.6 – Rozwój potencjału turystycznego województwa

Rozbudowana zostanie baza turystyczna, szczególnie ta o podwyższonym standardzie. Intensywnie promowane będą atrakcyjne, zintegrowane produkty turystyczne związane z lokalnymi zasobami, np. dziedzictwem kulturowym, przyrodniczym, historycznym. Rozwój turystyki będzie uwzględniał działania międzyregionalne podejmowane wspólnie z sąsiednimi województwami (np. tworzenie wspólnych szlaków tematycznych, infrastruktury wodnej itp.).

Cel operacyjny 1.7 – Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Wśród głównych zadań należy wymienić m.in. wsparcie wytwarzania i promocji żywności wysokiej jakości (w tym produktów tradycyjnych), wzmocnienie powiązań produkcji rolniczej z przetwórstwem, marketingiem i dystrybucją, czy budowanie sprawnego i nowoczesnego doradztwa rolniczego.

Cel strategiczny – Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna

Cel operacyjny 2.1 – Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej

Do 2020 r. znacząco zmodernizowana, a częściowo także rozbudowana zostanie infrastruktura drogowa. Szczególne znaczenie będzie miała poprawa bezpieczeństwa oraz minimalizacja uciążliwości dróg dla mieszkańców. Odnowiony zostanie tabor kolejowy, a najważniejsze linie kolejowe będą modernizowane.

Szczególne uwaga poświęcona zostanie pozostałym gałęziom transportu, dla rozwoju których województwo posiada dogodne warunki - transport lotniczy i wodny. Poza tym będzie się dbało również o spójność komunikacyjną, szczególnie pomiędzy sieciami transportowymi o znaczeniu międzynarodowym i regionalnym.

Cel operacyjny 2.2 – Usprawnienie systemu transportu publicznego

Podjęcie działań mających na celu poprawę jakości obsługi komunikacyjnej ludności, czyli m.in. zapewnienie odpowiedniego taboru i działań organizacyjnych, pozwalających na optymalizację istniejących i uruchomienie nowych połączeń komunikacyjnych oraz usprawnienie transportu w aglomeracjach miejskich i obszarach podmiejskich. Istotne będą także przedsięwzięcia na rzecz zmniejszenia obciążeń środowiska oraz uciążliwości dla mieszkańców związanych z transportem, poprzez zwiększanie udziału transportu publicznego w ruchu osobowym oraz przez stałe zwiększanie udziału transportu kombinowanego i kolejowego w przewozach.

Cel strategiczny – Społeczna i terytorialna spójność regionu

Cel operacyjny 3.5 – Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Zasadniczym celem stanie się bardziej intensywne włączenie tych obszarów w procesy rozwojowe regionu i kraju. Do 2020 r. częściowo przewyższony zostanie problem utrudnionego dostępu bądź też ograniczony wachlarz usług publicznych, z jakich mogą skorzystać mieszkańcy obszarów wiejskich. Jednym z ważnych mechanizmów zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich będzie poprawa dostępności, w tym komunikacyjnej do regionalnych i powiatowych ośrodków administracyjnych.

Cel operacyjny 3.6 – Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom

W obliczu stałego narażenia województwa lubuskiego na szereg negatywnych skutków wynikających m.in. z uwarunkowań pogodowych (np. długotrwałe opady lub susze) podejmowane będą działania dążące do zwiększania bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, przeciwpożarowego oraz minimalizacji skutków suszy. Podjęte będą projekty i programy mające na celu przeciwdziałanie klęskom żywiołowym oraz m.in. ograniczenie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej i użyteczności publicznej na terenach zalewowych.

1.3.2. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego wraz z Raportem za lata 2014 – 2015 z wykonania Programu ochrony środowiska dla województwa lubuskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do 2019 roku (projekt)

W projekcie Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego wyznaczono 11 obszarów interwencji, dla których przypisano cele strategiczne i cele szczegółowe.

Obszar interwencji PA: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel strategiczny: Poprawa jakości powietrza do osiągnięcia poziomów wymaganych przepisami prawa, spełnianie standardów emisyjnych z instalacji

Cele szczegółowe:

PA 1. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza

PA 2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych

Obszar interwencji W: Gospodarka wodna

Cel strategiczny: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych województwa Zapewnienie skutecznej ochrony przed powodzią i suszą

Cele szczegółowe:

W 1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

W 2. Zwiększenie przepustowości koryt rzecznych

W 3. Ograniczenie wrażliwości terenów zagrożonych powodzią

W 4. Ograniczenie wrażliwości terenów zagrożonych suszą

Obszar interwencji GWŚ: Gospodarka wodno-ściekowa

Cel strategiczny: Rozbudowa zbiorowego systemu oczyszczania ścieków

Cele szczegółowe: Zwiększenie dostępu ludności do instalacji ochrony środowiska

GWŚ 1. Realizacja zadań AKPOŚK

Obszar interwencji GO: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel strategiczny: Stworzenie systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz hierarchią sposobów postępowania z odpadami

Cele szczegółowe:

GO 1. Działania w zakresie kształtowania systemu gospodarki odpadami GO 2. Działania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi

GO 3. Działania w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi

Obszar interwencji OP: Zasoby przyrodnicze

Cel strategiczny: Ochrona, odtwarzanie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności

Cele szczegółowe:

OP 1. Pogłębianie wiedzy o zasobach przyrodniczych województwa

OP 2. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu ekosystemów i siedlisk oraz populacji gatunków zagrożonych

OP 3. Ochrona i odtwarzanie różnorodności biologicznej systemów leśnych

OP 4. Zmiana struktury gatunkowej i wiekowej lasów, odnowienie uszkodzonych ekosystemów leśnych

OP 5. Edukacja leśna społeczeństwa, dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych

OP 6. Identyfikacja zagrożeń lasów i zapobieganie ich skutkom

OP 7. Ochrona krajobrazu oraz ochrona korytarzy ekologicznych

Obszar interwencji H: Zagrożenia hałasem

Cel strategiczny: Zmniejszenie uciążliwości hałasu poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów

Cele szczegółowe:

H 1. Monitoring hałasu i ocena stopnia narażenia mieszkańców województwa na ponadnormatywny hałas

H 2. Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców

Obszar interwencji PEM: Pola elektromagnetyczne

Cel strategiczny: Ochrona przed negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Cele szczegółowe:

PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych na terenie województwa

PEM 2. Preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego

Obszar interwencji OZE: Odnawialne źródła energii

Cel strategiczny OZE: Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Cel szczegółowy:

OZE 1. Zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii

Obszar interwencji PAP: Zagrożenia poważnymi awariami

Cel strategiczny: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

Cele szczegółowe:

PAP 1. Minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych i w wyniku transportu

PAP 2. Minimalizacja skutków wystąpienia poważnych awarii

Obszar interwencji K: Zasoby geologiczne

Cel strategiczny: Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi

Cel szczegółowy:

K 1. Minimalizacja strat w eksploatowanych złożach oraz ochrona środowiska przed negatywnym oddziaływaniem przemysłu wydobywczego

Obszar interwencji GL: Gleby (degradacja powierzchni ziemi i gleb)

Cel strategiczny: Ochrona powierzchni ziemi przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

Cel szczegółowy:

GL 1. Zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

1.3.3. Aktualizacja Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Lubuskiego

Uchwałą nr XXIX/448/17 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 10 kwietnia 2017 r. została przyjęta „Aktualizacja Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z Planem Inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych”.

Jednym z głównych priorytetów POŚ jest gospodarka odpadami, stąd cele zawarte w Programie muszą być ściśle powiązane z założeniami WPGO. W Aktualizacji założone do osiągnięcia cele zostały określone na podstawie PGO i przypisane wg rodzajów odpadów. W gospodarce odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, przyjęto następujące cele:

- zmniejszenie ilości powstających odpadów,
- zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji,
- doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,
- zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie),
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych,
- zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych,
- utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi,
- monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12),
- zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m., od 1 stycznia 2016 r.

W gospodarce odpadami zawierającymi PCB przyjęto cel polegający na kontynuacji likwidacji urządzeń o zawartości PCB poniżej 5 dm³.

W gospodarce odpadami medycznymi i weterynaryjnymi przyjęto następujące cele:

- zapewnienie odpowiedniego rozmieszczenia, ilości oraz wydajności spalarni odpadów medycznych i weterynaryjnych w ujęciu regionalnym tak, aby ograniczyć transport tych odpadów w celu przestrzegania zasady bliskości;
- podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych, w tym segregacji odpadów u źródła powstawania. Ograniczenie ilości odpadów innych niż niebezpieczne w strumieniu odpadów niebezpiecznych.

W gospodarce zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami przyjęto następujące cele:

- wzrost świadomości społeczeństwa oraz przedsiębiorców na temat prawidłowego sposobu postępowania ze zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami; osiągnięcie w 2016 r. i w latach następnych poziomu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, w wysokości co najmniej 45% masy wprowadzonych baterii i akumulatorów przenośnych;

- utrzymanie poziomu wydajności recyklingu.

W gospodarce zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym przyjęto następujące cele:

- zwiększenie świadomości społeczeństwa i przedsiębiorców na temat prawidłowego sposobu postępowania z ZSEE;
- ograniczenie powstawania odpadów w postaci ZSEE;
- zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania ZSEE;
- zapewnienie osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu zużytego sprzętu od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2017 r.

W gospodarce pojazdami wycofanymi z eksploatacji przyjęto następujące cele:

- osiąganie minimalnych rocznych poziomów odzysku i recyklingu odniesionych do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w skali roku co najmniej na poziomie odpowiednio 95% i 85%;
- ograniczenie nieuczciwych praktyk w zakresie zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji (zwiększenie ilości pojazdów wycofanych z eksploatacji kierowanych do legalnych stacji demontażu);
- ograniczenie liczby pojazdów sprowadzanych z zagranicy bezpośrednio do stacji demontażu w sposób nielegalny.

W gospodarce odpadami zawierającymi azbest przyjęto cel polegający na osiągnięciu celów określonych w przyjętym w dniu 15 marca 2010 r. przez Radę Ministrów Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

W gospodarce olejami odpadowymi przyjęto następujące cele:

- zapobieganie powstawaniu olejów odpadowych;
- dążenie do zwiększenia ilości zbieranych olejów odpadowych;
- utrzymanie poziomu odzysku na poziomie co najmniej 50%, a recyklingu rozumianego jako regeneracja na poziomie co najmniej 35%;
- w przypadku preparatów smarowych: wzrost poziomu recyklingu do wartości co najmniej 35% oraz poziomu odzysku do wartości co najmniej 50% w 2020 r.

Cele w zakresie gospodarki przeterminowanymi środkami ochrony roślin - kształtowanie systemu zbierania przeterminowanych środków ochrony roślin i opakowań po tych środkach pochodzących z bieżącej produkcji i stosowania w rolnictwie.

Cele w zakresie gospodarki odpadami materiałów wybuchowych to sukcesywne zagospodarowywanie odpadów materiałów wybuchowych.

W gospodarce zużytymi oponami przyjęto następujące cele:

- utrzymanie dotychczasowego poziom odzysku w wysokości co najmniej 75%, a recyklingu w wysokości co najmniej 15%;
- zwiększenie świadomości społeczeństwa, w tym przedsiębiorców na temat właściwego to jest zrównoważonego użytkowania pojazdów, w szczególności opon oraz dozwolonych przepisami prawa sposobów postępowania ze zużytymi oponami.

W gospodarce odpadami z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej przyjęto następujące cele:

- zwiększenie świadomości wśród inwestorów oraz podmiotów wytwarzających odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej na temat należytego postępowania ze strumieniem wyżej wskazanych odpadów, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania oraz recyklingu; utrzymanie poziomu przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku materiałów budowlanych i rozbiórkowych na poziomie minimum 70% wagowo.

W zakresie gospodarki komunalnymi osadami ściekowymi przyjęto następujące cele:

- całkowite zaniechanie składowania KOŚ;
- zwiększenie ilości KOŚ przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska oraz ilości KOŚ poddanych termicznemu przekształcaniu;
- dążenie do maksymalizacji stopnia wykorzystania substancji biogenych zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego, chemicznego oraz środowiskowego.

W gospodarce odpadami ulegającymi biodegradacji innymi niż komunalne przyjęto następujący cel – w okresie do 2022 r. i w latach następnych utrzymanie masy składowanych odpadów na poziomie nie większym niż 40% masy wytworzonych odpadów.

W gospodarce odpadami opakowaniowymi przyjęto następujące cele:

- zapewnienie odpowiedniej jakości odpadów opakowaniowych zbieranych selektywnie w gospodarstwach domowych;

- utrzymanie poziomów odzysku i recyklingu co najmniej na poziomie określonym
- osiągnięcie i utrzymanie co najmniej poziomów odzysku i recyklingu w poszczególnych latach dla opakowań wielomateriałowych
- wyeliminowanie stosowania nieuczciwych praktyk w zakresie wystawiania dokumentów potwierdzających przetworzenie odpadów opakowaniowych;
- zwiększenie świadomości użytkowników i sprzedawców środków zawierających substancje niebezpieczne, w tym środki ochrony roślin, odnośnie prawidłowego postępowania z opakowaniami po tych produktach.

W gospodarce odpadami z grupy 01, 06 i 10 przyjęto następujące cele:

- zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku;
- ograniczenie masy wytworzonych odpadów w stosunku do wielkości produkcji;
- zwiększenie stopnia zagospodarowania odpadów w podziemnych wyrobiskach kopalni, w tym poprzez odzysk.

1.3.4. Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej uchwalony przez Sejmik Województwa Lubuskiego Nr XLVI/552/2014 z dnia 24 marca 2014 r

Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej został opracowany przez Zarząd Województwa Lubuskiego na podstawie wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref określonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze. W analizach dla roku prognozy 2020 wzięto pod uwagę działania związane głównie z redukcją emisji powierzchniowej w zakresie zmiany sposobu ogrzewania w zabudowie jednorodzinnej i wielorodzinnej ze spalania paliw stałych głównie węgla kamiennego, na paliwa gazowe oraz sieć ciepłowniczą tam gdzie jest to technologicznie i organizacyjnie możliwe. Dodatkowo, jako działanie wpływające w znacznym stopniu na ograniczenie emisji poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło, zaproponowano prowadzenie inwestycji termomodernizacyjnych w budynkach charakteryzujących się najwyższą energochłonnością. Integralną częścią programu jest „Plan działań krótkoterminowych”. Plan wskazuje sposób monitorowania stanu jakości powietrza oraz określa procedurę informowania społeczeństwa o prognozowanym lub występującym ponadnormatywnym stężeniu pyłu PM10 lub/i występującym w pyłe stężeniu benzo(a)pirenu i arsenu wraz ze wskazaniem sytuacji, w których należy wprowadzić określone działania obniżające zagrożenia.

1.3.5. Strategia Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2014-2020

Dokument został przyjęty uchwałą nr XXXVIII/220/2014 Rady Powiatu Wschowskiego z dnia 27 sierpnia 2014 roku.

W Strategii określono cztery priorytety. Dla każdego z priorytetów sformułowany został cel strategiczny (w perspektywie 2020 roku), z którego wynikają cele operacyjne.

Obszar 1. Kapitał ludzki i społeczny

Cel strategiczny: Doskonalenie usług publicznych oraz kreowanie wzrostu kapitału ludzkiego i społecznego.

Cele operacyjne:

- 1.1. System edukacji wspierający rozwój kapitału intelektualnego
- 1.2. Integrująca polityka społeczna i ochrona zdrowia
- 1.3. Wysokie poczucie bezpieczeństwa publicznego
- 1.4. Rozwój terenów mieszkaniowych
- 1.5. Wzmacnianie kapitału społecznego

Obszar 2. Oferta czasu wolnego

Cel strategiczny: Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej powiatu

Cele operacyjne:

- 2.1. Rewitalizacja przestrzeni miejskich i obszarów wiejskich
- 2.2. Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej
- 2.3. Rozwój zróżnicowanej oferty sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej
- 2.4. Ochrona środowiska naturalnego

Obszar 3. Gospodarka subregionalna

Cel strategiczny: Wzrost atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej powiatu

Cele operacyjne:

- 3.1. Rozwój potencjału inwestycyjnego Powiatu
- 3.2. Wzmacnianie przedsiębiorczości mieszkańców
- 3.3. Aktywna polityka subregionalnego rynku pracy

3.4. Rolnictwo i potencjał gospodarczy terenów wiejskich

Obszar 4. Zarządzanie rozwojem

Cel strategiczny: Tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego powiatu

Cele operacyjne:

- 4.1. Wzmacnianie dostępności komunikacyjnej
- 4.2. Współpraca międzygminna i międzysektorowa
- 4.3. Sprawność administracyjna
- 4.4. Promocja Powiatu

1.3.6. Strategia Rozwoju Gminy Sława na lata 2014-2022

Dokument został przyjęty uchwałą nr LI/332/2014 Rady Miejskiej w Sławie z dnia 30 października 2014 roku.

Strategia Rozwoju Gminy Sława jest najważniejszym dokumentem programowym, w oparciu o który samorząd realizuje obowiązek prowadzenia polityki rozwoju lokalnego. Wyznacza główne kierunki rozwoju gminy, wytycza do osiągnięcia określone cele. Jest narzędziem do efektywnego zarządzania gminą z perspektywy wielopoziomowego rozwoju. Niemniej jednak jest to dokument programowy, który nie wskazuje precyzyjnie, co i z jakich środków zostanie zrealizowane. Takie podejście zgodne jest z zasadami przygotowywania dokumentów strategicznych, w których wskazuje się kluczowe obszary interwencji i budowanie przewag konkurencyjnych. Wyznaczono cztery kierunki rozwoju, do których przypisano cele strategiczne oraz zostały sformułowane cele operacyjne.

Kierunek rozwoju - I. Inwestycje, turystyka, rolnictwo i przedsiębiorczość

Cel strategiczny - I. 1. Wykorzystanie walorów gminy dla jej rozwoju gospodarczego

Cele operacyjne:

- I.1.1. Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości
- I.1.2. Wpieranie atrakcyjności inwestycyjnej gminy
- I.1.3. Rozwój turystyki i rekreacji
- I.1.4. Rozwój zrównoważonego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego

Kierunek rozwoju - II. Kapitał ludzki i instytucje sfery społecznej

Cel strategiczny - II.1. Wzrost jakości życia mieszkańców

Cele operacyjne:

- II. 1. 1. Poprawa warunków i jakości edukacji publicznej oraz kultury fizycznej
- II. 1. 2. Poprawa warunków i jakości usług świadczonych przez instytucje pomocy społecznej i ochrony zdrowia
- II.1.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego
- II. 1.4. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

Kierunek rozwoju - III. Inwestycje w zasoby

Cel strategiczny - III.1. Rozwój infrastruktury technicznej, gospodarczej i społecznej gminy

Cele operacyjne:

- III. 1. 1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej
- III.1.2. Zrównoważony rozwój infrastruktury drogowej
- III.1.3. Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa i tworzenie dogodnych warunków życia mieszkańców
- III.1.4. Zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego

Kierunek rozwoju - IV. Współpraca z otoczeniem

Cel strategiczny - IV.1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Cele operacyjne:

- IV.1.1. Wzrost dostępności i jakości świadczenia usług publicznych
- IV.1.2. Wspieranie inicjatyw obywatelskich

Załącznik nr 2 - Zestawienie regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych dla regionu wschodniego z Aktualizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami wraz z planem inwestycyjnym w zakresie odpadów komunalnych

Lp.	Nazwa i adres instalacji	Podmiot odpowiedzialny za instalację
Istniejące regionalne instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych		
1	MBP, Nowy Świat, 66-100 Sulechów	Exped Eco Sp. z o.o., ul. Mieszka I 81, 71-011 Szczecin
2	MBP, ul. Szosa Bytomska 1, 67-100 Kielcz	Töensmeier Zachód Sp. z o.o., ul. Szosa Bytomska 1, 67-100 Kielcz
3	MBP, ul. Wrocławska 73, 65-218 Zielona Góra	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej al. Zjednoczenia 110, 65-120 Zielona Góra
4	MBP, Kartowice 37 67-300 Szprotawa	SUEZ Sp. z o.o. ul. Jerzmanowska 13, 54-530 Wrocław
Istniejące regionalne kompostownie odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji zbieranych selektywnie		
1	Kompostownia- płyta kompostowa, Nowy Świat, 66-100 Sulechów	Exped Eco Sp. z o.o. ul. Mieszka I 81, 71-011 Szczecin
2	Kompostownia - ul. Szosa Bytomska 1, 67-100 Kielcz	Töensmeier Zachód Sp. z o.o. ul. Szosa Bytomska 1, 67-100 Kielcz
3	Kompostownia – Kartowice 37 67-300 Szprotawa	SUEZ Sp. z o.o. ul. Jerzmanowska 13, 54-530 Wrocław
4	Kompostownia, ul. Wrocławska 73, 65-218 Zielona Góra	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej al. Zjednoczenia 110, 65-120 Zielona Góra
Istniejące regionalne składowiska odpadów komunalnych		
1	Składowisko odpadów komunalnych w m. Stypułów, gm. Koźuchów	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „USKOM” Sp. z o. o. ul. Elektryczna 9, 67-120 Koźuchów
2	Składowisko odpadów komunalnych, Nowy Świat, gm. Sulechów	Exped Eco Sp. z o.o. ul. Mieszka I 81, 71-011 Szczecin
3	Składowisko odpadów komunalnych, ul. Wrocławska 73, 65-218 Zielona Góra	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej al. Zjednoczenia 110, 65-120 Zielona Góra
4	Składowisko odpadów komunalnych, m. Kartowice 37, gm. Szprotawa	SUEZ Sp. z o.o. ul. Jerzmanowska 13, 54-530 Wrocław
5	Składowisko Odpadów Komunalnych, m. Kielcz, gm. Nowa Sól	MZGK Sp. z o.o. 67-100 Nowa Sól ul. Konstruktorów 2, Töensmeier Zachód Sp. z o.o. ul. Szosa Bytomska 1, 67-100 Kielcz